

พฤติกรรมกรออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุ
ของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

ศิริอรุณ อนันตวิรุฬห์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์

เมษายน 2550

พฤติกรรมกรออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุ
ของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์

ของ

ศิริอรุณ อนันตวิรุฬห์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์

เมษายน 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พฤติกรรมกรออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุ
ของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

ศิริอรุณ อนันตวิรุฬห์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์

เมษายน 2550

SAVING BEHAVIOR FOR RETIREMENT PREPARATION OF EMPLOYEES
IN LARGE FIRMS IN BANGKOK METROPOLIS

AN ABSTRACT
BY
SIRIARUN ANANTAWIROON

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Economics Degree in Human Resource Economics
at Srinakharinwirot University

April 2007

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง พฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถาน
ประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ของ ศิริอรุณ อนันตวิรุฬห์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
การพัฒนามนุษย์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทศนิยม)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ อัครพล ฮวบเจริญ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่ เดือน เมษายน พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์ ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม และอาจารย์อัศรพล ฮวบเจริญ กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ปรับปรุง และให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณเพ็ญศรี ไตรรัตน์ ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนา สำนักงานประกันสังคม และรองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณภาควิชาเศรษฐศาสตร์ที่ให้ทุนอุดหนุนการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ กองวิจัยและพัฒนา และสำนักส่งเสริมประสิทธิภาพ สำนักงานประกันสังคม ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลและทอดแบบสอบถาม ทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

และท้ายที่สุดนี้ขอขอบพระคุณ คุณสุนทร อนันตวิรุฬห์ และบุตร ที่คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือ ด้วยดีเสมอมา

คุณค่าอันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และวางรากฐานการศึกษาแก่ผู้วิจัย

ศิริอรุณ อนันตวิรุฬห์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรเป้าหมาย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออม.....	11
ฟังก์ชันการบริโภค.....	11
ฟังก์ชันการออม.....	12
ทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต.....	13
ทฤษฎีการบริโภคที่คำนึงถึงวงจรชีวิต.....	14
ทฤษฎีการบริโภคที่คำนึงถึงมาตรฐานการครองชีพโดยเปรียบเทียบ.....	20
ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สัมบูรณ์.....	21
ทฤษฎีเสถียรภาพของธนาคารโลก.....	22
กองทุนประกันสังคม.....	25
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ.....	29
กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ.....	31
กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ.....	33
การประกันชีวิต.....	37
สถาบันการเงิน.....	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
กลุ่มประชากรเป้าหมายและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	43
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การจัดกระทำ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง.....	54
ที่มาของรายได้.....	57
รูปแบบการออมและอัตราการออม.....	61
วัตถุประสงค์ของการออม.....	76
ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ.....	78
ความสัมพันธ์ของตัวแปร.....	100
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	108
บรรณานุกรม.....	121
ภาคผนวก.....	126
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	157

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 อัตราการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม.....	25
2 ตัวอย่างอัตราการส่งเงินสมทบ กรณีส่งเคราะห์บุตรและชราภาพของผู้ประกันตน.....	27
3 วิธีคำนวณผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ.....	27
4 การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปรียบเทียบระหว่างการเป็นสมาชิกกองทุนสำรอง เลี้ยงชีพ กับการไม่เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ.....	30
5 ผลการประมาณการรายได้ภายหลังเกษียณอายุของแรงงานจากระบบเครือข่ายความ ปลอดภัยทางสังคมของไทยในปี พ.ศ.2547.....	42
6 จำนวนสถานประกอบการ และจำนวนผู้ประกันตน ประจำเดือนพฤษภาคม 2549.....	44
7 จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของสถาน ประกอบการ ประจำเดือนสิงหาคม 2549.....	45
8 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ลักษณะทางประชากร.....	55
9 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ที่มาของรายได้.....	57
10 ค่าความถี่ และร้อยละ ของผู้รับเงินบำนาญชราภาพ และเงินบำนาญชราภาพ.....	61
11 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด จำนวนเงินผลประโยชน์ตอบแทน จากกองทุนประกันสังคม.....	62
12 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด การออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ...	63
13 การเปรียบเทียบ ค่าความถี่ และร้อยละ การออมโดยสมัครใจรูปแบบอื่น.....	66
14 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด การออมกับสถาบันการเงิน ณ วันตอบแบบสอบถาม.....	67
15 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์.....	68
16 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ.....	69
17 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด พันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ.....	70
18 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด การถือเงินสด.....	71
19 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ทรัพย์สินอื่น.....	72
20 ค่าความถี่ และร้อยละ อัตราการออม.....	74
21 ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายใน การออม.....	74

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
22 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่อปี	75
23 ค่าความถี่ และร้อยละ วัตถุประสงค์ของการออม.....	77
24 ค่าความถี่ และร้อยละ ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ.....	78
25 ค่าความถี่ และร้อยละ การคาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ.....	79
26 ค่าความถี่ และร้อยละ สาเหตุหรือที่มาของการคาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ.....	80
27 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออมโดยสมัครใจ.....	82
28 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออม และเพศ.....	83
29 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออม และอายุ.....	84
30 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออม และระดับการศึกษา	86
31 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออม และสถานภาพสมรส.....	89
32 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนประกันสังคม.....	91
33 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ.....	93
34 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามปริมาณเงินและระยะเวลาที่ขาดความพอเพียง	95
35 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามรายได้ต่อปีและระยะเวลาที่ขาดความพอเพียง	97
36 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม.....	98
37 ค่าสถิติสมการความถดถอยเชิงพหุ ครั้งที่ 1.....	100
38 สถิติทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระทีละตัว ครั้งที่ 1.....	101
39 ค่าสถิติสมการความถดถอยเชิงพหุ ครั้งที่ 2.....	103
40 สถิติทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระทีละตัว ครั้งที่ 2.....	103
41 ค่าสถิติสมการความถดถอยเชิงพหุ ครั้งที่ 3.....	106

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
42 สถิติทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระทีละตัว ครั้งที่ 3.....	106
43 การคำนวณเงินเดือนตั้งแต่ปัจจุบัน ถึงปีที่เกษียณอายุ.....	134
44 การคำนวณบำเหน็จชราภาพ.....	138
45 การคำนวณจำนวนเงินออมจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ.....	140
46 การออมในอัตราคงที่.....	142
47 การออมเพิ่มในอัตราคงที่.....	143
48 การออมเพิ่มเป็นร้อยละของอัตราการออมเดิม.....	144
49 การคำนวณรายได้เพิ่มต่อปี (ΔY).....	145
50 การคำนวณหาเงินออมเพิ่มต่อปี (ΔS).....	147
51 การคำนวณความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (MPS).....	148
52 การคำนวณความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม (APS).....	149
53 การคำนวณความพอเพียงของเงินออม ณ วันเกษียณอายุ กรณีรับบำเหน็จชราภาพ.....	152
54 การคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ กรณีรับบำเหน็จชราภาพ.....	153
55 การคำนวณความพอเพียงของเงินออม ณ วันเกษียณอายุ กรณีรับบำนาญชราภาพ.....	155

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ระบบการออมเพื่อการชราภาพสำหรับแรงงานในระบบ.....	6
2 การกระจายรายได้และการบริโภคในวงจรชีวิต.....	13
3 รายได้ทั้งหมดตลอดช่วงชีวิตการทำงาน การบริโภค การออม และความมั่งคั่ง.....	15
4 รายได้ทั้งหมดตลอดช่วงชีวิตการทำงาน การบริโภค การออม และความมั่งคั่งของ ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชน เปรียบเทียบกับข้าราชการ.....	17
5 การบริโภคที่คำนึงถึงมาตรฐานการครองชีพโดยเปรียบเทียบ.....	20
6 ระบบการออมเพื่อการชราภาพสำหรับแรงงานไทย ตามเสาหลัก 3 ต้น.....	23
7 การคืนภาษีกรณีลงทุนไม่ถึง 5 ปี และมีการผิดเงื่อนไข.....	32
8 การคืนภาษีกรณีลงทุนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป และมีการผิดเงื่อนไข.....	33
9 โครงสร้างประชากรไทยปี 2548.....	43
10 ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ.....	116
11 เส้นแสดงตารางเวลา (Time Line) และเงินเดือนที่ใช้คำนวณบำนาญชราภาพ.....	133
12 เส้นแสดงตารางเวลา (Time Line) และเงินเดือนที่ใช้คำนวณบำนาญชราภาพ.....	136

ศิริอรุณ อนันตวิรุฬห์. (2550). พฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการออม วัตถุประสงค์ของการออม จำนวนเงินออม ปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อ การออม และความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน จำแนกเป็นเพศชายและเพศหญิงเพศละ 200 คนเท่ากัน โดยผู้ตอบให้ข้อมูลด้วยการกรอกแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 54.00 มีอายุระหว่าง 40-45 ปี ร้อยละ 59.25 มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และร้อยละ 40.75 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 60.25 มีสถานภาพสมรสแล้ว เงินเดือนหรือค่าจ้างของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.00 รูปแบบการออมของกลุ่มตัวอย่างมี 2 แบบ คือการออมแบบบังคับกับกองทุนประกันสังคม และการออมแบบสมัครใจ การออมแบบสมัครใจร้อยละ 46.25 เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และร้อยละ 58.50 มีการออมแบบสมัครใจในรูปแบบอื่น โดยมีการออมกับสถาบันการเงินมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47.00 กลุ่มตัวอย่างมีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมค่อนข้างต่ำคิดเป็นร้อยละ 12.10 และมีความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออมเฉลี่ยเท่ากับ 0.15 ผู้ที่มีการออมโดยสมัครใจมีวัตถุประสงค์ของการออม 3 อันดับแรก คือ ออมเพื่อไว้ใช้หลังเกษียณ คิดเป็นร้อยละ 84.55 รองลงมาออมเพื่อไว้ใช้ยามเจ็บป่วย คิดเป็นร้อยละ 73.82 และอันดับสุดท้ายออมเพื่อเป็นหลักประกันให้ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 45.49

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออม ได้แก่ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม เงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส และรายได้อื่น โดยปัจจัยเกือบทุกตัวส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออมในทางบวก ยกเว้นอายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่ส่งผลกระทบในทางลบ

ในด้านความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ ได้ใช้เกณฑ์รายได้ที่พอเพียงในการดำรงชีวิตหลังเกษียณ (ที่ระดับร้อยละ 50 ของรายได้เดือนสุดท้าย) ซึ่งมีเพียงร้อยละ 9.50 เท่านั้นที่มีรายได้พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุจนถึงอายุ 80 ปี และล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีการออมโดยสมัครใจ

Siriarun Anantawiroon. (2007). *Saving Behavior for Retirement Preparation of Employees in Large Firms in Bangkok Metropolis*. Master's Project, M.Econ. (Human Resource Economics). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc. Prof. Dr.Renu Sukharomana.

The objective of this research is to study the types of saving ,objectives of saving, quantity of saving, various factors affecting the saving, and the sufficient income after retirement of 400 employees at the age of 40 and over in the large private firms in Bangkok. In this research, two hundred males and females revealing their information through the questionnaires.

The results show that 54% of the samples are in the age of 40 to 45 year old, 59.25% of the samples did non graduate from university, 40% graduated from university and 60.25% has married. In terms of income of forty percent of the samples has low income, which is 5,000–10,000 Baht per month. The results also show that there are two types of saving, mandatory savings with the Social Security Fund and the voluntary savings. For voluntary saving 46.25% are members of Provident Fund and 58.50% of voluntarily save in other voluntary saving types. Most of them save with the financial sector, which is about 47%. The samples have the average propensity to save (APS) about 12.10% and the marginal propensity to save (MPS) is 0.15 which is quite low. The three main purposes of the voluntary saving are saving for financial security after retirement (84.55%), saving for the case of sickness (73.82%), and saving for family insurance (45.49%).

The factors that affect saving are age, income, overtime payment, bonus, and other sources of income received. Most of case factors affect the amount of saving in the positive direction, except age which affect in the negative way.

In addition, sufficient income after retirement is calculated using the savings rate needed to achieve a projected income level after retirement (that is equal to 50% of income earned in the last month of work). According to this method only 9.5% of the overall samples have enough income to cover their expenses during retirement to the age of 80 year old. Most of them are voluntary savers.

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในปี 2548 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 10.94 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 ในอีก 20 ปีข้างหน้า นั่นคือ ประเทศไทยจะมีอัตราประชากรวัยทำงาน (อายุ 15 - 59 ปี) ต่อผู้สูงอายุที่ต้องดูแลคิดเป็น 6 : 1 และจะเปลี่ยนเป็น 3 : 1 ในอีก 20 ปีข้างหน้า อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าด้านการแพทย์ ซึ่งทำให้ประชากรมีอายุเฉลี่ยสูงขึ้น และผลจากการวางแผนครอบครัวที่มีประสิทธิภาพทำให้อัตราการเกิดลดลง (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2549: ออนไลน์) ซึ่งจะเป็นภาระต่อรัฐบาลและประชากรวัยทำงานต่อไปในอนาคต

ดังนั้น จึงต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมเงินตั้งแต่วัยทำงาน เพื่อให้มีรายได้ไว้ใช้จ่ายอย่างเพียงพอหลังเกษียณอายุ ซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและลูกหลานหรือประชากรวัยทำงานในอนาคตในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการเติบโตและเกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาวของประเทศอีกด้วย (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. 2549: 22)

ในส่วนของรัฐบาลก็ได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 (พ.ศ.2549 – 2554) ซึ่งจะประกาศใช้ในปีงบประมาณ 2550 (ตุลาคม 2549) มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ที่ยังคงเน้นด้านสังคม และเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่จะมุ่งพัฒนาให้มีความสมดุลในทุกด้าน รวมถึงด้านการส่งเสริมการออมของประเทศ เพื่อสร้างวินัยในการใช้จ่ายของครัวเรือนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ยกย่องคุณภาพชีวิตของประชาชน และกระจายผลของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาสังคมเชิงรุกที่เป็นการลงทุนอย่างคุ้มค่า เช่น เตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ เสริมสร้างค่านิยมและพฤติกรรมการออมของประชาชน เพื่อสร้างหลักประกันด้านรายได้ (โคทม อารียา. 2549: 2-4) และในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ก็ได้มียุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมแก่ผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มีการเพิ่มโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ รวมทั้งสร้างและขยายโอกาสในการเข้าถึงหลักประกันทางสังคมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งได้กล่าวถึงพฤติกรรม การออม และการส่งเสริมการออม ว่าเป็นการสร้างหลักประกันด้านรายได้ในอนาคตของประชาชนเช่นกัน (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2548: 111-112) นอกจากนี้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2

(พ.ศ.2545 - 2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ มีมาตรการส่งเสริมการออมตั้งแต่วัยทำงาน เป็นยุทธศาสตร์ที่ 1 โดยมีกระทรวงการคลังและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รับผิดชอบ

ในส่วนของประชาชน พบว่าขณะนี้ประชากรมีการออมลดลง สาเหตุหนึ่งมาจากความผันผวนของเศรษฐกิจ ทำให้ครัวเรือนมีรายจ่ายและหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่าการเพิ่มของรายได้ อีกทั้งขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเงินออม ครัวเรือนมีพฤติกรรมการอุปโภคบริโภคสินค้าคงทนประเภทรถยนต์ โทรศัพท์มือถือ และเครื่องใช้ไฟฟ้ามากขึ้น การเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้สะดวกมากขึ้น และขาดแรงจูงใจในการออม เนื่องจากนโยบายต่างๆของรัฐบาล เช่น 30 บาทรักษาทุกโรค การให้เรียนฟรี 12 ปี เป็นต้น (สมชัย ฤชุพันธุ์. 2548: 4) เมื่อการออมปัจจุบันลดลงในอนาคตประชากรมีอายุมากขึ้นหรือเกษียณอายุจากการทำงานแล้วจะมีรายได้เพียงพอหรือไม่ นั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้กำหนดระดับรายได้ที่เพียงพอในวัยเกษียณ โดยใช้เกณฑ์รายได้ที่ระดับร้อยละ 50 - 60 ของรายได้เดือนสุดท้าย ตามมาตรฐานสากลและเป็นระดับที่ได้รับความยอมรับจากนักวิชาการต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศว่าเป็นระดับรายได้ที่พอเพียงให้ประชากรในวัยชราสามารถเลี้ยงดูตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ด้อยกว่าช่วงทำงานมากจนเกินไป แต่แรงงานไทยส่วนใหญ่ได้รับรายได้หลังเกษียณจากกองทุนประกันสังคมประมาณร้อยละ 13 ของเงินเดือนเดือนสุดท้ายเท่านั้น (สศค. 2549: 9)

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของประชากรจะมีผลต่อการออมของบุคคลโดยตรง เมื่อพิจารณาวงจรชีวิตของคน ตั้งแต่เริ่มแต่งงาน และมีบุตรจำเป็นต้องมีการออมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของบุตรในอนาคต เมื่อช่วงเวลาผ่านไปเข้าสู่ช่วงที่บุตรอยู่ในวัยทำงาน ค่าใช้จ่ายของพ่อแม่เกี่ยวกับบุตรจะลดลงการออมจะสูงขึ้นเพื่อไว้ใช้ในวัยหลังเกษียณ และเมื่อพ่อแม่ย่างเข้าสู่วัยสูงอายุ การออมจะลดลงเพราะต้องใช้จ่ายเพื่อการดูแลสุขภาพและการรักษาพยาบาลตัวเอง ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา การออมภาคครัวเรือน ต่อ GDP มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2535 การออมภาคครัวเรือนต่อ GDP มีอัตราร้อยละ 9.65 และลดลงเหลือร้อยละ 6.28 ในปี 2540 และเหลือร้อยละ 3.87 ในปี 2546 การที่การออมภาคครัวเรือนของประเทศไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องมาจากขาดการส่งเสริมการออมอย่างเป็นระบบและจริงจัง (สศค. 2549: 9) อีกทั้งการมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเพิ่มขึ้นน้อยกว่ารายจ่าย ดังนั้นการออมของคนไทยในปัจจุบันที่น่าจะอยู่ในระดับสูงก่อนจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุกลับไม่เป็นไปตามหลักการ เพราะสภาพเศรษฐกิจไม่จูงใจให้เกิดการออมอันอาจเป็นผลมาจากราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้น ปัญหาความมั่นคงภายใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการเกิดวิกฤตการณ์โรคไข้หวัดนก จึงส่งผลให้

การออมระดับบุคคลค่อนข้างต่ำ มีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสูงขึ้น ทำให้การออมเพื่ออนาคตอาจไม่มากพอที่จะนำไปขยายการลงทุนได้เท่าที่ควร อีกทั้งรูปแบบของครัวเรือนก็เปลี่ยนแปลงไป

กล่าวอีกนัยหนึ่ง การออมเป็นปัจจัยสำคัญต่อดุลบัญชีเดินสะพัด การเจริญเติบโตของประเทศ และแสดงถึงการอยู่ดีกินดีของประชาชนภายในประเทศ ช่วยทำให้มีการบริโภคสม่ำเสมอ (consumption smoothing) มีเงินใช้จ่ายเลี้ยงดูตนเองยามชราเมื่อไม่มีงานทำและไม่มีรายได้ เป็นมรดกสำหรับลูกหลาน ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ คนที่มีเงินออมสามารถพัฒนาตนเองได้ดีกว่า เช่น ใช้ลงทุนในการศึกษา (ทุนมนุษย์) หรือลงทุนในอาชีพ ในขณะที่คนขาดเงินออมถือว่าเป็นผู้ขาดโอกาส (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. 2549: 2) เมื่อพิจารณาโครงสร้างของประชากรปี 2548 ประเทศไทยมีประชากรรวมทั้งหมด 64.2 ล้านคน ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 28.7 ล้านคน และอยู่ในกำลังแรงงาน 35.5 ล้านคน ซึ่งผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม 14.7 ล้านคน และเป็นแรงงานนอกระบบ 6.7 ล้านคน แรงงานในระบบมีประมาณ 13.2 ล้านคน ซึ่งแรงงานในระบบยังจำแนกเป็น ผู้ทำงานในสถานประกอบการของเอกชน 10.5 ล้านคน ข้าราชการ 2.4 ล้านคน และเป็นลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ 0.3 ล้านคน จะเห็นได้ว่า ผู้ทำงานในสถานประกอบการของเอกชนมีจำนวนมากที่สุด และเป็นแรงงานในระบบที่ถูกบังคับให้เข้าระบบกองทุนประกันสังคม ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงในการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชน โดยร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการออม เป็นการเสียสละเพื่อส่วนรวม และไม่เป็นการระต่อผู้อื่นและสังคมต่อไปในอนาคต (สศค. 2549: 16)

การส่งเสริมการออมเพื่อสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตนั้นมีรูปแบบแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของการประกอบอาชีพและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารของแต่ละบุคคล มีการดำเนินการโดยรัฐบาลและเอกชนเพื่อให้ครอบคลุมประชาชนทุกคน เช่น การนำเงินฝากธนาคาร การซื้อพันธบัตรรัฐบาล การประกันชีวิต การเป็นสมาชิกสหกรณ์ต่างๆ การประกันสังคมกรณีชราภาพ หรือการซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนต่างๆ เป็นต้น

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการออมและความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานครมีจำนวน 563,388 คน และมีสถานประกอบการ 253 แห่ง (สำนักงานประกันสังคม. 2549) นับว่าเป็นสมาชิกกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ และกรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีค่าครองชีพสูง เป็นแหล่งสร้างรายได้ที่ใหญ่ที่สุดในขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งใช้จ่ายเงินมากที่สุดด้วยเช่นกัน ซึ่งผลจากการศึกษาจะเป็นการช่วยให้ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนเห็นความสำคัญของการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุ และประโยชน์ต่อนายจ้างและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการออมในรูปแบบต่างๆ ให้เหมาะสมกับกลุ่มประชากรต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ทั้งที่เป็นลักษณะการออมหรือรูปแบบการออม วัตถุประสงค์ของการออม และปริมาณเงินออม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป
3. เพื่อศึกษาความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบพฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ทั้งที่เป็นลักษณะการออมหรือรูปแบบการออม วัตถุประสงค์ในการออม และปริมาณเงินออม
2. ได้ทราบปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป
3. ได้ทราบความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป
4. เพื่อจูงใจให้ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนเห็นความสำคัญของการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุ
5. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน นำไปกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการออมในรูปแบบต่างๆ ให้เหมาะสมกับกลุ่มประชากร และความพอเพียงต่อการยังชีพหลังเกษียณอายุต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุ และความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ในระหว่างวันที่ 6 ตุลาคม ถึง 2 ธันวาคม 2549

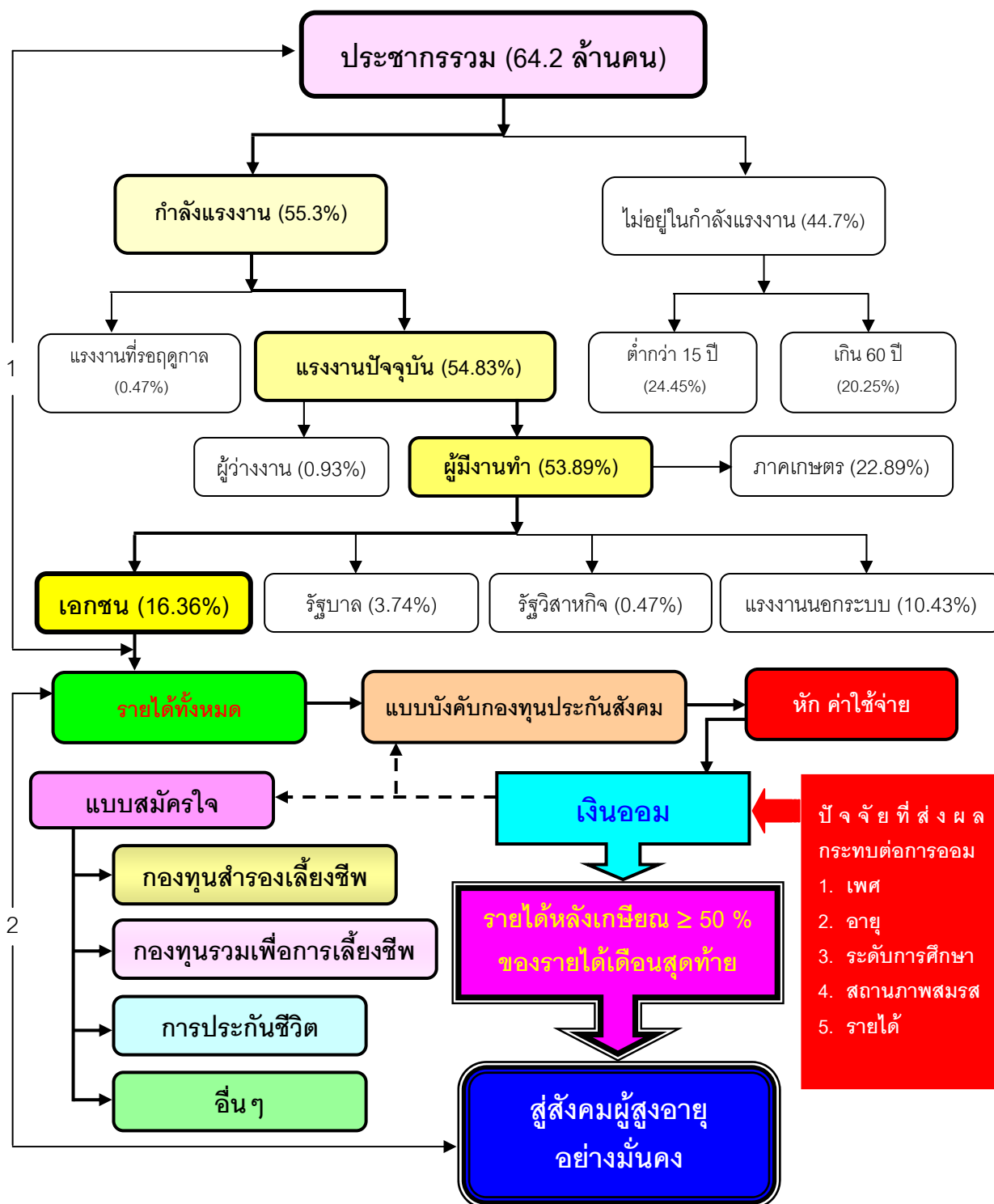
ประชากรเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้ การสำรวจกระทำกับลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน จำแนกเป็นเพศชาย และเพศหญิง เพศละ 200 คนเท่ากัน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ปัจจัยส่วนบุคคล
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 อายุ
 - 1.3 ระดับการศึกษา
 - 1.4 สถานภาพสมรส
 - 1.5 อายุการเป็นผู้ประกันตน
 - 1.6 อายุคาดหมายที่จะเกษียณ
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม
 - 2.1 รายได้
 - 2.2 รูปแบบการออม และจำนวนเงินออม
 - 2.3 วัตถุประสงค์ของการออม
 - 2.4 ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม
 - 2.5 ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 ระบบการออมเพื่อการชราภาพสำหรับแรงงานในระบบ

ที่มา: 1 สศค. (2549). โครงสร้างประชากรไทยปี 2548: ออนไลน์.

2 สุวัฒนา ศรีภิรมย์. (2549). เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการเตรียมความพร้อมผู้สังคมผู้สูงอายุ. หน้า 10.

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาด้วยระบบการออมเพื่อการชราภาพ สำหรับแรงงานในระบบ โดยมีปัจจัยต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ เป็นตัวกำหนดปริมาณการออม และพฤติกรรมการออม ซึ่งจะส่งผลต่อความพอเพียงของรายได้ หลังเกษียณอายุต่อไป

สมมติฐานในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีสมมติฐานว่า ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพฯ ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ระหว่างที่อยู่ในกำลังแรงงานและมีรายได้ มีการออมโดยสมัครใจน้อย ผลสุดท้ายจะมีรายได้หลังเกษียณอายุไม่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตจนถึงอายุคาดหมาย 80 ปี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การออม หมายถึง การสะสมทรัพย์สินในรูปของตัวเงินจากเงินเดือน หรือค่าจ้าง และรายได้ อื่นที่มี หลังหักค่าใช้จ่าย (รายจ่าย และหนี้สินในแต่ละเดือน) ซึ่งประกอบด้วย

1.1 การออมแบบบังคับ หมายถึง การสะสมรายได้ในรูปของตัวเงินที่ถูกกำหนดโดยรัฐบาล ลูกจ้างจะถูกหักสะสมจากเงินเดือนหรือค่าจ้างทุกเดือนตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อเป็นหลักประกันในยามที่หมดอาชีพ ได้แก่ การประกันสังคมกรณีชราภาพ และที่อยู่ระหว่างดำเนินการ คือ กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ

1.1.1 การประกันสังคมกรณีชราภาพ หมายถึง กองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันในการดำเนินชีวิตในกลุ่มของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อรับผิดชอบในการเฉลี่ยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการชราภาพ เพื่อให้มีรายได้อย่างต่อเนื่องหลังเกษียณอายุ

1.1.2 กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ (กบข.) หมายถึง กองทุนการออมเพื่อเกษียณอายุ ขั้นที่ 2 แบบกำหนดอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุน มีการแยกบัญชีรายสมาชิก และเลือกรูปแบบการลงทุนได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะครอบคลุมแรงงานทั่วประเทศ

1.2 การออมแบบสมัครใจ หมายถึง การสะสมรายได้จากส่วนที่เหลือจากการบริโภค และการออมแบบบังคับในรูปแบบต่างๆ เป็นการสมัครใจที่จะออมด้วยตนเอง ได้แก่

1.2.1 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หมายถึง กองทุนที่นายจ้าง และพนักงานร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจ เพื่อเป็นสวัสดิการแก่พนักงานเมื่อออกจากงาน เกษียณอายุ พุพพลภาพ หรือเสียชีวิต ซึ่งจะช่วยให้พนักงานและครอบครัวมีสวัสดิการที่ดีและมั่นคงในอนาคต

1.2.2 กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หมายถึง กองทุนรวมที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการออมและการลงทุนของบุคคล เพื่อใช้สำหรับเตรียมความพร้อมกรณีเกษียณอายุอย่างมีคุณภาพ

1.2.3 การประกันชีวิต หมายถึง วิธีการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งร่วมกันเฉลี่ยภัยอันเนื่องจากการตาย การสูญเสียอวัยวะ ทุพพลภาพ และการสูญเสียรายได้ในยามชรา โดยที่เมื่อบุคคลใดต้องประสบกับภัยเหล่านั้น ก็ได้รับเงินเฉลี่ยช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัว โดยบริษัทประกันชีวิตจะทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการนำเงินก้อนดังกล่าวไปจ่ายให้แก่ผู้ได้รับภัย

1.2.4 สถาบันการเงิน หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่ ระดมเงินออม ให้กู้ยืมแก่ผู้ที่ต้องการเงินไปเพื่อการบริโภคหรือเพื่อดำเนินธุรกิจ โดยจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ผู้ออม และคิดดอกเบี้ยจากผู้กู้ยืม

2. พฤติกรรมการออม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการออม ซึ่งประกอบด้วย

2.1 จำนวนเงินออม หมายถึง จำนวนเงินที่ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร เก็บสะสมไว้

2.2 ลักษณะการออม หรือรูปแบบการออม หมายถึง วิธีการเก็บสะสมเงินออมในลักษณะที่เป็นตัวเงิน ด้วยวิธีการต่างๆ

2.3 วัตถุประสงค์ของการออม หมายถึง จุดมุ่งหมายในการออม หรือประโยชน์สุดท้ายที่จะได้รับการออมไว้สำหรับอนาคต

3. รายได้ หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้รับในรูปของตัวเงิน ประกอบด้วย

3.1 รายได้ประจำ หมายถึง เงินทุกประเภทที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นค่าตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ ไม่ว่าจะคำนวณตามระยะเวลาหรือคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ และให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้ในวันหยุดและวันลาซึ่งลูกจ้างไม่ได้ทำงานด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าจะกำหนด คำนวณหรือจ่ายในลักษณะใดหรือโดยวิธีการใดและไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส เป็นต้น

3.2 รายได้อื่น หมายถึง รายได้ที่มีได้เกิดจากการปฏิบัติงานประจำในสถานประกอบการที่ตนเป็นลูกจ้างอยู่ ได้แก่ ค่าเช่าบ้าน-ที่ดิน ดอกเบี้ยธนาคาร เงินปันผล รายได้จาก บิดา-มารดา-บุตร-หลาน ที่ส่งให้เป็นประจำ หรือเป็นครั้งคราว และรายได้จากการประกอบอาชีพอื่น เป็นต้น

4. ผู้มีงานทำ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป และในสัปดาห์แห่งการสำรวจมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

4.1 ได้ทำงานตั้งแต่ 1 ชั่วโมงขึ้นไป โดยได้รับค่าจ้าง เงินเดือน ผลกำไร เงินปันผล ค่าตอบแทน ที่มีลักษณะอย่างอื่นสำหรับผลงานที่ทำ เป็นเงินสด หรือสิ่งของ

4.2 ไม่ได้ทำงานหรือทำงานน้อยกว่า 1 ชั่วโมง แต่เป็นบุคคลที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (ซึ่งจะถือว่าเป็น ผู้ที่ปกติมีงานประจำ)

4.2.1 ยังได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือผลประโยชน์อื่นๆ หรือผลกำไรจากงาน หรือธุรกิจในระหว่างที่ไม่ได้ทำงาน

4.2.2 ไม่ได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือผลประโยชน์อื่นๆ หรือผลกำไรจากงาน หรือธุรกิจในระหว่างที่ไม่ได้ทำงาน แต่ยังมีส่วนหรือธุรกิจที่จะกลับไปทำ

4.3 ทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมง โดยไม่ได้รับค่าจ้างในวิสาหกิจหรือไร่นาเกษตรของหัวหน้าครัวเรือนหรือของสมาชิกในครัวเรือน

5. แรงงานในระบบ หมายถึง ผู้มีงานทำที่ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ครูหรือครูใหญ่โรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ และลูกจ้างที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน

6. แรงงานนอกระบบ หมายถึง แรงงานที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองจากประกันสังคม และไม่มีความหมายด้านแรงงานรองรับ รวมทั้งเป็นแรงงานที่อยู่ในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ (Informal Economy) ได้แก่ ผู้ขับรถรับจ้างสาธารณะ แท็กซี่ มอเตอร์ไซด์รับจ้าง แม่ค้าหาบเร่แผงลอย หรือ ผู้รับงานไปทำที่บ้าน เป็นต้น

7. ผู้ประกันตน หมายถึง ลูกจ้างที่มีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ถึง 60 ปีบริบูรณ์ในกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป จะตกเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายทันทีที่เข้าทำงานเป็นลูกจ้าง ทั้งนี้จนกว่าจะพ้นจากการเป็นลูกจ้างของนายจ้างดังกล่าว ผู้ประกันตนมี 3 ประเภทคือ

7.1 ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 คือ ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนประกันสังคมและหรือจ่ายเงินสมทบ อันก่อให้เกิดสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 และแก้ไขเพิ่มเติม นั่นคือ ผู้ประกันตนที่อยู่ในข่ายบังคับของกฎหมาย ที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป

7.2 ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 คือ ผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงตามมาตรา 38(2) คือ สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างและได้แจ้งความประสงค์เป็นผู้ประกันตนต่อโดยสมัครใจ

7.3 ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 คือ ผู้ประกันตนซึ่งไม่ใช่ลูกจ้าง ได้แก่ ผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระที่สมัครเป็นผู้ประกันตน

8. **สถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่** หมายถึง สถานที่ประกอบธุรกิจ อุตสาหกรรม และบริการ ที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป ณ วันขึ้นทะเบียนประกันสังคม ยกเว้นกิจการเพาะปลูก ประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์ซึ่งมิได้ใช้ลูกจ้างตลอดปีและไม่มีงานลักษณะอื่นรวมอยู่ด้วย จำนวนสถานประกอบการจะนับรวมสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขา (กรณีที่แยกเป็นรายจังหวัดจะคำนึงถึงสถานที่ตั้งของสถานประกอบการเป็นหลัก)

9. **อายุคาดหมาย หรืออายุขัย (Life expectancy)** หมายถึง อายุเฉลี่ยที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่ ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้เท่ากับ 80 ปี ทั้งเพศชาย และเพศหญิง

10. **ภาวะเงินเฟ้อ** หมายถึง สภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่สามารถหาภาวะหยุดนิ่งได้ การสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มูลค่าของเงินลดลง

11. **ความพอเพียง** หมายถึง รู้จักพอประมาณ พออยู่ พอมี พอกิน พอใช้ ประหยัด และไม่เบียดเบียนผู้อื่น

12. **ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ** หมายถึง การมีรายได้หลังเกษียณต่อปีไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของรายได้ปีสุดท้าย ไปจนถึงอายุคาดหมาย 80 ปี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมเพื่อเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการออม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออม

นักวิชาการ เช่น แกรวี (Gravy); และคิลเลียน (Killen. 1953); แบนนอค; แบกซ์เตอร์; และรีส์ (Bannock; Baxter; & Rees. 1977); และนันทวัน อนันตรเสน (2521: 1) ได้ให้ความหมายของการออม (Saving) ไว้หลากหลาย พอสรุปได้ดังนี้

การออม หมายถึง ผลต่างระหว่างรายได้กับรายจ่าย นั่นก็คือ เงินส่วนที่เหลือของรายได้ที่ครัวเรือนสามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริงหลังจากหักค่าใช้จ่ายในการบริโภคแล้ว นั่นเอง

จะเห็นได้ว่า การออมมีความสัมพันธ์กับรายได้ และการบริโภค ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาฟังก์ชันการบริโภคควบคู่ไปกับฟังก์ชันการออม รวมถึงความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม (APS) และความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (MPS) ดังนี้

ฟังก์ชันการบริโภค (The consumption function)

จากการศึกษาของเคนส์ (Keynes. 1936) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายในการบริโภคของบุคคล คือ รายได้ แต่มีได้หมายความว่าปัจจัยอื่นๆ ไม่มีอิทธิพลแต่อย่างใด แต่ในการศึกษาในระยะสั้นได้กำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ เช่น รสนิยม อุปนิสัยของบุคคล เป็นต้น ไม่เปลี่ยนแปลงจึงทำให้การใช้จ่ายในการบริโภคมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นจะมีการบริโภคเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถเขียนความสัมพันธ์เป็นสมการได้ดังนี้

$$C = f(Y_d)$$

โดยที่ C คือ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค
 Y_d คือ รายได้สุทธิส่วนบุคคล

อย่างไรก็ตาม ตามหลักความเป็นจริงแม้ว่ารายได้ของบุคคลจะต่ำมากหรือไม่มีรายได้เลย บุคคลก็ต้องมีการบริโภค ซึ่งอย่างน้อยที่สุดก็จะบริโภคเท่าที่จะทำให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ ต่อเมื่อรายได้เพิ่มมากขึ้นแล้วการใช้จ่ายในการบริโภคจึงจะเพิ่มตาม

ถ้าให้ a คือ รายจ่ายอิสระเพื่อการบริโภค (Autonomous Consumption)

b คือ ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย ($MPC = \Delta C / \Delta Y_d$)

และ $a > 0, 0 < b < 1$

จะได้ฟังก์ชันการบริโภค

$$C = a + bY_d$$

ฟังก์ชันการออม (The saving function)

จากฟังก์ชันการบริโภค นำมาหาฟังก์ชันการออม ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการออมกับระดับรายได้สุทธิส่วนบุคคล เมื่อ S คือ การออม ได้ดังนี้

$$S = Y_d - C$$

เมื่อแทนฟังก์ชันการบริโภค $C = a + bY_d$ ลงในฟังก์ชันการออมจะได้

$$S = Y_d - a - bY_d$$

หรือ

$$S = -a + (1 - b)Y_d$$

จะเห็นได้ว่า การออมมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้สุทธิส่วนบุคคลในทิศทางเดียวกัน แต่เมื่อระดับรายได้สุทธิส่วนบุคคลเท่ากับศูนย์การออมจะเท่ากับ $-a$ ต่อเมื่อระดับรายได้สุทธิส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นแล้ว การออมจึงเพิ่มขึ้นตาม แต่จะเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนเท่ากับ $(1 - b)$ ของระดับรายได้สุทธิของบุคคล

ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม (Average Propensity to Save: APS) และความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (Marginal Propensity to save: MPS) คำนวณได้จากสูตร

$$APS = \frac{S}{Y} \quad \text{และ} \quad MPS = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$$

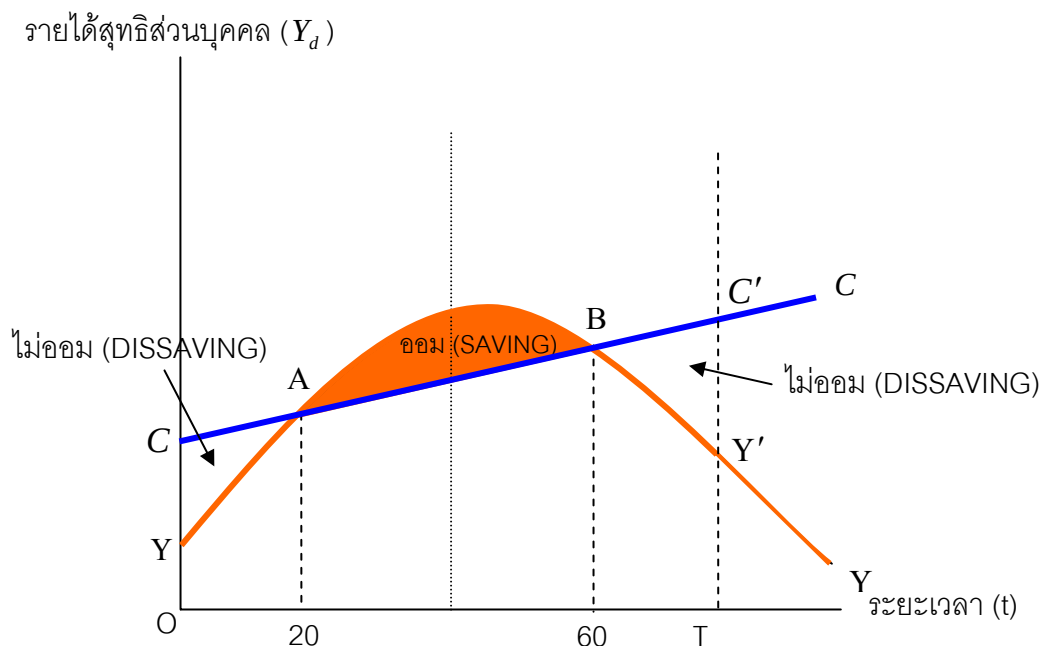
โดยที่ ΔS = จำนวนเงินออมปีที่แล้วเปรียบเทียบกับปีปัจจุบัน ($S_1 - S_0$)

และ ΔY = รายได้ที่เปลี่ยนแปลงจากปีที่แล้วกับปีปัจจุบัน ($Y_1 - Y_0$)

ทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต (Life-Cycle Theory of Consumption)

ตามแนวคิดของ Franco Modigliani, Albert Ando และ Richard Brumberg เชื่อว่าปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในงวดเวลาหนึ่งจะขึ้นอยู่กับการคาดคะเนของรายได้ตลอดช่วงอายุขัยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (William H. Branson. 1989: 253)

หากพิจารณาการกระจายรายได้และปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในวัฏจักรชีวิตที่ควรจะเป็นของบุคคลหนึ่งๆ ดังภาพ

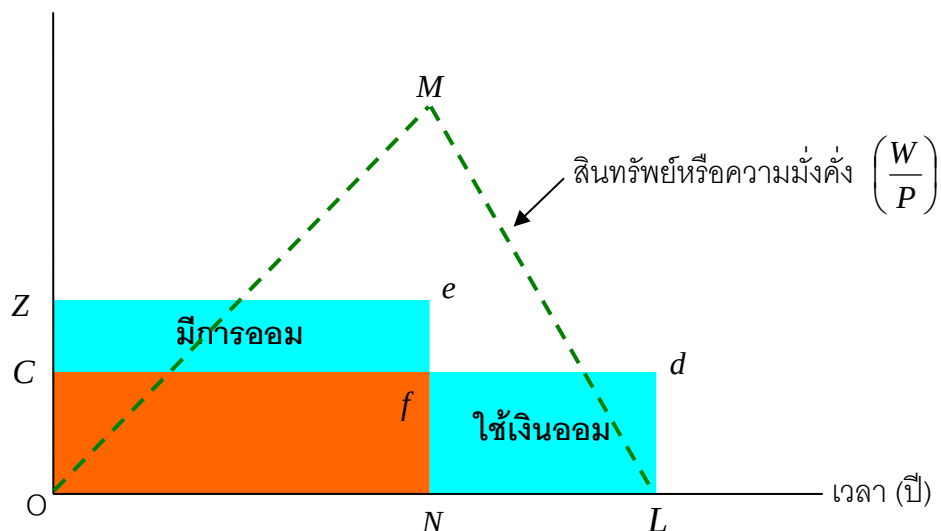
ภาพประกอบ 2 การกระจายรายได้และการบริโภคในวงจรชีวิต

ที่มา: William H. Branson. (1989). *Macroeconomic Theory and Policy*. p. 253.

จะเห็นว่าในช่วงชีวิตของบุคคลขณะที่มีอายุน้อย จะมีระดับรายได้อยู่ในระดับต่ำ และจะมีรายได้สูงขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น ต่อมาเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุก็จะกลับมามีรายได้ลดลงอีกครั้ง การกระจายรายได้ตลอดช่วงอายุขัยจึงมีลักษณะเป็นไปตามเส้น YY ส่วนปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของบุคคลจะสูงขึ้นเป็นลำดับตามอายุขัยโดยมีลักษณะของการกระจายปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคตามเส้น CC เมื่อทำการเปรียบเทียบกันระหว่างเส้น YY และ CC แล้ว จะพบว่าในช่วงต้นของชีวิตบุคคลจะมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภค ดังนั้นบุคคลจึงจำเป็นต้องก่อหนี้ ต่อมาในช่วงกลางของชีวิตจึงเริ่มที่จะมีรายได้เหลือจ่ายจนสามารถชดเชยหนี้สินเดิมได้หมด และเก็บเงินสะสมไว้สำหรับช่วงปลายของชีวิต เงินสะสมส่วนนี้ก็คือ เงินออม นั่นเอง

ซึ่งสามารถเขียนเป็นกราฟได้ดังนี้

รายได้ (Z) การบริโภค (C)

ภาพประกอบ 3 รายได้ทั้งหมดตลอดช่วงชีวิตการทำงาน การบริโภค การออม และความมั่งคั่ง

ที่มา: Mankiw. (2003). *Macroeconomics*. P. 447–451.

จากภาพประกอบ 3 แสดงให้เห็นว่าในช่วงที่บุคคลออกจากงาน การบริโภคของเขาจะมาจากเงินออมที่เก็บไว้ในช่วงทำงาน ดังนั้น

$$\text{พื้นที่ } (Z - C)N \text{ หรือ } \square ZefC = \text{พื้นที่ } C(L - N) \text{ หรือ } \square fdLN$$

หากจะพิจารณาในแง่ของสินทรัพย์หรือความมั่งคั่งของบุคคล เขาจะค่อยๆ สะสมสินทรัพย์เพิ่มมากขึ้นนับจากปีที่เขาเริ่มทำงาน จนกระทั่งถึงปีสุดท้ายที่เขาทำงาน คือ ปีที่ N ณ ปีนี้จะปรากฏว่าเขาจะมีสินทรัพย์สูงสุด คือ ที่จุด M สินทรัพย์ที่เขาสะสมไว้นี้จะใช้ในยามที่ออกจากงานจนกระทั่งเสียชีวิต คือ ช่วง $L - N$ ดังนั้น จะพบว่าสินทรัพย์จะค่อยๆ ลดลงจากปีที่ N จนกระทั่งเมื่อถึงปีที่ L สินทรัพย์ก็จะเท่ากับศูนย์ การบริโภคทั้งหมดในช่วงที่ออกจากงานจนกระทั่งเสียชีวิตจะเท่ากับ $C(L - N)$ แต่เนื่องจาก $C = \frac{N}{L}Z$ ในแต่ละปี

ฉะนั้น สต็อกของสินทรัพย์หรือความมั่งคั่งทั้งหมด $\left(\frac{W}{P}\right)$ จะเท่ากับ $ZN\left(\frac{L-N}{L}\right)$ ที่จุด M หรือ ปีที่ N

สมมติให้บุคคลมีสินทรัพย์หรือความมั่งคั่งติดตัวมาด้วย เช่น ได้รับมรดกตกทอดมา การบริโภคในปีที่พิจารณา เช่น ปีที่ T การบริโภคจะขึ้นอยู่กับความมั่งคั่ง และรายได้รวมจากการประกอบอาชีพในขณะนั้น ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$C(L - T) = \frac{W}{P} + (N - T)Z \quad (4)$$

จากสมการ (4) จะพบว่า การบริโภคของเขาในแต่ละปีจะเท่ากับ

$$C = a \frac{W}{P} + cZ \quad (5)$$

เมื่อ $a = \frac{1}{L - T}$ คือค่าของความโน้มเอียงในการบริโภคที่มาจากความมั่งคั่ง

$c = \frac{N - T}{L - T}$ คือค่าของความโน้มเอียงในการบริโภคที่มาจากรายได้

T คือ ปีใดปีหนึ่งในชีวิต โดยที่ $N \geq T$

สมการ (5) แสดงให้เห็นว่า การบริโภคของบุคคลขึ้นอยู่กับสต็อกของความมั่งคั่ง $\left(\frac{W}{P}\right)$ และรายได้ (Z) หากค่าของ T ใกล้เคียงกับ L มาก ค่า a จะมีค่าสูง หรืออีกนัยหนึ่งการบริโภคที่มาจากความมั่งคั่งจะสูง ในขณะที่การบริโภคที่มาจากรายได้จะมากขึ้นอยู่เพียงไรขึ้นอยู่กับรายได้ที่จะได้รับในช่วง $N - T$ และ จำนวนปีที่รายได้นั้นต้องเฉลี่ยใช้ให้พอในช่วง $L - T$

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีการบริโภคที่คำนึงถึงวงจรชีวิตตั้งอยู่บนสมมติฐานดังต่อไปนี้ คือ

- ก. การบริโภคขึ้นอยู่กับความมั่งคั่งที่มีอยู่บวกกับรายได้ที่ได้รับตลอดช่วงชีวิตทำงาน
- ข. นับตั้งแต่เริ่มทำงานจนกระทั่งเสียชีวิต การบริโภคจะเท่ากันทุกปี
- ค. ในแต่ละปีการบริโภคเท่ากับ $\frac{1}{L - T}$ ของความมั่งคั่งบวกกับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับ

นำสมการ (5) หาค่ารายได้หลังจากรายจ่าย (Y_d) จะได้ค่าการบริโภคเฉลี่ยต่อรายได้ หรือ APC ดังนี้

$$\frac{C}{Y_d} = a \frac{W/P}{Y_d} + b \quad (6)$$

พิจารณาจากภาพประกอบ 4 รายได้ในแต่ละปีที่ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชน ได้รับ จนถึงเกษียณอายุเท่ากับ Z และรายได้ของข้าราชการเท่ากับ Z_1 รายได้หรือการออมของลูกจ้าง สถานประกอบการเอกชน มากกว่าข้าราชการเท่ากับ $Z - Z_1$ โดยทั่วไปลูกจ้างสถานประกอบการ เอกชน จะมีรายได้ (เงินเดือน ค่าจ้าง และโบนัส) มากกว่าข้าราชการ เช่น ระดับปริญญาตรีเงินเดือน เริ่มต้นครั้งแรกของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชน ประมาณ 8,000 บาทขึ้นไป ในขณะที่ข้าราชการ จะได้รับ 6,530 บาท (ราชกิจจานุเบกษา, 2548, เล่ม 122, ตอนที่ 86 ก: 4-6) และการขึ้นเงินเดือนหรือ การเลื่อนขึ้นเงินเดือนของสถานประกอบการเอกชน จะมากกว่าข้าราชการตลอดช่วงอายุการทำงาน เมื่อเกษียณอายุผู้ประกันตนนั้นจะได้รับเงินบำนาญชราภาพ (เงินเลี้ยงชีพรายเดือน) ตามจำนวนที่ กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนเงินสมทบที่ส่งและระยะเวลาที่ส่งเงินสมทบ ซึ่งอัตราที่ได้รับ สูงสุดประมาณร้อยละ 13 ของเงินเดือนเดือนสุดท้าย คำนวณได้ดังนี้

กรณีจ่ายเงินสมทบครบ 180 เดือน จะได้รับ

$$\text{เงินบำนาญชราภาพ} = \text{ค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย} \times 15\%$$

กรณีจ่ายเงินสมทบเกิน 180 เดือน จะปรับเพิ่มอัตราเงินบำนาญชราภาพขึ้นอีกร้อยละ 1 ต่อ ระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบครบทุก 12 เดือน จะได้รับ

$$\text{เงินบำนาญฯ} = \text{ค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย} \times (15\% + \text{จำนวน \% ที่เพิ่มขึ้นปีละ } 1\%)$$

เช่น ส่งเงินสมทบมาแล้ว 16 ปี บำนาญชราภาพจะเท่ากับค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย คูณด้วย 16% (15% + 1%)

ดังนั้นรายได้ในรูปของเงินเดือน ค่าจ้าง และโบนัสจะสิ้นสุดลง ณ จุด e เส้นรายได้ของลูกจ้าง สถานประกอบการเอกชน จึงเป็นเส้น *Zeps*

สำหรับข้าราชการที่มีรายได้น้อยกว่าในระหว่างอายุการทำงาน แต่เมื่อเกษียณอายุราชการ แล้ว ถ้ามิได้เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) แต่มีสิทธิรับบำเหน็จหรือบำนาญ และเลือกรับบำนาญ จะได้รับบำนาญ โดยคำนวณได้ดังนี้

$$\text{เงินบำนาญฯ} = \frac{\text{เงินเดือนเดือนสุดท้าย} \times \text{เวลาราชการ}}{50}$$

จำนวนปีเวลาราชการ หมายถึง จำนวนปีรวมเศษของปี ถ้าถึงครึ่งปีให้นับเป็น 1 ปี

หากเป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) และเลือกรับบำนาญ จะได้รับบำนาญไม่เกินร้อยละ 70 ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย (กรมบัญชีกลาง. 2549: ออนไลน์) โดยคำนวณได้ดังนี้

$$\text{เงินบำนาญ} = \frac{\text{เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย} \times \text{เวลาราชการ}}{50}$$

สำหรับผู้ที่เป็นสมาชิก กบข. จะได้รับเงินบำนาญไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย หรือ ประมาณร้อยละ 40 ของเงินเดือนเดือนสุดท้าย บวกด้วยเงินประเดิม (ถ้ามี)

การเลือกรับบำนาญนั้น จะต้องมียุทธการไม่น้อยกว่า 25 ปี ดังนั้น จำนวนเงินบำนาญที่ได้รับก็แปรผันตามยุทธการ ในกรณีที่มิได้เป็นสมาชิก กบข. จะได้รับเงินบำนาญไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเงินเดือนเดือนสุดท้าย

ดังนั้น เส้นรายได้ของข้าราชการจึงเป็นเส้น Z_1ghj และ

$$\begin{aligned} \text{รายได้หลังเกษียณของลูกจ้าง} \\ \text{สถานประกอบการเอกชน} \end{aligned} = \square ZefC + \square psLN \text{ หรือ } \square fdLN + \square psLN$$

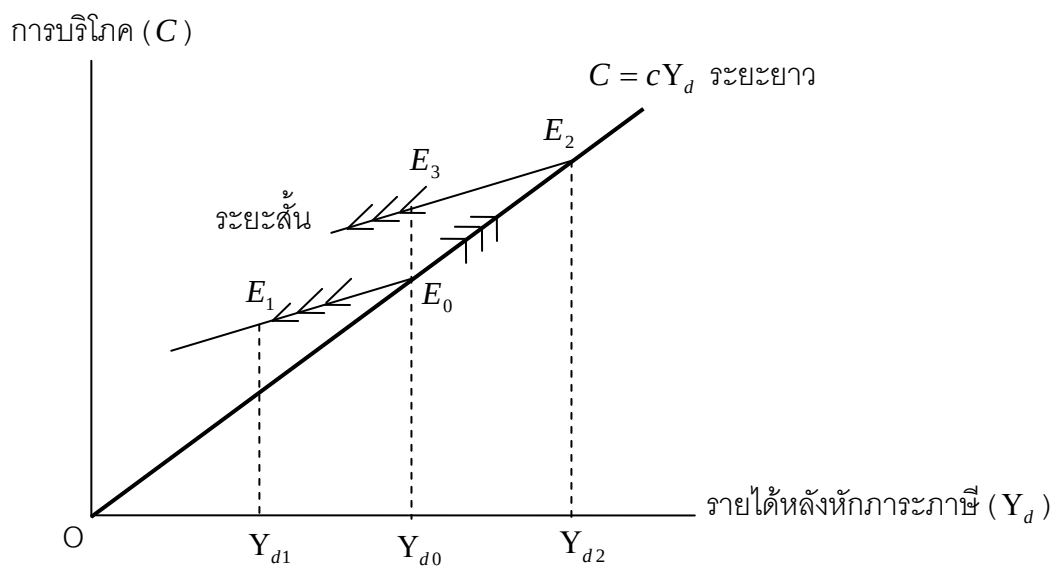
$$\text{รายได้หลังเกษียณของข้าราชการ} = \square Z_1g fC + \square hjLN \text{ หรือ } \square mkLN + \square hjLN$$

นั่นหมายความว่า ในระยะยาวข้าราชการมีความมั่นคงทางรายได้มากกว่าลูกจ้างสถานประกอบการเอกชน เพราะมีรายได้หลังเกษียณประมาณร้อยละ 50 ของรายได้เดือนสุดท้าย และยังสามารเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ จึงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้อย่างมั่นคง ต่างจากลูกจ้างสถานประกอบการเอกชน ที่ต้องมีการบริหารจัดการรายได้ที่สะสมมา (เงินออม) ระหว่างที่ยังทำงานอยู่บวกกับเงินบำนาญชราภาพอีก 13% ของเงินเดือนเดือนสุดท้าย ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้จนวาระสุดท้ายของชีวิต นี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่สถานประกอบการเอกชน จ่ายค่าตอบแทนในการทำงานให้ลูกจ้างสูงกว่าข้าราชการ เนื่องจากสถานประกอบการเอกชน ไม่มีนโยบายเลี้ยงลูกจ้างตลอดชีพเหมือนข้าราชการ

ดังนั้น ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชน จำเป็นจะต้องมีการบริหารจัดการเงินออมของตนเอง ในระหว่างที่ยังทำงานอยู่ให้ได้ผลประโยชน์สูงสุด เพื่อที่จะมีรายได้สำหรับการใช้จ่ายภายหลังเกษียณอย่างเพียงพอ และมั่นคง นี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่านอกจากการประกันสังคมกรณีชราภาพแล้ว ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนยังมีพฤติกรรมออมในรูปแบบใดอีก และมีวัตถุประสงค์ในการออมเป็นอย่างไร

ทฤษฎีการบริโภคที่คำนึงถึงมาตรฐานการครองชีพโดยเปรียบเทียบ (The Relative Income Hypothesis)

เจมส์ เอส. ดิวเซนเบอร์รี่ (James S. Duesenberry. 1949) เห็นว่าการบริโภคในปัจจุบันขึ้นอยู่กับรายได้ที่ได้รับขณะนั้น และรายได้ที่เคยได้รับในอดีต บุคคลจะยังคงรักษามาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้นเท่าที่ตนเคยใช้จ่าย แม้ว่ารายได้ที่ได้รับขณะนี้อาจลดลงก็ตาม ผลของการกระทำเช่นนี้เรียกว่า “ratchet effect”

ภาพประกอบ 5 การบริโภคที่คำนึงถึงมาตรฐานการครองชีพโดยเปรียบเทียบ

ที่มา : มณิศรี พันธุลาภ. (2533). *เศรษฐศาสตร์มหภาควิเคราะห์ : ทฤษฎีและนโยบาย*.

หน้า 124 -125.

จากภาพประกอบ 5 เส้นตรง OC คือ สมการการบริโภคเมื่อรายได้ปัจจุบันอยู่ที่ระดับสูงสุด หากรายได้ได้อยู่ที่ Y_{d0} ซึ่งมากกว่ารายได้ในงวดที่แล้ว การบริโภคจะอยู่ที่จุด E_0 เพราะสมการการบริโภคคือ $C = cY_{d0}$ ถ้ารายได้ลดลงมาจาก Y_{d0} เป็น Y_{d1} การบริโภคจะปรับตัวมาอยู่ที่ E_1 เพราะอิทธิพลของระดับรายได้สูงสุดที่ Y_{d0} ยังเป็นตัวกำหนดการบริโภค ผู้บริโภคยังคงรักษาระดับมาตรฐานการครองชีพของตนไว้

ในระยะสั้นจะพบว่า เมื่อรายได้ลดลง การบริโภคจะไม่ค่อยลดลงแต่การออมจะเป็นตัวที่เปลี่ยนแปลง เพื่อรักษามาตรฐานการบริโภคให้คงเดิม ต่อมาสมมติว่ารายได้เพิ่มสูงขึ้นเป็น Y_{d2} การ

บริโภคจะเพิ่มสูงขึ้นถึง E_2 ซึ่งเป็นระดับการบริโภคที่สูงสุด สำหรับรายได้ Y_{d2} หากรายได้ลดลงที่ Y_{d0} เพื่อรักษามาตรฐานการครองชีพเดิมเขาจะลดการบริโภคมาอยู่ที่ E_3

จากทฤษฎีนี้ แสดงให้เห็นว่า การบริโภคของผู้บริโภคแต่ละคนขึ้นอยู่กับรายได้สูงสุดที่เคยได้รับมาในอดีต กล่าวคือ ผู้บริโภคจะเคยชินต่อระดับการบริโภคในอดีต ดังนั้นถ้ารายได้ของเขาลดลง ผู้บริโภคจะยินดีลดปริมาณการออมของตนลงมากกว่าที่จะลดปริมาณการบริโภคที่เคยชินลง

ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สมบูรณ์ (Absolute income hypothesis of consumption)

ตามแนวคิดของ John Maynard Keynes สมการการบริโภค คือ

$$C = a + bY \quad ; \quad a > 0; 0 < b < 1 \quad (7)$$

แทนค่า (7) ใน สมการ $Y = C + S$ แล้วย้ายข้างสมการจะได้

$$S = Y - (a + bY)$$

ดังนั้นในเบื้องต้นจึงสามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์แบบง่ายๆ ของการออมได้ ดังนี้

$$S = -a + (1 - b)Y$$

เพราะฉะนั้น ทฤษฎีหลักที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินสารนิพนธ์ฉบับนี้ คือ ทฤษฎีการบริโภคที่คำนึงถึงวงจรชีวิต (The Life Cycle Hypothesis) ของ Ando Modigliani

ทฤษฎีอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเสาหลักของธนาคารโลก

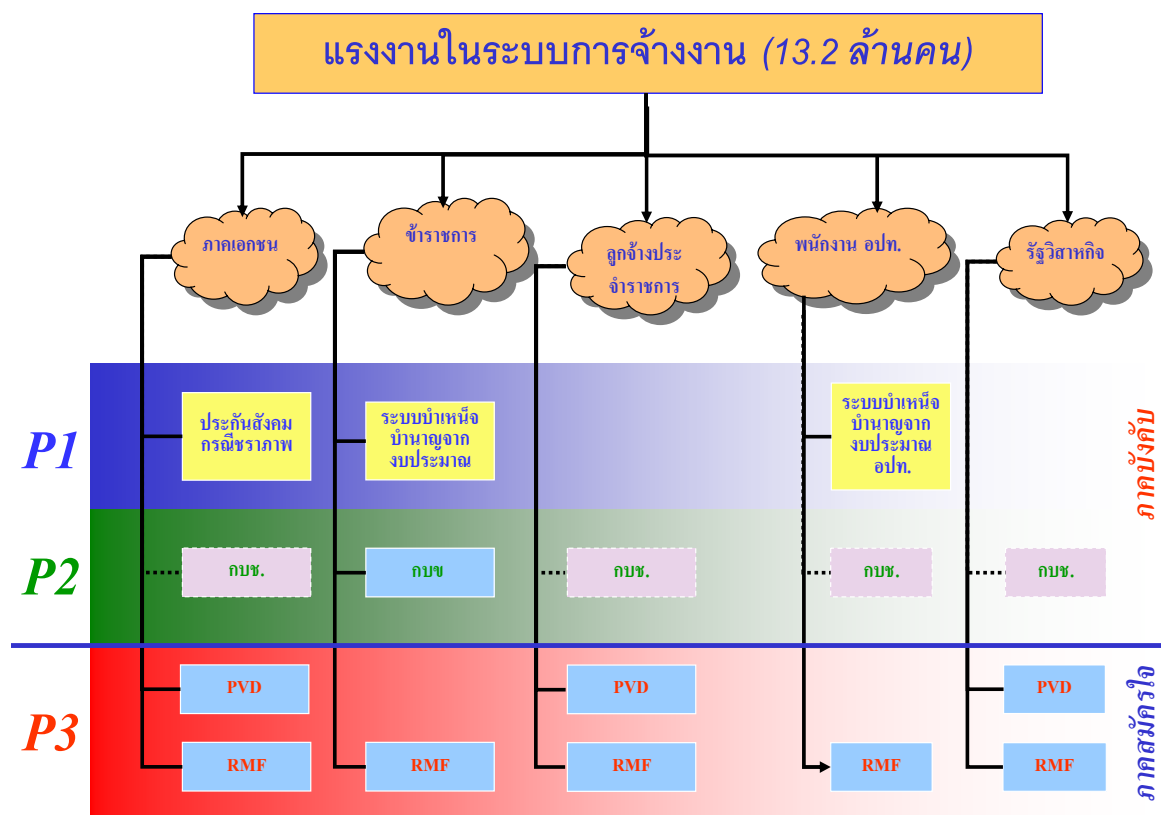
ระบบการออมเพื่อเกษียณอายุหรือระบบบำนาญที่ธนาคารโลก (World Bank) นำมาเป็นแนวคิดและเสนอเป็นการทั่วไป สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ที่เรียกกันว่า "ทฤษฎีเสาหลัก 3 ต้น (Three Pillars)"

เสาหลักต้นที่ 1 (1st Pillar: Public mandated, Publicly managed, Defined benefit system) เป็นระบบแบบบังคับ โดยประชาชนจ่ายส่วนหนึ่งและรัฐบาลจะจ่ายเงินอุดหนุนอีกส่วนหนึ่ง บริหารโดยหน่วยงานของรัฐบาลกำหนดผลประโยชน์เป็นอัตราขั้นต่ำที่สมาชิกจะได้รับ ในประเทศไทย ได้แก่ กองทุนชราภาพของระบบประกันสังคม

เสาหลักต้นที่ 2 (2nd Pillar : Public mandated, Privately managed, Defined contribution system) เป็นระบบแบบบังคับ โดยรัฐบาลบังคับให้ประชาชนออมเพื่อเพิ่มหลักประกันในยามชราโดยอาศัยผลแห่งการทำงานของตนเอง รูปแบบการออมเป็นบัญชีรายบุคคล มีเอกชนเป็นผู้บริหาร ในประเทศไทยมีกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ซึ่งน่าจะจัดได้ว่าเป็นเสาหลักต้นที่ 2 แต่จำกัดขอบเขตบังคับใช้กับข้าราชการเท่านั้น นอกจากนี้ กระทรวงการคลังอยู่ระหว่างการเสนอหลักการเพื่อออกกฎหมายจัดตั้งกองทุนภาคบังคับสำหรับแรงงานภาคเอกชนเพื่อให้มีหลักประกันในการดำรงชีพเช่นเดียวกับข้าราชการ

เสาหลักต้นที่ 3 (3rd Pillar: Privately managed, voluntary savings, Defined contribution system) เป็นระบบการออมแบบสมัครใจ รูปแบบการออมเป็นบัญชีรายบุคคล โดยเอกชนเป็นผู้บริหาร รัฐบาลให้การสนับสนุนด้วยการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี ได้แก่ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

ทฤษฎีเสาหลัก 3 ต้นเปรียบเสมือนตาข่ายที่จะรองรับประชาชนไว้ให้สามารถใช้ชีวิตหลังเกษียณได้อย่างไม่ลำบาก การออมเงินผ่านเฉพาะเสาหลักต้นที่ 1 อาจมีเงินออมเพียงน้อยนิดไม่เพียงพอกับค่าครองชีพที่นับวันจะมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ และในอนาคตภาระของรัฐบาลมีมากขึ้นสวัสดิการจากเงินกองทุนประกันสังคมอาจลดลงหรือมีจำกัดไม่เพียงพอ จึงควรต้องมีเสาหลักต้นที่ 3 ที่ใช้หลักการพึ่งตนเองรองรับไว้เพื่อความอุ่นใจได้ว่า หลังเกษียณจะมีเงินก้อนไว้ใช้เพิ่มเติมจากเสาหลักต้นที่ 1

ภาพประกอบ 6 ระบบการออมเพื่อการชราภาพสำหรับแรงงานไทย ตามเสาหลัก 3 ต้น

ที่มา: สุวัฒนา ศรีภิรมย์. (2549). เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการจัดเตรียมความพร้อมผู้
สังคมผู้สูงอายุ. หน้า 10.

ระบบการออมเพื่อการชราภาพสำหรับแรงงานไทย ตามเสาหลัก 3 ต้น ประกอบด้วย

1. กองทุนประกันสังคม
2. กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)
3. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (PVD)
4. กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF)
5. กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ (กบช.)

นอกจากการออมตามเสาหลัก 3 ต้น แล้วยังมีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น เพื่อเป็นรายได้หลังเกษียณ ดังต่อไปนี้

1. การประกันชีวิต
2. สถาบันการเงิน
3. กองทุนการออมชุมชน
4. อื่นๆ เช่น เล่นแชร์ เก็บเป็นเงินสดไว้กับตัว เป็นต้น

เนื่องจากผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการออมที่เป็นตัวเงินของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ดังนั้น การศึกษารั้งนี้จะศึกษาเฉพาะรูปแบบการออมที่เป็นตัวเงินที่ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร สามารถจะออมได้เท่านั้น ได้แก่

1. กองทุนประกันสังคมกรณีประกันการชราภาพ
2. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (PVD)
3. กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF)
4. กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ (กบข.)
5. การประกันชีวิต
6. สถาบันการเงิน

กองทุนประกันสังคม

กองทุนประกันสังคมของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนประกันสังคม พ.ศ. 2533 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงในการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชน โดยมีสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ดูแลและบริหารเงินของกองทุนเพื่อให้เกิดดอกผล และนำไปจ่ายให้แก่ผู้ประกันตน

ความคุ้มครองภายใต้กองทุนประกันสังคมแบ่งเป็น 7 ประเภท คือ กรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตราย กรณีคลอดบุตร กรณีทุพพลภาพ กรณีเสียชีวิต กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณีว่างงาน

ตาราง 1 อัตราการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม

กรณี	รัฐบาล	นายจ้าง	ลูกจ้าง
1. ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย			
2. คลอดบุตร	แต่ละฝ่ายสมทบในอัตราร้อยละ 1.5 ของค่าจ้าง		
3. ทุพพลภาพ			
4. ตาย			
5. สงเคราะห์บุตร	ร้อยละ 1 ของค่าจ้าง	ร้อยละ 3 ของค่าจ้าง	ร้อยละ 3 ของค่าจ้าง
6. ชราภาพ			
7. ว่างาน	ร้อยละ 0.25 ของค่าจ้าง	ร้อยละ 0.5 ของค่าจ้าง	ร้อยละ 0.5 ของค่าจ้าง

หมายเหตุ ค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบต้องไม่ต่ำกว่าเดือนละ 1,650 บาท และไม่เกิน 15,000 บาท

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2549). (ออนไลน์)

รูปแบบกองทุน

กองทุนประกันสังคมเป็นกองทุนระบบกำหนดประโยชน์ทดแทนที่ผู้ประกันตนจะได้รับไว้แน่นอนตายตัวโดยไม่ผันแปรไปตามจำนวนเงินที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุน (Defined benefit) โดยนายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปต้องเข้าสู่ระบบประกันสังคม (ยกเว้นบุคคลประเภทที่กฎหมายกำหนด เช่น ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ครูโรงเรียนเอกชน ฯลฯ) สำหรับเงินที่จ่ายเข้ากองทุนจะประกอบ

ด้วยเงินสมทบจากนายจ้างและลูกจ้างซึ่งจ่ายฝ่ายละเท่าๆกัน และรัฐบาลจะจ่ายสมทบให้อีกส่วนหนึ่ง โดยทุกครั้งที่มีการจ่ายค่าจ้าง นายจ้างจะหักเงินสมทบจากค่าจ้าง และนำส่งเงินสมทบทั้งในส่วนที่นายจ้างเองให้แก่สำนักงานประกันสังคมภายใน 15 วันของเดือนถัดจากเดือนที่หักเงินสมทบไว้

ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ

ประโยชน์ทดแทนที่ผู้ประกันตนได้รับจากกองทุนประกันสังคมในกรณีชราภาพ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. บำเหน็จชราภาพ เป็นเงินที่จ่ายให้ครั้งเดียวด้วยเหตุที่ผู้ประกันตนชราภาพ โดยมีเงื่อนไขการเกิดสิทธิคือ

- 1.1 ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน
- 1.2 ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง และ
- 1.3 มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์

โดยผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบกรณีสงเคราะห์บุตร และชราภาพ ต่ำกว่า 12 เดือน จะได้รับบำเหน็จชราภาพเท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ

ตัวอย่าง ผู้ประกันตนได้รับค่าจ้างเดือนละ 10,000 บาท ถูกหักเงินสมทบ 5% ของค่าจ้างเท่ากับเดือนละ 500 บาท โดยแยกเป็น

กรณีเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย $1.5\% = 150$ บาท

กรณีว่างงาน $0.50\% = 50$ บาท และ

กรณีสงเคราะห์บุตร และชราภาพ $3\% = 300$ บาท

ผู้ประกันตนอายุ 55 ปี และสิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้าง ขณะส่งเงินสมทบได้ 10 เดือน

ประโยชน์ทดแทนกรณีบำเหน็จชราภาพจะได้รับ $300 \times 10 = 3,000$ บาท

และหากเป็นผู้ประกันตนที่จ่ายสมทบตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป จะมีสิทธิได้รับบำเหน็จชราภาพเท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนและนายจ้างนำส่งพร้อมผลประโยชน์ตอบแทนตามที่สำนักงานประกันสังคมประกาศกำหนดเพิ่มเติม

ตัวอย่าง ผู้ประกันตนอายุ 55 ปี สิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้างวันที่ 1 มิถุนายน 2547 ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน ในวันที่ 10 ธันวาคม 2547 เจ้าหน้าที่วินิจฉัยในวันเดียวกัน โดยมีรายการนำส่งเงินสมทบ กรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพของผู้ประกันตน ดังนี้

ตาราง 2 ตัวอย่างอัตราการส่งเงินสมทบ กรณีส่งเคราะห์บุตรและชราภาพของผู้ประกันตน

ปี	จำนวนเงินสมทบ		
	นายจ้าง	ผู้ประกันตน	รวม
2542	850	850	1,700
2543	1,550	1,550	3,100
2544	2,300	2,300	4,600
2545	3,200	3,200	6,400
2546	4,100	4,100	8,200
2547	2,800	2,800	5,600
รวม	14,800	14,800	29,600

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม. (2549). (ออนไลน์)

ตาราง 3 วิธีคำนวณผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ

ปี	เงินสมทบ	เงินสมทบสะสม x อัตรา	ผลประโยชน์ ตอบแทน
2542	1,700	$1,700 \times 2.4\%$	40.80
2543	3,100	$(1,700 + 3,100 = 4,800) \times 3.7\%$	177.60
2544	4,600	$(4,800 + 4,600 = 9,400) \times 4.2\%$	394.80
2545	6,400	$(9,400 + 6,400 = 15,800) \times 4.3\%$	679.40
2546	8,200	$(15,800 + 8,200 = 24,000) \times 6.5\%$	1,560.00
2547	5,600	$(24,000 + 5,600 = 29,600) \times 6.5\% \times 11/12$	1,763.66
รวม			4,616.26

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม. (2549). (ออนไลน์)

เงินบำเหน็จชราภาพและผลประโยชน์ตอบแทนที่ผู้ประกันตนจะได้รับ คือ

$$29,600 + 4,616.26 = 34,216.26 \text{ บาท}$$

2. บำนาญชราภาพ เป็นเงินเลี้ยงชีพรายเดือนตลอดชีวิต โดยมีเงื่อนไขการเกิดสิทธิคือ

2.1 ผู้ประกันตนจะต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน

2.2 ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง และ

2.3 มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์

โดยจะได้รับบำนาญชราภาพในอัตราร้อยละ 15 ของค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย โดยฐานเงินเดือนต้องไม่น้อยกว่า 1,650 บาทและไม่เกิน 15,000 บาท ทั้งนี้ อัตราการจ่ายบำนาญชราภาพจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ต่อทุก 1 ปีที่มีระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบเกินกว่า 180 เดือน เช่น จ่ายสมทบครบ 180 เดือนเมื่ออายุ 50 ปี ทำงานต่อไปอีก 10 ปี เมื่อเกษียณจะได้รับเงินบำนาญชราภาพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 15 ของค่าจ้างเป็นร้อยละ 25 ของค่าจ้าง

ตัวอย่าง สมมติผู้ประกันตนได้รับค่าจ้าง เฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายเท่ากับ 13,000 บาท และเป็นผู้ประกันตน ณ วันเกษียณอายุรวม 15 ปี คำนวณเงินบำนาญชราภาพได้ ดังนี้

เงินบำนาญชราภาพ = ร้อยละ 15 ของค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย

$$\text{เงินบำนาญชราภาพ} = \frac{15 \times 13,000}{100} = 1,950 \text{ บาท}$$

กรณีที่จ่ายเงินสมทบเกิน 180 เดือน ให้ปรับเพิ่มอัตราเงินบำนาญชราภาพขึ้นอีกในอัตราร้อยละ 1 ต่อระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบครบทุก 12 เดือน สำหรับระยะเวลาที่จ่ายเงินสมทบเกิน 180 เดือน เช่น จ่ายเงินสมทบมาได้ 193 เดือน จะได้รับเงินบำนาญชราภาพในอัตรา 16% ของค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย เป็นต้น

สิทธิประโยชน์ทางภาษี

ประโยชน์ทดแทนที่ผู้ประกันตนได้รับจากกองทุนประกันสังคมจะได้รับยกเว้นภาษีตามมาตรา 42(25) แห่งประมวลรัษฎากร

จะเห็นได้ว่า จำนวนเงินที่ผู้ประกันตนจะได้รับจากกองทุนประกันสังคมจะมีจำนวนที่น้อยมาก จนไม่น่าจะเพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตหลังเกษียณได้ ดังนั้น หากผู้ประกันตนต้องการมีคุณภาพชีวิตหลังเกษียณที่มีมาตรฐานเท่ากับสมัยทำงาน ผู้ประกันตนจำเป็นต้องออมเพิ่มเติมผ่านช่องทางการออมแบบอื่นๆ ด้วย เช่น ออมผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2549: ออนไลน์)

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพเริ่มมีการจัดตั้งขึ้นในประเทศไทยก่อนปี 2527 และในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ได้มีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเพิ่มขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ.2530 ได้มีการออกพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการและมีอำนาจหน้าที่กำกับและดูแลทั่วไปซึ่งการจัดการกองทุน และได้แต่งตั้งให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง เป็นนายทะเบียนกองทุน

ต่อมากระทรวงการคลังได้มีดำริที่จะโอนงานการกำกับดูแลกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมายังสำนักงาน ก.ล.ต. เนื่องจากเล็งเห็นว่า การจัดการลงทุนในประเทศไทยในขณะนั้นได้แก่ กองทุนรวมและกองทุนส่วนบุคคล อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ก.ล.ต. อยู่แล้ว การรับหน้าที่กำกับดูแลกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเพิ่มอีกประเภทหนึ่ง จึงน่าจะมีความเหมาะสม และทำให้หลักเกณฑ์ในการประกอบธุรกิจ และมาตรฐานในการกำกับดูแลเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ดังนั้น จึงได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ.2530 และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 เพื่อให้การจัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ก.ล.ต. ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับแก้ไขทั้งสองฉบับได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2542 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2543

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นเครื่องมือตัวหนึ่งในการให้สวัสดิการของนายจ้าง นอกเหนือจากค่าแรงที่ได้รับประจำ โบนัส หรือสวัสดิการอื่นๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ลูกจ้างทำงานให้กับนายจ้างมากขึ้น อีกทั้งยังสร้างความมั่นคงและมั่นใจให้ลูกจ้างเมื่อพ้นจากงาน เพราะเงินที่นำเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพประกอบไปด้วย เงินที่ลูกจ้างยินดีย้ายส่วนหนึ่งเรียกว่า "เงินสะสม" และนายจ้างยินดีย้ายเงินเข้าอีกส่วนหนึ่งเรียกว่า "เงินสมทบ" นั่นคือ นอกจากลูกจ้างจะออมแล้วนายจ้างยังช่วยลูกจ้างออมอีกแรงหนึ่งด้วย จึงเท่ากับว่ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นกองทุนที่สร้างขึ้นด้วยความสมัครใจของลูกจ้างและนายจ้างที่จะร่วมแรงร่วมใจกันออมเงินผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นทางเลือกหนึ่งในการส่งเสริมการออมที่เน้นการออมแบบผูกพันระยะยาว คือ ค่อยๆ ออม ออมไปเรื่อยๆ และจะเป็นหลักประกันให้สมาชิกอุ่นใจได้ว่าจะมีเงินก้อนไว้ใช้เมื่อเกษียณอายุ เมื่อลาออกจากงานหรือเมื่อเสียชีวิตแล้วยังตกทอดไปยังครอบครัวได้อีกด้วย เพราะเมื่อใดก็ตามที่สมาชิกตัดสินใจที่จะออมเงินในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแล้ว จะไม่สามารถเบิก-ถอนได้ตามใจชอบ เงินสะสมและเงินสมทบจะถูกนำไปบริหารโดยนักลงทุนมืออาชีพที่เรียกว่า "บริษัทจัดการ" เพื่อให้เงินนั้นออกดอกออกผลเพิ่มพูนขึ้นเป็นผลประโยชน์ให้กับกองทุน และสมาชิกจะได้รับเงินที่ออมไว้ในกองทุนนี้ก็ต่อเมื่อพ้นสมาชิกภาพออกไปจากกองทุนแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2549: ออนไลน์)

สิทธิประโยชน์ทางภาษี

สมาชิกจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับเงินที่จ่ายสะสมเข้ากองทุน โดยสามารถหักค่าใช้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้ในปีนั้น และสูงสุดถึง 300,000.00 บาท ซึ่งเงินสะสมที่สมาชิกจ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพจะช่วยให้ประหยัดภาษีได้ ตัวอย่างเช่น

สมมุติ คุณชำนาญมีรายได้ 25,000 บาทต่อเดือน และมีเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพในอัตราร้อยละ 10 ของเงินเดือน และยังโสด

ตาราง 4 การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปรียบเทียบระหว่างการเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กับการไม่เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	คุณชำนาญ เป็นสมาชิก	กรณีไม่ เป็นสมาชิก
เงินเดือน ค่าจ้าง	300,000	300,000
หัก เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ส่วนที่เกิน 10,000 บาท)	20,000	-
คงเหลือ	280,000	300,000
หัก ค่าใช้จ่าย (ร้อยละ 40 ของเงินคงเหลือ แต่ไม่เกิน 60,000 บาท)	60,000	60,000
คงเหลือ	220,000	240,000
หัก ค่าลดหย่อนผู้มีเงินได้	30,000	30,000
หัก เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ส่วนที่ไม่เกิน 10,000 บาท)	10,000	-
เงินได้สุทธิคงเหลือ	180,000	210,000
ภาษีคำนวณจากเงินได้สุทธิ	8,000	11,000
ภาษีที่ประหยัดได้	3,000	

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2549). (ออนไลน์)

กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund หรือที่เรียกว่า RMF) เป็นกองทุนรวมประเภทหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างจากกองทุนรวมทั่วไป กล่าวคือ RMF เป็นเครื่องมือหนึ่งในการสะสมเงินไว้ใช้ในวัยเกษียณโดยมีการสนับสนุนให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ลงทุนเพื่อเป็นแรงจูงใจ

RMF เหมาะกับคนทุกกลุ่มที่ต้องการออมเงินเพื่อวัยเกษียณ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนที่ยังไม่มีสวัสดิการออมเงินเพื่อวัยเกษียณมารองรับ หรือมีสวัสดิการดังกล่าว (เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือ กบข.) แต่ยังมีกำลังออมมากกว่านั้น

ข้อแตกต่างของ RMF จากกองทุนรวมทั่ว ๆ ไป ดังนี้

1. หากลงทุนครบตามเงื่อนไขจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี
2. ไม่สามารถโอน จำน่า หรือนำหน่วยลงทุนไปเป็นหลักประกันได้
3. ไม่มีการจ่ายเงินปันผล

การลงทุนใน RMF ที่จะได้รับประโยชน์ทางภาษีต้องเป็นไปตามเงื่อนไขการลงทุนดังนี้

1. ต้องสะสมเงินอย่างต่อเนื่องโดยซื้อหน่วยลงทุน RMF ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง
2. ต้องลงทุนขั้นต่ำ 3% ของเงินได้ในแต่ละปี หรือ 5,000 บาท แล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่า
3. ต้องไม่หยุดซื้อหน่วยลงทุนเกินกว่า 1 ปี ติดต่อกัน และ
4. ขายคืนหน่วยลงทุนเมื่อผู้ลงทุนมีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปี และลงทุนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

สิทธิประโยชน์ทางภาษี

หากสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ครบทั้ง 4 ข้อแล้ว ผู้ลงทุนจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีดังนี้

1. เงินที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนของ RMF จะได้รับยกเว้นภาษีตามจำนวนที่ลงทุนจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้ในแต่ละปี โดยเมื่อนับรวมกับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้วต้องไม่เกิน 300,000 บาท และ
2. กำไรจากการขายคืนหน่วยลงทุน (capital gain) จะได้รับยกเว้นภาษีหากลงทุนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

ในทางกลับกัน หากผู้ลงทุนทำผิดเงื่อนไขการลงทุนข้อใดข้อหนึ่งที่กล่าวมาข้างต้น จะต้องคืนภาษีที่ได้รับยกเว้นไปแล้วด้วย ดังนั้น ท่านที่ลงทุนใน RMF ควรระมัดระวังไม่ให้เกิดปัญหาการปฏิบัติไม่เป็นไปตามเงื่อนไขข้างต้น (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2549: ออนไลน์)

ลักษณะการผิดเงื่อนไขการลงทุนของ RMF มีดังนี้

1. ระยะเวลาซื้อหน่วยลงทุนเกินกว่า 1 ปีติดต่อกัน หรือ
2. ลงทุนขั้นต่ำไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หรือ
3. ขายคืนหน่วยลงทุนก่อนที่ผู้ลงทุนจะอายุครบ 55 ปี หรือ
4. ขายคืนหน่วยลงทุนก่อนที่จะมีการลงทุนครบ 5 ปี

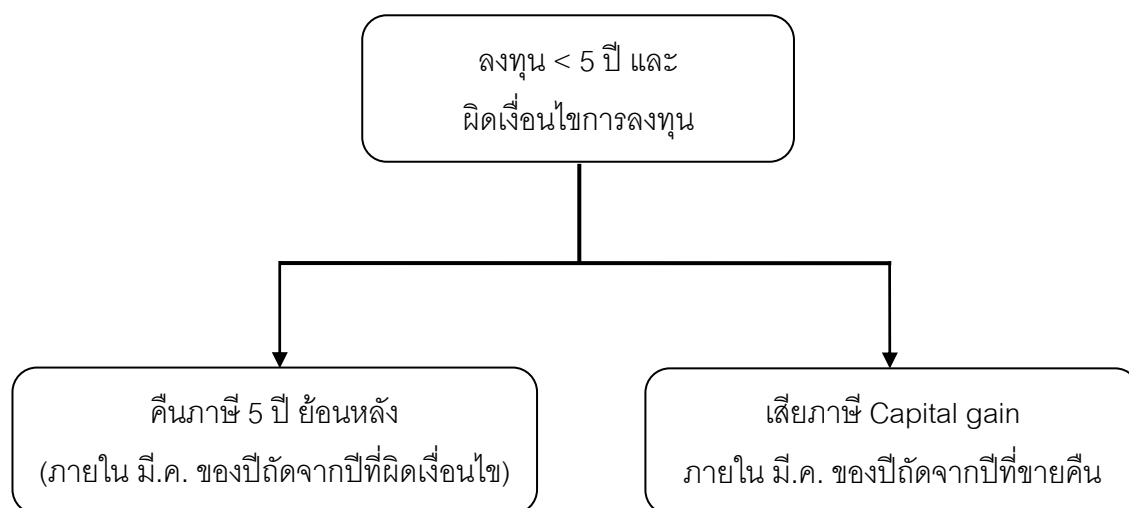
ทั้งนี้ หากเป็นไปตามข้อใดข้อหนึ่ง ก็ถือว่าผิดเงื่อนไขการลงทุนแล้ว ยกเว้นกรณีที่ผู้ลงทุนเสียชีวิตหรือทุพพลภาพ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว จะไม่ถือว่าผิดเงื่อนไขการลงทุน

เมื่อการผิดเงื่อนไขการลงทุนแล้ว ผู้ลงทุนจะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอีกต่อไปและต้องดำเนินการ ดังนี้

1. กรณีที่ลงทุนไม่ถึง 5 ปี และมีการผิดเงื่อนไข

1.1 ต้องคืนเงินภาษีที่ได้รับยกเว้นไปในช่วง 5 ปีย้อนหลัง (นับตามปีปฏิทิน)

1.2 เมื่อขายคืนหน่วยลงทุน ต้องจ่ายภาษีของกำไรส่วนเกินทุน (capital gain) โดยนำกำไรที่ได้รับจากการขายคืนไปรวมเป็นเงินได้ของปีที่ขายคืนเพื่อเสียภาษีเงินได้ ซึ่งในทางปฏิบัติเมื่อผู้ลงทุนขายคืน บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมจะหักภาษี ณ ที่จ่ายร้อยละ 3 ของกำไรส่วนเกินทุนไว้ก่อน และเมื่อผู้ลงทุนไปยื่นแบบเสียภาษีเงินได้ ก็จะต้องคำนวณอีกครั้ง ว่าจะต้องจ่ายเงินภาษีเพิ่มอีกหรือไม่ อย่างไร

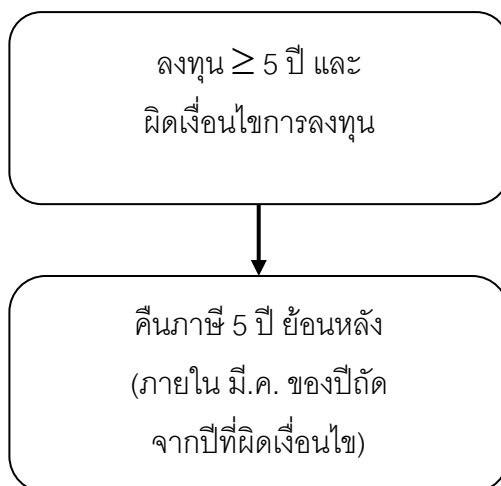

ภาพประกอบ 7 การคืนภาษีกรณีการลงทุนไม่ถึง 5 ปี และมีการผิดเงื่อนไข

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2549). (ออนไลน์)

2. กรณีที่ลงทุนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป และมีการผิดเงื่อนไข

ต้องคืนเงินภาษีที่ได้รับยกเว้นไปในช่วง 5 ปีย้อนหลัง (นับตามปีปฏิทิน)

ภาพประกอบ 8 การคืนภาษีกรณีที่ลงทุนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป และมีการผิดเงื่อนไข

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2549). (ออนไลน์)

การชำระภาษีตาม 1. และ 2. ต้องชำระภายในเดือนมีนาคมของปีถัดจากปีที่ผิดเงื่อนไข และ/หรือ ขายคืนหน่วยลงทุน

กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ

กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ (กบข.) เป็นโครงการที่อยู่ระหว่างการกำลังดำเนินการจัดตั้งโดยกระทรวงการคลัง เพื่อเพิ่มระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุของประเทศไทย ซึ่งเป็นระบบบำเหน็จบำนาญแบบหลายชั้น (Multi-Pillar) มีความครอบคลุมแรงงานทั่วประเทศ ส่งเสริมให้แรงงานได้ออมเงินในวัยทำงาน เพื่อสร้างรายได้หลังเกษียณให้กับตนเองในระดับที่เพียงพอและเป็นการสร้างความยั่งยืนทางการเงินของระบบกองทุนการออมระยะยาว สร้างความยั่งยืนทางการคลังการเพิ่มระดับเงินออมในประเทศ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนอีกด้วย

กบข. เป็นกองทุนการออมเพื่อการเกษียณอายุ ชั้นที่ 2 (Pillar 2) แบบกำหนดอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุน (Defined Contribution) มีการแยกบัญชีรายสมาชิก (Individual Account) และเลือก

รูปแบบการลงทุนด้วยตนเอง (Employee's Choices) มีพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ โดยครอบคลุมแรงงานทั่วประเทศ ประกอบด้วยโครงสร้างหลัก ดังนี้

ประเภทของแรงงาน แบ่งเป็น

1.1 แรงงานในระบบ ให้เข้าเป็นสมาชิก กบช. โดยบังคับ ได้แก่ แรงงานภาคเอกชน แรงงานภาครัฐบาล และแรงงานภาครัฐวิสาหกิจ

1.2 แรงงานนอกระบบ ให้เข้าเป็นสมาชิก กบช. ได้โดยสมัครใจ แต่เมื่อเป็นสมาชิกแล้วต้องถูกบังคับตามกฎหมาย โดยให้สามารถจ่ายเป็นก้อน (Lump Sum) ฝ่ายเดียว

ช่วงอายุของแรงงาน แรงงานที่เข้าเป็นสมาชิกกบช. ต้องมีอายุระหว่าง 15 - 60 ปี โดยแรงงานที่อายุมากกว่า 60 ปี และยังทำงานอยู่ ต้องเป็นสมาชิก กบช. ต่อไป ทั้งนี้ให้อำนาจคณะกรรมการฯ ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

การเข้าเป็นสมาชิก กบช. ของแรงงาน (Phase in) แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แรงงานในระบบ ประกอบด้วย

1.1 แรงงานภาคเอกชน โดยจะเริ่มดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 100 คนขึ้นไป เริ่มในปีแรก

1.1.2 สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 10 คนขึ้นไป เริ่มในปีที่ 6

1.1.3 สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 1 คนขึ้นไป เริ่มในปีที่ 11

1.2 แรงงานภาครัฐบาล ภาครัฐวิสาหกิจ และบริษัทที่ได้รับสัมปทาน บริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน และบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ให้มีผลบังคับใช้ทันทีในปีแรก

2. แรงงานนอกระบบ ให้เข้าเป็นสมาชิก กบช. โดยสมัครใจ และดำเนินการได้ในปีแรก

ทั้งนี้ สถานประกอบการที่ไม่เป็นตามเงื่อนไขข้างต้น หากประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิก กบช. ก็สามารถดำเนินการได้ทันที

อัตราเงินการส่งเงินสะสมและสมทบ กำหนดอัตราการจ่ายเงินสะสมและสมทบ โดยแบ่งเป็นช่วงระยะเวลา และไม่กำหนดเพดานค่าจ้าง ดังนี้

1. ในช่วง 1 - 5 ปีแรก ฝ่ายละ ร้อยละ 3 ของค่าจ้าง

2. ปีที่ 6 - 10 ฝ่ายละ ร้อยละ 4 ของค่าจ้าง

3. ปีที่ 11 เป็นต้นไป ฝ่ายละ ร้อยละ 6 ของค่าจ้าง

อายุเกษียณ ในระยะเริ่มต้นโครงการ กบช. กำหนดอายุเกษียณที่อายุ 60 ปี และให้อำนาจคณะกรรมการฯ ประกาศเพิ่มเติมในการปรับอายุที่มีสิทธิได้รับเงินจากกองทุนตามดัชนีชี้วัด

ระยะเปลี่ยนถ่าย (Transition Plan) สถานประกอบการที่มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพอยู่แล้ว ณ วันที่ กบข. มีผลใช้บังคับ จะต้องจัดให้ลูกจ้างทุกรายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพภาคบังคับหรือจัดตั้ง กบข. ขึ้นมาใหม่ โดยนายจ้างและลูกจ้างทุกรายจะต้องจ่ายเข้ากองทุนดังกล่าวอย่างน้อยร้อยละ 3 ของค่าจ้าง

สิทธิประโยชน์ทางภาษี ทั้งนายจ้างและลูกจ้างจะได้รับสิทธิทางภาษี ดังนี้

1. นายจ้างสามารถนำเงินสมทบไปหักเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการคำนวณภาษีเงินได้
2. ลูกจ้างได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบ EEE โดยได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินสะสม ผลประโยชน์ของเงินสะสมและสมทบ และเงินได้ที่ได้รับเมื่อเกษียณอายุ

รูปแบบการจ่ายผลประโยชน์ทดแทน จำนวนเงินผลประโยชน์ทดแทนที่ได้รับขึ้นอยู่กับ บัญชีรายบุคคล โดยอัตราผลประโยชน์ทดแทน (Replacement Rate) ที่รวมระหว่าง P1+ P2 (กองทุน ประกันสังคมกรณีชราภาพ + กบข.) แล้วไม่เกินร้อยละ 50 ของเงินเดือนเดือนสุดท้าย ให้จ่ายเป็นรายงวด ส่วนที่เกินร้อยละ 50 ให้สามารถเลือกรับเป็นงวดหรือเป็นก้อนก็ได้ ทั้งนี้ จะจ่ายผลประโยชน์เมื่อเกษียณอายุ ตาย และทุพพลภาพ

หลักเกณฑ์การลงทุน ให้คณะกรรมการ กบข. เป็นผู้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การลงทุนของกองทุน โดยให้มีการกระจายการลงทุนอย่างพอเพียงและมีความหลากหลาย (Choices) รวมทั้ง บริษัทจัดการลงทุนแต่ละแห่งต้องมีกองทุนที่มีระดับความเสี่ยงต่ำไว้ให้สมาชิกเลือกลงทุน

การเคลื่อนย้ายแรงงาน การโอนย้ายเงินกองทุน และการพักเงินกองทุน ให้สมาชิกโอนย้ายกองทุนได้เมื่อเปลี่ยนงาน โดยคงเงินไว้ในระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ ซึ่งจะแบ่งเงินเป็นภาคบังคับและภาคสมัครใจ และได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอย่างต่อเนื่องจากการนับวันทำงานต่อเนื่อง

การกำหนดนโยบายการออมเพื่อการเกษียณอายุในภาพรวม ให้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการออมเพื่อการเกษียณอายุแห่งชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการออมเพื่อการเกษียณอายุในภาพรวมทุกกองทุน (ได้แก่ กองทุนประกันสังคม กบข. กบข. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ) เพื่อให้การกำหนดนโยบายของแต่ละกองทุนให้มีความสอดคล้อง ไม่ซ้ำซ้อน และมีมาตรฐานเดียวกัน

การกำกับดูแล (Regulator) ให้จัดตั้งองค์กรอิสระ (สำนักงานกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ) ทำหน้าที่กำกับดูแล และออกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้กับกองทุนชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 (ได้แก่ กบข. กบข. และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ) มีมาตรฐานเดียวกัน โดยมีการประสานงานร่วมกับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องเดิม โดยสำนักงาน กบข. จะเป็นองค์กรกำกับดูแล กบข. ในเรื่องการออกกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ

การดูแลการดำเนินงาน ระบบทะเบียนรวมของสมาชิก การประชาสัมพันธ์ และติดตามแรงงานเข้าสู่กองทุน กบข.

การจัดเก็บเงินและการทำฐานข้อมูล ให้สำนักงาน กบข. เป็นหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนรวบรวมข้อมูลไว้ที่ส่วนกลางทั้งหมด โดยมอบหมายให้สำนักงานประกันสังคม หรือกรมสรรพากรทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลเป็นฐานข้อมูลรวบรวมจากนายจ้างแต่ละราย และให้บริษัทจัดการลงทุน หรือจัดจ้างหน่วยงานอื่นที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในส่วนที่เป็นลูกค้าของตนด้วย เพื่อให้สำนักงาน กบข. มีฐานข้อมูลหลักในการตรวจสอบกับฐานข้อมูลย่อยและกับนายจ้าง

การบริหารจัดการเงินกองทุน บริหารโดยบริษัทจัดการลงทุนภาคเอกชนแบบกระจายศูนย์ (Decentralized Asset Management) โดยสำนักงาน กบข. คัดเลือกบริษัทจัดการลงทุนที่ได้รับใบอนุญาตจากสำนักงาน กสท. ทำหน้าที่บริหารเงินลงทุน ตามหลักเกณฑ์และระดับความเสี่ยงที่กำหนดโดยสำนักงาน กบข.

ความคืบหน้า ขณะนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) อยู่ระหว่างนำเสนอโครงการกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ ต่อกระทรวงการคลัง เพื่อขอความเห็นชอบรายละเอียดโครงการ ก่อนที่ สศค. จะดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ เพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการต่อไป

แผนการดำเนินงานต่อไป ภายหลังจากการได้รับความเห็นชอบของกระทรวงการคลังแล้ว สศค. จะดำเนินการในเรื่องการพิจารณาเรื่องการทำกับดูแลกองทุน การบริหารจัดการกองทุน การเก็บข้อมูลและเงิน ในเรื่องงบประมาณการจัดตั้งองค์กร การดำเนินงาน บุคคลากรและผู้เชี่ยวชาญ กรอบอำนาจหน้าที่ และโครงข่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง การพิจารณาแผนการมีผลบังคับใช้ (Implementation Plan) การกำหนดช่วงเวลาในการเป็นสมาชิกกองทุน การกำหนดช่วง Transition Plan ต่อจากนั้นจะนำเสนอโครงการและกฎหมาย กบข. ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณา ให้ความเห็นชอบและมีผลบังคับใช้ ในขณะเดียวกันจะกำหนดแผนการจัดสัมมนาประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึง

การประกันชีวิต

การประกันชีวิต เป็นวิธีการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งร่วมกันเฉลี่ยภัยอันเนื่องจากการตาย การสูญเสียอวัยวะ ทุพพลภาพ และการสูญเสียรายได้ในยามชรา โดยที่เมื่อบุคคลใดต้องประสบภัยเหล่านั้น ก็ได้รับเงินเฉลี่ยช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัว โดยบริษัทประกันชีวิตจะทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการนำเงินก้อนดังกล่าวไปจ่ายให้แก่ผู้ได้รับภัย การดำเนินธุรกิจการประกันชีวิตอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 ประเทศไทยได้มีการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบของกรมธรรม์ต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และเกิดการยกย่องระดับธุรกิจประกันภัยเข้าสู่มาตรฐานสากล ให้เป็นที่ยอมรับจากสาธารณชนมากขึ้น

ประเภทและรูปแบบของการประกันชีวิต

1. ประเภทสามัญ มีจำนวนเงินเอาประกันภัยค่อนข้างสูง ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป เหมาะสำหรับผู้ที่มียาได้ปานกลางขึ้นไป ในการพิจารณาประกันชีวิต อาจจะมีการตรวจสอบสุขภาพหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบริษัท และมีการชำระเบี้ยประกันภัยเป็นรายปี ราย 6 เดือน ราย 3 เดือน หรือ รายเดือน

2. ประเภทอุตสาหกรรม มีจำนวนเงินเอาประกันภัยต่ำ (ตั้งแต่ 10,000 ถึง 300,000 บาท) เหมาะสำหรับผู้ที่มียาได้ปานกลางถึงรายได้ต่ำ การชำระเบี้ยประกันภัยเป็นรายเดือน และไม่มีการตรวจสอบสุขภาพ

3. ประเภทกลุ่ม คือ การประกันชีวิตที่กรมธรรม์หนึ่งจะมีผู้เอาประกันชีวิตร่วมกันตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ส่วนมากผู้ที่ทำการประกันประเภทนี้จะเป็นกลุ่มของพนักงานบริษัท ในการพิจารณาประกัน อาจจะมีการตรวจสอบสุขภาพหรือไม่ตรวจก็ได้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบริษัท การประกันชีวิตกลุ่มนี้ อัตราเบี้ยประกันชีวิตจะต่ำกว่าประเภทสามัญและประเภทอุตสาหกรรม

กรมธรรม์ประกันชีวิตจะมีหลายรูปแบบ และมีชื่อหรือวิธีการเรียกแตกต่างกันในแต่ละบริษัท ทุกรูปแบบพร้อมอัตราเบี้ยประกันภัยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนประกันชีวิต (อธิบดีกรมการประกันภัย) ก่อนนำเสนอขายแก่ประชาชน การประกันชีวิตมีรูปแบบหลัก 4 แบบ คือ

- ก. แบบตลอดชีพ เป็นการประกันชีวิตที่ให้ความคุ้มครองตลอดชีพ ถ้าผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตเมื่อใด ในขณะที่กรมธรรม์มีผลบังคับ บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินตามจำนวนเงินเอาประกันภัยให้ผู้รับประโยชน์เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต ไม่ว่าจะเสียชีวิตเมื่อใดก็ตาม วัตถุประสงค์ของการประกันแบบนี้ คือ เพื่อจัดหาเงินทุนสำหรับจุนเจือบุคคลที่อยู่ในความอุปการะเมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต หรือเพื่อเป็นเงินทุนสำหรับการเจ็บป่วยครั้งสุดท้าย และค่าทำศพ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้ตกเป็นภาระของคนอื่น

ข. แบบชั่วระยะเวลา ให้ความคุ้มครองในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ โดยบริษัทจะจ่ายเงินตามจำนวนเงินเอาประกันภัยให้ผู้รับประโยชน์ ถ้าผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ วัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองการเสียชีวิตก่อนวัยอันสมควร การประกันชีวิตแบบนี้ไม่มีส่วนของการออมทรัพย์ เบี้ยประกันภัยจึงต่ำกว่าแบบอื่น ๆ และไม่มีเงินเหลือคืนให้หากผู้เอาประกันภัยอยู่จนครบกำหนดสัญญา

ทั้งแบบ ก และแบบ ข เป็นการจ่ายเงินให้แก่ผู้รับประโยชน์ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตแล้วเท่านั้น

ค. แบบสะสมทรัพย์ เป็นการประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินจำนวนเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย หรือจ่ายจำนวนเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตลงภายในระยะเวลาประกันภัย หรือเมื่อมีชีวิตรอดอยู่ครบกำหนดสัญญา การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ ซึ่งเป็นส่วนผสมของการคุ้มครองชีวิตและการออมทรัพย์ ส่วนของการออมทรัพย์ คือ ส่วนที่ผู้เอาประกันภัยได้รับคืนเมื่อสัญญาครบกำหนด

ง. แบบเงินได้ประจำ เป็นการประกันชีวิตที่บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งเท่ากันอย่างสม่ำเสมอให้แก่ผู้เอาประกันภัยทุกเดือน นับแต่ผู้เอาประกันภัยเกษียณอายุ หรือมีอายุครบ 55 ปี หรือ 60 ปี เป็นต้นไป แล้วแต่เงื่อนไขในกรมธรรม์ที่กำหนดไว้ สำหรับระยะเวลาการจ่ายเงินได้ประจำนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เอาประกันชีวิตที่จะเลือกซื้อ (อาจเป็นชั่วระยะเวลาหนึ่งหรือตลอดอายุก็ได้)

แบบ ค ส่วนท้าย และแบบ ง เป็นการจ่ายเงินโดยมีเงื่อนไขว่าผู้เอาประกันภัยต้องมีชีวิตรอดอยู่จนพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้

สิทธิประโยชน์ทางภาษี

เบี้ยประกันชีวิตกับการหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคล ผู้เอาประกันชีวิตสามารถนำมาหักภาษีรายได้บุคคลได้โดยรัฐบาลได้เพิ่มจำนวนเงินเบี้ยประกันชีวิตที่สามารถนำไปหักภาษีได้ไม่เกิน 50,000 บาท

หน้าที่ของผู้เอาประกันต้องชำระเบี้ยประกัน

ปกติบริษัทประกันชีวิตจะส่งตัวแทนมาเก็บเงินกรมธรรม์จากผู้เอาประกันเมื่อถึงกำหนดชำระ ถ้าหากตัวแทนของบริษัทประกันชีวิตยังไม่มาเก็บเงิน ตามกฎหมายจะถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้เอาประกันชีวิตจะต้องไปชำระเงินที่สาขาของบริษัทด้วยตนเอง หรือส่งเป็นธนาคาติ เช็คและเพื่อที่บริษัทจะได้ส่งใบเสร็จรับเงินมาให้อย่างถูกต้อง ผู้เอาประกันจำเป็นต้องเขียนที่อยู่ของตนเองให้ถูกต้อง เพื่อมิให้เสียโอกาสและประโยชน์ ทั้งนี้ผู้เอาประกันชีวิตมีสิทธิที่จะได้รับการผ่อนผันการชำระเงินได้ โดยการยืดระยะเวลาได้ประมาณ 30 หรือ 60 วัน (กรมการประกันภัย. 2549: ออนไลน์)

สถาบันการเงิน

สถาบันการเงิน หมายถึง หน่วยงานหรือองค์กรภายใต้การกำกับดูแลของทางราชการที่รับฝากเงินจากประชาชนในรูปแบบต่างๆ หรือหน่วยงานที่ให้กู้เงินแก่ประชาชน เพราะเงินทุนทั้งหลายได้มาจากการปล่อยกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน หรือสถาบันการเงินอื่นๆ ซึ่งแบ่งได้เป็นดังนี้

1. สถาบันการเงินประเภทธนาคาร มีบทบาท ดังนี้

- 1.1 ระดมเงินออมในรูปแบบเงินฝากประเภทต่างๆ
- 1.2 ปล่อยสินเชื่อแก่บุคคลและธุรกิจ
- 1.3 การซื้อขายตั๋วแลกเงิน และตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด รวมทั้งการเรียกเก็บเงินตามตั๋วเงิน การรับอาวัลตั๋วเงิน การรับรองตั๋วเงิน
- 1.4 การออกเช็คเดออร์ออฟเครดิต หรือการค้ำประกัน หรือธุรกิจทำนองเดียวกันเมื่อได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย
- 1.5 ซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
- 1.6 ฯลฯ

สถาบันการเงินประเภทธนาคาร ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ และธนาคารของรัฐ (ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร)

2. สถาบันการเงินอื่นที่มีใช้ธนาคาร จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ได้แก่ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (บลจ.) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (บค.) และบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น ต่อมาภายหลังการให้บริการของสถาบันการเงินในรูปของธนาคารไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน อีกทั้งความเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่ต่ำกว่า ทำให้ผู้ต้องการลงทุนและผู้ต้องการออมทรัพย์หันมาใช้บริการของสถาบันการเงินอื่นที่มีใช้ธนาคารกันมากขึ้น

จะเห็นได้ว่าการออมเงินนั้น สามารถทำได้หลายวิธีทั้งแบบบังคับและแบบสมัครใจ โดยเฉพาะแบบสมัครใจ ซึ่งแบบที่ทำได้ง่ายที่สุดและไม่มีภาระผูกพัน นั่นคือ การฝากเงินกับสถาบันการเงินเพราะมีเงินเหลือจากการใช้จ่ายเมื่อใดก็สามารถออมได้เมื่อนั้น แต่หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ความเชื่อมั่นในสถาบันการเงินก็เริ่มลดลง อีกทั้งอัตราผลตอบแทนหรือดอกเบี้ยเงินฝากก็ลดลงจนไม่จูงใจให้เกิดการออม การออมภาคครัวเรือนจึงลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้รัฐบาลจะต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการออม ผลที่ตามมาก็คือ เป็นการสร้างวินัยในการออมของประชาชน ประชาชนมีรายได้หลังเกษียณเพิ่มขึ้น สร้างความมั่นคงในชีวิต

ให้ประชาชน ปริมาณเงินออมในประเทศเพิ่มขึ้น ช่วยลดภาระในการดูแลผู้สูงอายุในอนาคตและลดภาระการพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศ และที่สำคัญประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปี พ.ศ.2541 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้สำรวจพฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทยจำนวน 3,993 ครัวเรือน ทั้งในและนอกเขตเทศบาล เพื่อเปรียบเทียบกับผลสำรวจปี พ.ศ. 2536 ปรากฏว่าครัวเรือนในกรุงเทพฯและปริมณฑลมีเงินออมเฉลี่ยในปี 2536 เท่ากับ 7,867 บาท/เดือน และปี พ.ศ. 2541 เท่ากับ 6,603 บาท/เดือน ซึ่งสูงที่สุดเมื่อเทียบกับภาคต่างๆ แต่อัตราการออมนั้นกลับลดลงอันเนื่องมาจากครัวเรือนพยายามรักษามาตรฐานการครองชีพของตนซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี “ratchet effect” โดยมีการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นตามอัตราเงินเฟ้อ ลักษณะการออมนั้นส่วนใหญ่มีการออมกับสถาบันการเงินร้อยละ 46.7 โดยเป็นเงินฝากแบบออมทรัพย์ถึงร้อยละ 67.6 นอกนั้นจะถือเป็นเงินสด รองลงมาคือ เล่นแชร์ และไม่มีการออมเนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอต่อการออม สำหรับวัตถุประสงค์หลักของการออม คือ เก็บไว้ใช้ยามเจ็บป่วยและชราภาพร้อยละ 26.5 รองลงมาเพื่อการศึกษาร้อยละ 16.5 เพื่อเป็นหลักประกันให้ครอบครัวร้อยละ 16.0 เพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพร้อยละ 15.8 เพื่อผลตอบแทนอีกร้อยละ 13.1 นอกนั้นเป็นเหตุผลอื่นอีกร้อยละ 5.1 จากผลงานวิจัยของธนาคารแห่งประเทศไทยนี้พอสรุปได้ว่า ปัจจัยที่กำหนดการออมภาคครัวเรือนที่สำคัญ คือ รายได้ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับการออมในทางบวก กล่าวคือ การออมของครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น ครัวเรือนที่เริ่มมีเงินออมจะมีรายได้ขั้นต่ำ 9,000 บาท/เดือนขึ้นไป และครัวเรือนในกรุงเทพฯและปริมณฑลมีการออมสูงที่สุด (ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2541. การสำรวจพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนปี 2541: หน้า 1 – 2)

ปี พ.ศ.2544 ซี.เจ.อุนนี่ (C.J. UNNY) ได้ทำการศึกษา เรื่องปัจจัยการออมของครัวเรือนชนบทในเคราลา (Determinants of savings of rural household in Kerala) โดยใช้ข้อมูลเบื้องต้นที่รวบรวมจาก 100 ครัวเรือนตัวอย่าง จาก 3 หมู่บ้านใน 3 รัฐของประเทศอินเดีย จากการศึกษาพบว่าครัวเรือนในชนบทเหล่านี้มีศักยภาพในการออมสูง ความโน้มเอียงในการออมสูงมาก โดยมีปัจจัยในการกำหนดการออมเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลในทางบวก ได้แก่ รายได้ ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ มูลค่าทรัพย์สิน และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

กลุ่มที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลในทางลบ ได้แก่ จำนวนเด็กผู้ชาย จำนวนเด็กผู้หญิง จำนวนผู้มีรายได้ และอัตราส่วนพึ่งพิง

นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า ครัวเรือนที่ไม่มีฟาร์มมีความโน้มเอียงที่จะออมสูงกว่าครัวเรือนที่มีฟาร์ม

เป็นที่น่าสนใจว่า ครัวเรือนในชนบทเคราะห์ที่ไม่มีรัฐบาลมากำกับดูแล กลับมีความโน้มเอียงในการออมสูง อีกทั้งจำนวนผู้มีรายได้อีกกลับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในทางลบ ทั้งๆที่น่าจะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในทางบวก เพราะเมื่อสมาชิกในครัวเรือนมีรายได้กันหลายคน จำนวนเงินได้รวมของครัวเรือนจะเพิ่มมากขึ้นกว่าการมีรายได้เพียงคนเดียว ซึ่งการออมโดยรวมของครัวเรือนก็น่าจะมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น แต่จากผลการศึกษานี้กลับไม่เป็นไปตามที่น่าจะเป็น (ซี.เจ.อุณนี. 2001: p1)

เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์ แห่งมหาวิทยาลัยหอการค้า ได้วิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคมวลรวมและฟังก์ชันการบริโภคของครัวเรือนไทย พ.ศ.2547 ซึ่งผลทดสอบทฤษฎีการบริโภค พบว่า การใช้จ่ายของครัวเรือนไทยทั้งประเทศสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้โดยเปรียบเทียบ กล่าวคือ ครัวเรือนไทยมีพฤติกรรมเลียนแบบการบริโภคซึ่งกันและกัน ขณะที่รายได้ไม่เท่ากัน และหารายได้ในปัจจุบันลดลงก็ยังคงบริโภคใกล้เคียงระดับเดิม เนื่องจากความเคยชินกับการบริโภคในอดีตเป็นไปตามทฤษฎี “Ratchet effect” แต่ครัวเรือนในกรุงเทพฯและภาคตะวันออกเฉียงเหนือพฤติกรรมบริโภคกลับเป็นไปตามทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้สัมบูรณ์ (Absolute income hypothesis of consumption) อันเนื่องจากครัวเรือนกรุงเทพฯมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ และครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นมีรายได้ต่ำ จึงทำให้พฤติกรรมเลียนแบบการบริโภคไม่เกิดขึ้น สรุปโดยรวมทั้งประเทศพฤติกรรมบริโภคเป็นไปตามทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้โดยเปรียบเทียบ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ คือ เมื่อเศรษฐกิจชะลอตัว รายได้ลดลง แต่อัตราการบริโภคจะลดลงน้อยกว่าอัตราการลดของรายได้ เป็นการค้ำยันเศรษฐกิจ ได้ทางหนึ่ง และเมื่อเศรษฐกิจขยายตัวการบริโภคก็จะขยายตัวตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการสนับสนุนผลการวิจัยของธนาคารแห่งประเทศไทยข้างต้นด้วย (วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้า. 2549. ฉบับที่29: หน้า 39 – 70)

และ ในปี 2547 สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้ร่วมมือกับสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง ทำโครงการวิจัยเรื่อง “การออม การลงทุน และการประเมินระบบความปลอดภัยทางสังคมของไทย” ผลจากการวิจัยส่วนหนึ่ง พบว่าระบบกองทุนบำเหน็จบำนาญต่างๆที่มีอยู่ ได้แก่ กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพนั้น ไม่สามารถทำการคุ้มครองให้แรงงานที่เป็นลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนมีรายได้เพียงพอหลังเกษียณอายุ โดยใช้เกณฑ์รายได้ที่ระดับ 50% ของเงินเดือนสุดท้าย และคำนวณระดับเงินเดือนเฉลี่ยของลูกจ้างภาคเอกชนที่เข้าทำงานใหม่ว่ามีระดับเงินเดือนเฉลี่ยที่ 7,995 บาท โดยมีสมมติฐานว่า อัตราการขึ้นเงินเดือนที่ร้อยละ 5 ต่อปี มีระยะเวลาการทำงาน 30 ปี (เริ่มทำงานเมื่ออายุ 25 ปี และเกษียณเมื่ออายุ 55 ปี) เงินเดือนก่อนเกษียณจึงเท่ากับ 32,900 บาท มีอายุขัยเฉลี่ยหลังเกษียณเท่ากับ 25 ปี ดังนั้นรายได้ที่พอเพียงหลัง

เกษียณจึงเท่ากับ 16,450 บาทต่อเดือน หรือรายได้ที่ต้องการหลังเกษียณเท่ากับ 4,935,000 บาทตลอดอายุขัย โดยไม่มีการปรับสูตรในการคำนวณเงินผลประโยชน์ที่ได้รับจากกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ ทำให้รายได้ที่ได้รับจากกองทุนประกันสังคมอย่างเดียวเท่ากับ 4,500 บาทต่อเดือน หรือ 1,350,000 บาทตลอดอายุขัย ซึ่งยังขาดเงินที่จะใช้จ่ายหลังเกษียณอีก 3,585,000 บาทตลอดอายุขัย ถ้าอัตราการส่งเงินสะสม/สมทบเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ อัตราเงินสะสม/สมทบ ของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เท่ากับร้อยละ 5 และ 6.5 ตามลำดับ (ตามอัตราเฉลี่ยปี 2547) และได้รับอัตราผลตอบแทนการลงทุนของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพคงที่ร้อยละ 6 ต่อปี จะทำให้รายได้หลังเกษียณจากประกันสังคมและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเท่ากับ 2,962,000 บาทตลอดอายุขัย ซึ่งยังขาดความเพียงพออยู่อีก 1,973,000 บาท ดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการประมาณการรายได้ภายหลังเกษียณอายุของแรงงานจากระบบเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมของไทยในปี พ.ศ.2547

					หน่วย บาท
เครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมของไทย	เงินเดือนเริ่มต้น	เงินเดือนสุดท้าย	รายได้ที่ต้องการ	รายได้ที่ได้รับ	ความเพียงพอ
ประกันสังคมอย่างเดียว	7,995	32,900	4,935,000	1,350,000	- 3,585,000
ประกันสังคมและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	7,995	32,900	4,935,000	2,962,000	- 1,973,000

ที่มา: สำนักนโยบายการออมและการลงทุน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) และสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.) กระทรวงการคลัง. (2547). *การออม การลงทุน และการประเมินระบบความปลอดภัยทางสังคมของไทย*. หน้า 35. ปรับตัวเลขโดยผู้วิจัย

จะเห็นได้ว่า รายได้หลังเกษียณของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนจากกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพนั้น ไม่พอเพียงต่อการยังชีพหลังเกษียณอายุ ดังนั้นพวกเขาจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการรายได้และเงินออมให้เกิดผลประโยชน์มากที่สุด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมและวัตถุประสงค์ในการออม ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออม รวมทั้งความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

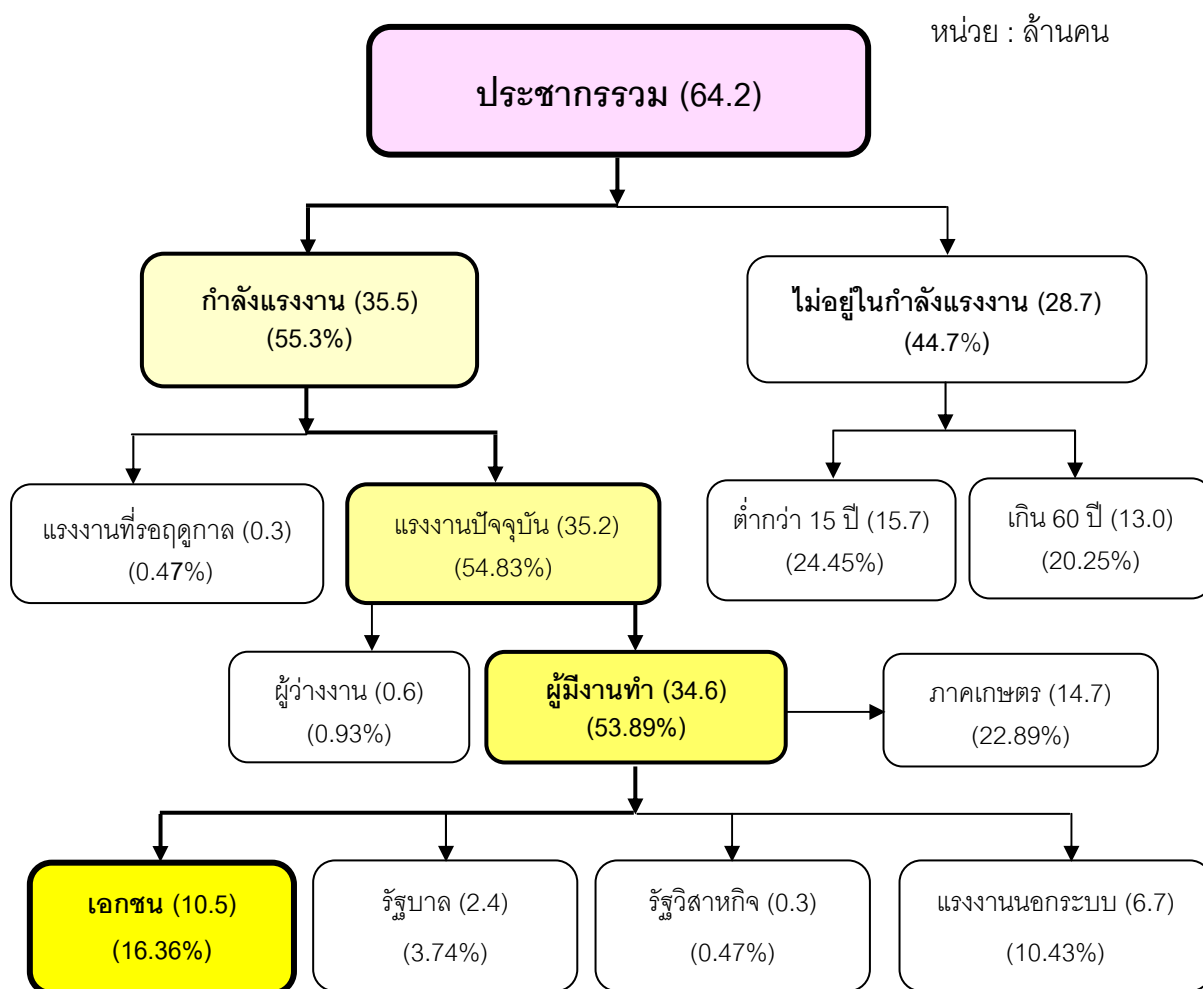
บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มประชากรเป้าหมาย
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มประชากรเป้าหมายและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ภาพประกอบ 9 โครงสร้างประชากรไทยปี 2548

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2549). (ออนไลน์)

ตาราง 6 จำนวนสถานประกอบการ และจำนวนผู้ประกันตน ประจำเดือนพฤษภาคม 2549

จังหวัด	จำนวนสถาน ประกอบการ (แห่ง)	จำนวน ผู้ประกันตน มาตรา 33 (คน)	จำนวน ผู้ประกันตน มาตรา 39 (คน)	จำนวน ผู้ประกันตน มาตรา 40 (คน)
กรุงเทพมหานคร	138,107	2,943,576	76,983	3
ร้อยละ	37.44	35.02	28.00	100
5 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ	51,840	1,816,043	58,310	-
ร้อยละ	14.06	21.61	21.00	-
ภาคกลาง	56,119	1,885,770	45,451	-
ร้อยละ	15.21	22.44	17.00	-
ภาคเหนือ	41,837	579,340	40,046	-
ร้อยละ	11.34	6.89	15.00	-
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	43,671	623,428	24,805	-
ร้อยละ	11.84	7.42	9.00	-
ภาคใต้	37,283	556,160	26,525	-
ร้อยละ	10.11	6.62	10.00	-
รวมทั้งหมด	368,857	8,404,317	272,120	3

- หมายเหตุ 1. จำนวนสถานประกอบการ หมายถึง สถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนั้น
 2. ผู้ประกันตน หมายถึง ผู้ประกันตนที่อยู่ในสถานประกอบที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนั้น

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม. (2549). (ออนไลน์)

ตาราง 7 จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ ประจำปีเดือนสิงหาคม 2549

ขนาด สปก.	จำนวน ลูกจ้าง	จำนวนสถาน ประกอบการ	ขนาด สปก.	จำนวน ลูกจ้าง	จำนวนสถาน ประกอบการ
<10 คน	351,520	97,149	100 - 199 คน	319,314	2,296
10 - 19 คน	265,994	19,846	200 - 499 คน	438,619	1,442
20 - 49 คน	396,771	13,131	500 - 999 คน	293,434	429
50 - 99 คน	300,469	4,341	≥ 1,000 คน	563,388	253

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม. (2549). (ออนไลน์)

กลุ่มประชากรเป้าหมาย

กลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป เนื่องจากโครงสร้างแรงงานไทยปี 2548 ตามภาพประกอบ 9 ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชน มีจำนวนประมาณ 10.5 ล้านคน ถือได้ว่าเป็นกลุ่มของผู้มีงานทำที่อยู่ในระบบการจ้างงานที่มีจำนวนมากที่สุด และจากตาราง 6 ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้ประกันตนภาคบังคับ ตามมาตรา 33 มีจำนวนถึง 2,943,576 คน ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมากที่สุดเช่นกัน และจากตาราง 7 จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ ปี พ.ศ.2549 สถานประกอบการเอกชน ที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุดอีก คือ 563,388 คน ซึ่งประชากรกลุ่มนี้มีการออมภาคบังคับกับกองทุนประกันสังคม และส่วนใหญ่จะมีการออมแบบสมัครใจกับกองทุนสำรองเพื่อการเลี้ยงชีพควบคู่ไปด้วย (เนื่องจากสถานประกอบการขนาดใหญ่ส่วนใหญ่จะมีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ) และเลือกผู้ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป เพราะผู้ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปจะเป็นผู้ที่มีภาระลดลง เริ่มมีเงินออม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมและวัตถุประสงค์ของการออม ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออม รวมทั้งความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของประชากรกลุ่มนี้

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นการเลือกแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) สมาชิกทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสได้รับเลือกเท่าๆ กัน และเป็นการสุ่มแบบเป็นหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งประเทศ แล้วแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน และผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน แล้วเลือกกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มผู้อยู่ในกำลังแรงงาน แล้วแยกย่อยเป็น 2 กลุ่ม คือ แรงงานที่รอฤดูกาล กับแรงงานปัจจุบัน แล้วเลือกกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดอีก คือ แรงงานปัจจุบัน แล้วแยกแรงงานปัจจุบันออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ว่างงาน และผู้มีงานทำ แล้วเลือกกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้มีงานทำ แยกผู้มีงานทำออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ลูกจ้างภาคเอกชน ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และแรงงานนอกระบบ แล้วเลือกกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ลูกจ้างภาคเอกชน ซึ่งลูกจ้างภาคเอกชนจะต้องเป็นผู้ประกันตนกับสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา 33 มาตรา 39 และมาตรา 40 และผู้ประกันตนในมาตรา 33 มีมากที่สุด จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ถูกเลือก โดยแยกย่อยเป็นรายจังหวัด ซึ่งกรุงเทพมหานครมีจำนวนสถานประกอบการและจำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 มากที่สุด แล้วจำแนกจำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ในกรุงเทพมหานคร ตามขนาดของสถานประกอบการ ปรากฏว่าสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1000 คนขึ้นไป มีจำนวนลูกจ้างมากที่สุด 563,388 คน นำมาคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane. 1973: 725) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร = 563,388 คน

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดให้เท่ากับ 0.05

จากการใช้สูตร Yamane ในการหากลุ่มตัวอย่างของประชากรลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนในกรุงเทพมหานคร คำนวณได้ 399.71 ~ 400 ตัวอย่าง และในการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยจัดทำแบบสอบถามทั้งหมด 1,600 ชุด นำไปแจกคาดว่าจะได้กลับคืนมา 400 ชุด

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมการออม วัตถุประสงค์ของการออม และความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อายุการเป็นผู้ประกันตน และอายุที่คาดว่าจะเกษียณ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ รายได้ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ รายได้ทั้งหมดต่อปี และการคาดการณ์รายได้ทั้งปีที่จะเพิ่มขึ้น

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ การออม กับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การมีเงินออมแบบสมัครใจ รูปแบบหรือลักษณะการออม จำนวนเงินออม วัตถุประสงค์ของการออม จำนวนเงินที่คาดว่าจะออมเพิ่มในแต่ละปี และเงินที่ออมไว้จะพอใช้เมื่อเกษียณอายุหรือไม่

รายละเอียดแบบสอบถามแสดงในภาคผนวก ก

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการออม วิธีการออม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออม เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการออมในรูปแบบต่างๆ มาสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ไขข้อผิดพลาด
4. ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม โดยกระทำดังนี้
 - 4.1 หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องในเชิงของเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้
 - 4.2 หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับบุคคลที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้ตอบที่มีต่อคำถาม ตรวจสอบลำดับของคำถาม ความถูกต้องของคำถาม ความพร้อมและความเข้าใจของเครือข่าย แล้วนำมาแก้ไขข้อบกพร่องก่อนออกเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสำนักงานส่งเสริมประสิทธิภาพในสำนักงานประกันสังคม ไปถึงผู้บริหารของสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการให้ลูกจ้างกรอกแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตัวเองบางส่วน และประสานงานกับเครือข่าย ณ สถานประกอบการเอกชน เพื่อดำเนินการสำรวจ สัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูล และนำกลับมาประมวลผล

4. การจัดกระทำข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยเก็บแบบสอบถามที่เครือข่ายได้นำไปแจกจ่ายตามสถานประกอบการเอกชน แล้วนำมาดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับที่รับคืนมา (Editing)

2. ลงรหัสแบบสอบถาม (Coding) และบันทึกข้อมูลบนเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรม Excel เพื่อความสะดวกในการบันทึกข้อมูล และการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จากนั้นทำการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\text{Mean} - \bar{X}$) ค่าต่ำสุด (Min.) และค่าสูงสุด (Max.) โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

2.1.1 ค่าความถี่ ร้อยละ สำหรับอธิบายลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้อธิบายพฤติกรรมกรรมการออมและวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ขณะนี้คุณมีเงินออมบ้างไหม คุณออมเงินด้วยวิธีใดบ้าง ปัจจุบันคุณมีเงินออมจำนวนเท่าไร และคุณออมเงินไว้เพื่ออะไร

2.1.2 ค่าเฉลี่ย ($\text{Mean} - \bar{X}$) ค่าต่ำสุด (Min.) และค่าสูงสุด (Max.) สำหรับอธิบายลักษณะทางประชากร ได้แก่ อายุ รายได้ อายุการเป็นผู้ประกันตน อายุที่คาดว่าจะเกษียณ รายได้ต่อปี และจำนวนเงินออม

2.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ในการคำนวณหาปริมาณเงินออมหลังเกษียณ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยใช้สถิติวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เนื่องจากมีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากกว่า 1 ตัว โดยที่ความสัมพันธ์มีการแจก

แจกปกติ และอยู่ในรูปเชิงเส้น ซึ่งสามารถกำหนดแบบจำลองของประชากร (Population Regression Model) ได้ดังนี้

$$S = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \dots + \beta_k X_k + e$$

โดยมีข้อกำหนดของตัวแปรในการวิเคราะห์ ดังนี้

2.2.1 ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ ปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณ ในสมการนี้ คือ S

2.2.2 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ ตัวแปรเชิงปริมาณ หรือตัวแปรเชิงกลุ่ม ในสมการนี้ คือ $X_1, X_2, \dots, X_k$ ตัวแปรใดเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มจะปรับให้อยู่ในรูปตัวแปรเทียม (Dummy variable) และตัวแปรอิสระ X_i และ X_j เป็นอิสระต่อกัน ซึ่งตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เพศ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส เงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส และรายได้อื่น

2.2.3 β_0 คือ ส่วนตัดแกน Y เมื่อกำหนดให้ $X_1 = X_2 = \dots = X_k = 0$

2.2.4 $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ คือ สัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงส่วน (Partial Regression Coefficient) โดยที่ β_i เป็นค่าที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม Y เมื่อตัวแปรอิสระ X_i เปลี่ยนไป 1 หน่วย โดยที่ตัวแปรอิสระ X ตัวอื่น ๆ มีค่าคงที่

2.2.5 e คือ ค่าคลาดเคลื่อนซึ่งโดยวิธีของ OLS (Ordinary Least Square) ซึ่งกำหนดให้มีคุณสมบัติสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

- (1) e แจกแจงแบบปกติ (Normal distribution)
- (2) e มีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์
- (3) e มีค่าความแปรปรวนคงที่ คือ σ_e^2
- (4) e เป็นอิสระจากตัวแปร X

แบบจำลองที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรในงานวิจัยนี้ คือ

$$\hat{S} = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 X_1 + \hat{\beta}_2 X_2 + \dots + \hat{\beta}_k X_k + \hat{e}$$

โดยที่ ค่าพารามิเตอร์เบต้าต่าง ๆ จะถูกคำนวณค่าขึ้นมาใช้งาน จะเลือกเฉพาะตัวแปรที่มีค่า t test ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งปกติจะพิจารณาที่ค่า t มากกว่าหรือเท่ากับ ± 2.0

สมการถดถอยที่คำนวณได้จะประกอบด้วยค่าสถิติ ดังต่อไปนี้ (กาญจนา ธรรมาวาท. 2545. หน้า 149 – 150)

ก. รูปแบบสมการที่คำนวณได้พร้อมค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร (β) ต่างๆ เครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์จะแสดงทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ

ข. ตัวคงที่ในสมการ จะเป็นค่าที่แสดงให้เห็นว่า ถ้าไม่มีตัวแปรอิสระเลย ค่าของตัวแปรตามจะมีค่าเป็นเท่าใด

ค. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ จะแสดงให้เห็นว่า เมื่อตัวแปรอิสระเปลี่ยนแปลงไปหนึ่งหน่วย จะทำให้ตัวแปรตามเปลี่ยนแปลงไปเท่าใด

ง. ค่าสถิติต่างๆ เช่น ค่า t (แสดงในวงเล็บ) จะเป็นค่าที่บอกระดับความเชื่อถือได้หรือระดับความเชื่อมั่นของตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่า สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามในระดับใด โดยใช้สัญลักษณ์ * แสดงระดับนัยสำคัญที่ร้อยละ 95 และสัญลักษณ์ ** แสดงระดับนัยสำคัญที่ร้อยละ 99 และค่าของ t มากกว่าหรือเท่ากับ ± 2.0 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือใช้ได้

จ. ค่า R^2 และ $\bar{R}^2$ ซึ่งเป็นค่าที่แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลในการอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละเท่าใด ค่า R^2 และ $\bar{R}^2$ ยิ่งสูงจะบอกถึงระดับความเชื่อถือได้ของสมการมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปค่า R^2 และ $\bar{R}^2$ สูง ค่า t -value ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวจะสูงตามไปด้วย นอกจากนี้ถ้าเพิ่มจำนวนตัวอย่างหรือเพิ่มจำนวนตัวแปรเข้าไปในสมการก็จะทำให้ค่า R^2 และ $\bar{R}^2$ สูงขึ้น

ฉ. ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสมการ (Std. Error of the Estimate, SEE) จะแสดงถึงความคลาดเคลื่อนของสมการทั้งเส้นว่ามีมากน้อยเพียงใด ถ้าค่า SEE ต่ำ แสดงว่าสมการมีความน่าเชื่อถือสูง

ช. ค่าสถิติ F เป็นค่าที่ใช้ทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลองหรือสมการที่ใช้ทั้งหมดว่ามีนัยสำคัญหรือไม่

ซ. ค่าสถิติเดอร์บิน-วัตต์สัน (Durbin-Watson : D-W statistic) เป็นค่าที่ใช้ทดสอบว่า ค่าคงเหลือของสมการ (residuals) มีความสัมพันธ์กันตามเวลาหรือไม่ โดยปกติค่า D-W statistic ของสมการที่ดีจะมีค่าใกล้เคียง 2 (ค่าที่ใช้ได้จะอยู่ในช่วง 1.8 – 2.2) ถ้าค่าคงเหลือมีความสัมพันธ์กันในทางบวกค่า D-W statistic จะต่ำ แต่ถ้าค่า D-W statistic มีค่าใกล้ 4 แสดงว่า ค่าคงเหลือมีความสัมพันธ์กันในทางลบ ในกรณีที่ค่าคงเหลือมีความสัมพันธ์กันสมการที่คำนวณได้นั้นถือว่ายังใช้ไม่ได้ ต้องแก้ไขปัญหาคอสัมพันธ์ (autocorrelation) ให้หมดไปก่อนสมการนั้นจึงจะนำไปใช้ได้

2.3 สถิติต่างๆ ที่ใช้ในการคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ (คำนวณด้วยโปรแกรม Microsoft Excel) วิธีการคำนวณแสดงในภาคผนวก ข ประกอบด้วย

2.3.1 สถิติคำนวณเงินที่ต้องมีหลังเกษียณอายุงานต่อปี

2.3.2 สถิติการคำนวณรายได้เดือนสุดท้าย

2.3.3 สถิติคำนวณเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุงาน ประกอบด้วย

2.3.3.1 สถิติคำนวณเงินออมจากบำนาญชราภาพจากกองทุนประกันสังคม

2.3.3.2 สถิติคำนวณเงินออมจากบำนาญชราภาพจากกองทุนประกันสังคม

2.3.3.3 สถิติคำนวณจำนวนเงินออมจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

2.3.3.4 สถิติคำนวณเงินออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น ณ วันเกษียณอายุ

ประกอบด้วย

2.3.3.4.1 เงินออมกับสถาบันการเงิน มีสถิติที่ต้องคำนวณ ดังนี้

ก. อัตราการออมเพิ่มเท่ากับศูนย์ หรือ ไม่มีการออมเพิ่ม

ข. การออมเพิ่มในอัตราคงที่

ค. การออมเพิ่มในอัตราเพิ่มคงที่

ง. การออมเพิ่มเป็นร้อยละของอัตราการออมเดิม

จ. ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (MPS)

ฉ. ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม (APS)

2.3.3.4.2 การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์

2.3.3.4.3 กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

2.3.3.4.4 การซื้อพันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ

2.3.3.4.5 การสะสมเป็นทรัพย์สิน เช่น ทองคำ ที่ดิน

2.3.4 สถิติในการคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ

2.3.4.1 กรณีลูกจ้างได้รับบำนาญ

2.3.4.2 กรณีลูกจ้างได้รับบำนาญชราภาพ

ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ (ความพอเพียงฯ) หมายถึง การมีรายได้หลังเกษียณต่อปีไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของรายได้ปีสุดท้าย ไปจนถึงอายุคาดหมาย 80 ปี

การคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ จะคำนวณเป็นรายปี โดยคำนวณดังนี้

ความพอเพียง = เงินที่มีหลังเกษียณทั้งหมด - เงินที่จะต้องมีหลังเกษียณต่อปีจนถึงอายุ 80 ปี

เงินที่มีหลังเกษียณทั้งหมด = เงินบำนาญหรือเงินบำนาญชราภาพ + เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
+ เงินออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น

เงินที่จะต้องมีหลังเกษียณต่อปี = เงินเดือนเดือนสุดท้าย $\times 50\% \times 12$

โดยมีข้อสมมติว่า เงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุจะนำไปฝากกับสถาบันการเงิน โดยได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในรูปอัตราดอกเบี้ยทบต้นร้อยละ 5 ต่อปี และจะเบิกมาใช้ปีละครั้งเป็นจำนวนเท่ากับครึ่งหนึ่งของรายได้เดือนสุดท้ายคูณด้วย 12 นั่นก็คือ จำนวนเงินที่ต้องมีหลังเกษียณอายุต่อปี

วิธีการคำนวณความพอเพียง

2.3.4.1 กรณีลูกจ้างได้รับบำนาญ เงินที่มีหลังเกษียณทั้งหมดประกอบด้วย เงินบำนาญ เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และเงินออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น สมมติให้นำฝากธนาคารทั้งหมด โดยได้รับดอกเบี้ยทบต้นในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี แล้วถอนออกมาใช้ปีละครั้ง เท่ากับเงินที่จะต้องมีหลังเกษียณต่อปี เมื่ออายุครบ 80 ปี มีเงินเหลือ ≥ 0 ถือว่ามีความพอเพียงของรายนได้หลังเกษียณอายุ

2.3.4.2 กรณีลูกจ้างได้รับบำนาญชราภาพ วิธีการคำนวณคล้ายกับกรณีลูกจ้างได้รับบำนาญ แต่จะได้รับบำนาญเป็นรายเดือน ซึ่งจะนำมาคำนวณเป็นรายปี ดังนี้ เงินที่มีหลังเกษียณทั้งหมด ประกอบด้วย เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และเงินออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น สมมติให้นำฝากธนาคารทั้งหมด โดยได้รับดอกเบี้ยทบต้นในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี แล้วถอนออกมาใช้ปีละครั้ง เท่ากับเงินที่จะต้องมีหลังเกษียณต่อปี หักด้วยเงินบำนาญต่อปี เมื่ออายุครบ 80 ปี มีเงินเหลือ ≥ 0 ถือว่ามีความพอเพียงของรายนได้หลังเกษียณอายุ

สำหรับผู้ที่มีการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์และได้รับผลประโยชน์ตอบแทนหลังจากเกษียณอายุแล้ว จะนำผลตอบแทนที่ได้รับไปรวมคำนวณ ณ ปีที่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนนั้น โดยการนำฝากธนาคารในปีนั้น

การคำนวณสถิติต่างๆ มีข้อสมมติ ดังนี้

1) อายุคาดหมายเฉลี่ย หรือ อายุขัยเฉลี่ยหลังเกษียณ กำหนดให้เท่ากับ 80 ปี ตามการศึกษาโครงสร้างประชากรไทย ในกรอบยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมสังคมไทยผู้สูงอายุ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าในช่วงปี 2563 – 2568 คาดว่าผู้หญิงจะมีอายุคาดหมายเฉลี่ย 80.25 ปี และผู้ชายเป็น 74.25 ปี (สศช.. 2548: 3)

2) ไม่มีการปรับสูตรในการคำนวณเงินผลประโยชน์จากกองทุนบำนาญ ของกองทุนประกันสังคม กรณีชราภาพ

3) อัตราผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนบำเหน็จชราภาพ ของกองทุนประกันสังคม กำหนดให้

ปี 2542 อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 2.4

ปี 2543 อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 3.7

ปี 2544 อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 4.2

ปี 2545 อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 4.3

ปี 2546 – ปีที่เกษียณอายุ อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 6.5

4) การออมโดยสมัครใจที่ไม่ใช่ การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ การถือเป็นเงินสด อสังหาริมทรัพย์ และไม่ระบุ ให้ได้รับอัตราผลตอบแทนเป็นแบบดอกเบี้ยทบต้นคงที่เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

5) อัตราผลประโยชน์ตอบแทนจากการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ ณ วันสิ้นสุดกรมธรรม์เฉลี่ยร้อยละ 150 ของทุนประกันชีวิต

6) การถือเป็นเงินสด อสังหาริมทรัพย์ และไม่ระบุ จะไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทน

7) การออมเพิ่มโดยสมัครใจ จะเป็นการออมกับสถาบันการเงินเท่านั้น

8) มูลค่าทองคำบาทละ 12,000 บาท

9) ไม่มีการเบิกถอนเงินออกมาใช้จ่ายก่อนเกษียณอายุ ไม่มีการลาออกจากกองทุน และไม่มีการลาออกจางานก่อนอายุที่คาดว่าจะเกษียณ

10) การลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ สลากออมสิน เป็นการลงทุนต่อเนื่องจนถึงวันเกษียณอายุ

11) ไม่มีภาวะเงินเฟ้อ

12) ไม่มีเฟดานเงินเดือน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ใน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย โดยมีรายละเอียด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง
2. ที่มาของรายได้
3. รูปแบบการออม อัตราการออม และความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม
4. วัตถุประสงค์ของการออม
5. ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ
6. ความสัมพันธ์ของตัวแปร

1. ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับ การศึกษา สถานภาพสมรส อายุการเป็นผู้ประกันตน และอายุที่คาดว่าจะเกษียณ ดังตาราง 8

ตาราง 8 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ลักษณะทางประชากร

ลักษณะทางประชากร	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	200	50.00
หญิง	200	50.00
รวม	400	100.00

ตาราง 8 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
2. อายุ (ปี)		
40 – 45	216	54.00
46 – 50	112	28.00
51 – 55	55	13.75
56 – 60	17	4.25
รวม	400	100.00
ค่าเฉลี่ย = 46.05 ปี	ค่าต่ำสุด = 40 ปี	ค่าสูงสุด = 60 ปี
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	33	8.25
มัธยมต้น	64	16.00
มัธยมปลาย/ปวช.	82	20.50
อนุปริญญา/ปวส.	58	14.50
ปริญญาตรี	139	34.75
ปริญญาโท	24	6.00
รวม	400	100.00
4. สถานภาพสมรส		
โสด	97	24.25
สมรส/อยู่ด้วยกัน	241	60.25
หม้าย	26	6.50
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	36	9.00
รวม	400	100.00
5. อายุการเป็นผู้ประกันตน (ปี)		
ต่ำกว่า 8 ปี	53	13.25
8 ปีขึ้นไป	347	86.75
รวม	400	100.00

ตาราง 8 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
6. อายุที่คาดว่าจะเกษียณ (ปี)		
48	1	0.25
50	18	4.50
51	1	0.25
52	2	0.50
55	217	54.25
57	2	0.50
60	159	39.75
รวม	400	100.00
ค่าเฉลี่ย = 56.73 ปี	ค่าต่ำสุด = 48 ปี	ค่าสูงสุด = 60 ปี

ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพศชายและเพศหญิง เพศละ 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน มีอายุเฉลี่ยประมาณ 46.05 ปี อายุต่ำสุดที่ 40 ปี และสูงสุดที่ 60 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40 - 45 ปี มีจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.75 การศึกษาต่ำสุดจบชั้นประถมศึกษา และสูงสุดจบปริญญาโท มีสถานภาพสมรสแล้ว/อยู่ด้วยกันจำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 60.25 มีสถานภาพสมรสหม้ายน้อยที่สุด 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 เป็นผู้ประกันตนกับสำนักงานประกันสังคมตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไปจำนวน 347 คน คิดเป็นร้อยละ 86.75 นอกนั้นเป็นผู้ประกันตนไม่ถึง 8 ปี อีกจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25 และคาดว่าจะเกษียณเมื่ออายุเฉลี่ยประมาณ 56.73 ปี อายุที่คาดว่าจะเกษียณต่ำสุด 48 ปี สูงสุด 60 ปี ซึ่งส่วนใหญ่คาดว่าจะเกษียณเมื่ออายุ 55 ปี จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.25

2. ที่มาของรายได้

การศึกษาที่มาของรายได้ของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ จำแนกได้เป็น รายได้จากเงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส รายได้อื่น และอัตราการเพิ่มของรายได้ ดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ที่มาของรายได้

ที่มาของรายได้	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
1. เงินเดือนหรือค่าจ้าง (บาทต่อเดือน)		
5,001 – 10,000	160	40.00
10,001 – 15,000	84	21.00
15,001 – 20,000	49	12.25
20,001 – 25,000	29	7.25
25,001 – 30,000	26	6.50
30,001 – 35,000	11	2.75
35,001 – 40,000	11	2.75
40,001 – 45,000	7	1.75
45,001 – 50,000	11	2.75
50,001 ขึ้นไป	12	3.00
รวม	400	100.00
2. ค่าล่วงเวลา (บาทต่อเดือน)		
ไม่มีค่าล่วงเวลา	282	70.50
ต่ำกว่า 1,001	30	7.50
1,001 – 2,000	41	10.25
2,001 – 3,000	16	4.00
3,001 – 4,000	7	1.75
4,001 – 5,000	8	2.00
5,001 – 6,000	5	1.25
6,001 – 7,000	3	0.75
9,001 – 10,000	5	1.25
10,001 ขึ้นไป	3	0.75
รวม	400	100.00

ตาราง 9 (ต่อ)

ที่มาของรายได้	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
3. โบนัส (บาทต่อปี)		
ไม่มีโบนัส	139	34.75
ต่ำกว่า 20,001	134	33.50
20,001 – 40,000	44	11.00
40,001 – 60,000	26	6.50
60,001 – 80,000	13	3.25
80,001 – 100,000	13	3.25
100,001 – 120,000	7	1.75
120,001 – 140,000	5	1.25
140,001 – 160,000	8	2.00
160,001 – 180,000	2	0.50
180,001 – 200,000	1	0.25
200,001 ขึ้นไป	8	2.00
รวม	400	100.00
4. รายได้อื่น (บาทต่อเดือน)		
ไม่มีรายได้อื่น	362	90.50
ต่ำกว่า 5,001	18	4.50
5,001 – 10,000	6	1.50
10,001 – 15,000	2	0.50
15,001 – 20,000	6	1.50
20,001 – 25,000	1	0.25
25,001 – 30,000	3	0.75
45,001 – 50,000	1	0.25
50,001 ขึ้นไป	1	0.25
รวม	400	100.00

ตาราง 9 (ต่อ)

ที่มาของรายได้	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
5. อัตราการเพิ่มของรายได้ (ร้อยละต่อปี)		
1.0	4	1.00
1.5	2	0.50
2.0	46	11.50
2.5	1	0.25
3.0	32	8.00
4.0	2	0.50
5.0	145	36.25
6.0	135	33.75
7.0	8	2.00
8.0	5	1.25
10.0	20	5.00
รวม	400	100.00

ที่มาของรายได้	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
เงินเดือนหรือค่าจ้าง (บาทต่อเดือน)	18,036	5,500	80,000
ค่าล่วงเวลา (บาทต่อเดือน)	907	0	30,000
โบนัส (บาทต่อปี)	30,381	0	480,000
รายได้อื่น (บาทต่อเดือน)	1,203	0	70,000
อัตราการเพิ่มของรายได้ (ร้อยละต่อปี)	5.09	1.00	10.00

ผลการวิเคราะห์ที่มาของรายได้ จากตาราง 9 พบว่า

เงินเดือนหรือค่าจ้าง กลุ่มตัวอย่างมีเงินเดือนหรือค่าจ้างเฉลี่ยประมาณ 18,036 บาทต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินเดือนหรือค่าจ้างเดือนละ 5,001-10,000 บาท จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ซึ่งเงินเดือนหรือค่าจ้างของลูกจ้างมีความแตกต่างกันมาก ผู้มีเงินเดือนหรือค่าจ้างสูงสุดมีเงินเดือนหรือค่าจ้าง 80,000 บาทต่อเดือน และผู้ที่มีเงินเดือนหรือค่าจ้างต่ำสุดมีเงินเดือนหรือค่าจ้างเพียงเดือนละ 5,500 บาท

ค่าล่วงเวลา กลุ่มตัวอย่างได้รับค่าล่วงเวลาเฉลี่ยประมาณ 907 บาทต่อเดือนต่อกลุ่มตัวอย่าง หรือประมาณ 3,075 บาทต่อเดือนต่อผู้ได้รับค่าล่วงเวลา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีค่าล่วงเวลา จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 70.50 รองลงมาได้รับค่าล่วงเวลาเป็นเงินต่ำกว่า 1,001 บาทต่อเดือน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 สำหรับผู้ที่มีค่าล่วงเวลา ได้รับค่าล่วงเวลาแตกต่างกันมาก โดยผู้ที่ได้รับค่าล่วงเวลาสูงสุดได้รับค่าล่วงเวลา 30,000 บาทต่อเดือน และผู้ได้รับค่าล่วงเวลาต่ำสุดได้รับค่าล่วงเวลา 300 บาทต่อเดือน

โบนัส กลุ่มตัวอย่างมีโบนัสเฉลี่ยประมาณ 30,381 บาทต่อปีต่อกลุ่มตัวอย่าง หรือประมาณ 46,562 บาทต่อปีต่อผู้มีโบนัส มีโบนัสต่ำสุด 1,000 บาทต่อปี สูงสุด 480,000 บาทต่อปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีโบนัสจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.75 รองลงมาได้รับโบนัสต่ำกว่า 20,001 บาทต่อปี มีจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50

รายได้อื่น กลุ่มตัวอย่างมีรายได้อื่นเฉลี่ยประมาณ 1,203 บาทต่อเดือนต่อกลุ่มตัวอย่าง หรือประมาณ 12,661 บาทต่อเดือนต่อผู้มีรายได้อื่น โดยมีผู้ที่มีรายได้อื่นต่ำสุด 500 บาทต่อเดือน สูงสุด 70,000 บาทต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีรายได้อื่นมีจำนวน 362 คน คิดเป็นร้อยละ 90.50 รองลงมามีรายได้อื่นต่ำกว่า 5,001 บาทต่อเดือน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ซึ่งรายได้อื่นส่วนใหญ่มาจากการประกอบอาชีพอิสระ

จากผลการสำรวจ พบว่า ที่มาของรายได้อื่นสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การค้าขาย การรับงานมาทำที่บ้าน การรับซ่อมเครื่องไฟฟ้า เป็นต้น มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00
2. ค่าเช่า ได้แก่ ค่าเช่าบ้าน เป็นต้น มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25
3. เงินเพิ่มจากสถานประกอบการ ได้แก่ ค่าน้ำมันรถ ค่า SERVICE CHARGE ค่าเบี้ยประชุม เป็นต้น มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50
4. รายได้จากบุคคลในครอบครัว ได้แก่ รายได้ที่ได้รับจากคู่สมรส เป็นต้น มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75
5. ไม่ระบุที่มาของรายได้อื่นอีก 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

การเพิ่มขึ้นของรายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างคาดว่าจะการเพิ่มขึ้นของรายได้เฉลี่ยประมาณร้อยละ 5.09 ต่อปี โดยคาดว่าจะการเพิ่มขึ้นของรายได้ต่ำสุดร้อยละ 1.0 ต่อปี สูงสุดร้อยละ 10.0 ต่อปี และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คาดว่าจะอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้เป็นร้อยละ 5.00 ต่อปี มีจำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 รองลงมาคาดว่าจะอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้เป็นร้อยละ 6.00 ต่อปี มีจำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.75 ตามลำดับ

3. รูปแบบการออมและอัตราการออม

รูปแบบการออม การศึกษารูปแบบการออมของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการออม 2 รูปแบบ คือ การออมแบบบังคับ และการออมแบบสมัครใจ ซึ่งสามารถรณจำแนกได้ ดังนี้

3.1 การออมแบบบังคับ เป็นการออมกับกองทุนประกันสังคมของสำนักงานประกันสังคม ในรูปแบบการประกันการชราภาพ

3.2 การออมแบบสมัครใจ ประกอบด้วย

3.2.1 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

3.2.2 การออมกับสถาบันการเงิน

3.2.3 การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์

3.2.4 กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

3.2.5 พันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ

3.2.6 การถือเงินสด

3.2.7 ทรัพย์สินอื่น เช่น อัญมณี ทองคำ รวมถึงอสังหาริมทรัพย์ อาทิเช่น รถยนต์ บ้าน

ที่ดิน เป็นต้น

3.1 การออมแบบบังคับกับกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ เมื่อเกษียณอายุกลุ่มตัวอย่างจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินบำนาญชราภาพ และเงินบำนาญชราภาพ

ตาราง 10 ค่าความถี่ และร้อยละ ของผู้รับเงินบำนาญชราภาพ และเงินบำนาญชราภาพ

ประเภทผลประโยชน์ตอบแทน	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
บำนาญชราภาพ	105	26.25
บำนาญชราภาพ	295	73.75
รวม	400	100.00

ผลการวิเคราะห์ประเภทผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนประกันสังคม จากตาราง 10 พบว่า ผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนประกันสังคม จำแนกเป็นลูกจ้างที่เป็นผู้ประกันตนกับกองทุนประกันสังคมน้อยกว่า 180 เดือน หรือ 15 ปี จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นบำนาญชราภาพ มีจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.25 และลูกจ้างที่เป็นผู้ประกันตนกับกองทุนประกันสังคมตั้งแต่ 180 เดือน หรือ 15 ปีขึ้นไป จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นบำนาญชราภาพ มีจำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 73.75

ตาราง 11 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด จำนวนเงินผลประโยชน์ตอบแทนจาก
กองทุนประกันสังคม

จำนวนเงินผลประโยชน์ตอบแทน	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ	
1. บำเหน็จ (บาท)			
50,000 - 100,000	29	7.25	
100,001 - 150,000	34	8.50	
150,001 – 200,000	20	5.00	
200.001 ขึ้นไป	22	5.50	
รวม	105	26.25	
2. บำนาญ (บาท/เดือน)			
900 – 1,800	30	7.50	
1,801 - 2,700	94	23.50	
2,701 – 3,600	124	31.00	
3,601 ขึ้นไป	47	11.75	
รวม	295	73.75	
รวมทั้งสิ้น	400	100.00	
ปริมาณเงินออม	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
บำเหน็จ (บาท)	137,922	52,571	211,367
บำนาญ (บาท/เดือน)	2,887	994	4,200

ผลการวิเคราะห์จำนวนเงินผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนประกันสังคม จากตาราง 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับบำเหน็จเฉลี่ยประมาณ 137,922 บาท โดยผู้ได้รับบำเหน็จต่ำสุดประมาณ 52,571 บาท และสูงสุดประมาณ 211,367 บาท ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับบำเหน็จเป็นเงิน 100,001-150,000 บาท มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 รองลงมาได้รับบำเหน็จเป็นเงิน 50,000-100,000 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25 รองลงมาได้รับบำเหน็จ 200,001 ขึ้นไป จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 และได้รับบำเหน็จ 150,001-200,000 บาท อีกจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ตามลำดับ

ส่วนผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินบำนาญ ได้รับบำนาญเฉลี่ยประมาณเดือนละ 2,887 บาท โดยมีผู้ได้รับบำนาญต่ำสุดประมาณเดือนละ 994 บาท และสูงสุดเดือนละ 4,200 บาท ซึ่ง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับบำนาญเดือนละ 2,701–3,600 บาท มีจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 รองลงมาได้รับบำนาญเดือนละ 1,801-2,700 บาท จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 รองลงมาได้รับบำนาญเดือนละ 3,601 บาทขึ้นไป จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.75 และได้รับบำนาญน้อยที่สุดเดือนละ 900–1,800 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 ตามลำดับ

3.2 การออกแบบสมัครใจในรูปแบบต่างๆ

3.2.1 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

ตาราง 12 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด การออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ					จำนวนลูกจ้าง		ร้อยละ		
1. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพในสถานประกอบการ									
มี				187		46.75			
ไม่มี				213		53.25			
รวม				400		100.00			
2. การเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ									
เป็นสมาชิก				185		46.25			
ไม่เป็นสมาชิก				215		53.75			
รวม				400		100.00			
3. อัตราการส่งเงินสะสมของลูกจ้าง และการส่งเงินสมทบของนายจ้าง									
นายจ้างสมทบ (ร้อยละ)									
		5		7		7.5		รวม	ร้อยละ
		จำนวน ร้อยละ		จำนวน ร้อยละ		จำนวน ร้อยละ			
ลูกจ้างสะสม (ร้อยละ)	2	6	3.24	0	0.00	0	0.00	6	3.24
	3	20	10.81	3	1.62	0	0.00	23	12.43
	4	2	1.08	0	0.00	0	0.00	2	1.08
	5	142	76.76	0	0.00	8	4.32	150	81.08
	7	0	0.00	3	1.62	0	0.00	3	1.62
	10	0	0.00	1	0.54	0	0.00	1	0.54
รวม		170	91.89	7	3.78	8	4.32	185	100.00

ตาราง 12 (ต่อ)

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ	
4. จำนวนเงินผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ วันตอบแบบสอบถาม			
ต่ำกว่า 200,001	124	67.03	
200,001 - 400,000	30	16.22	
400,001 - 600,000	17	9.19	
600,001 - 800,000	6	3.24	
800,001 - 1,000,000	3	1.62	
1,000,001 - 1,200,000	1	0.54	
1,200,001 ขึ้นไป	4	2.16	
รวม	185	100.00	
5. จำนวนเงินผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ วันเกษียณอายุ			
50,000 - 500,000	61	32.97	
500,001 - 1,000,000	60	32.43	
1,000,001 - 1,500,000	34	18.38	
1,500,001 - 2,000,000	9	4.87	
2,000,001 - 2,500,000	10	5.41	
2,500,001 - 3,000,000	4	2.16	
3,000,001 - 3,500,000	4	2.16	
3,500,001 - 4,000,000	0	0.00	
4,000,001 - 4,500,000	0	0.00	
4,500,001 - 5,000,000	1	0.54	
5,000,001 ขึ้นไป	2	1.08	
รวม	185	100.00	
ปริมาณเงินออม	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ วันตอบฯ	221,843	2,400	1,400,000
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ วันเกษียณอายุ	974,800	67,559	7,433,777

ผลการวิเคราะห์การออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จากตาราง 12 พบว่า ในสถานประกอบการ ของกลุ่มตัวอย่าง มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพในสถานประกอบการ 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.75 และไม่มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพในสถานประกอบการ 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.25 นอกจากนี้ลูกจ้าง ในสถานประกอบการที่มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพยังเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพถึง 185 คน คิดเป็นร้อยละ 98.93 ของลูกจ้างในสถานประกอบการที่มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และมีลูกจ้างที่ไม่เป็น สมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.07 ของลูกจ้างในสถานประกอบการที่มี กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จะเห็นได้ว่า ลูกจ้างส่วนใหญ่สมัครใจออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มีเพียง 2 คนเท่านั้นที่สถานประกอบการมีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแต่ไม่สมัครใจเป็นสมาชิก เนื่องจากมีความ จำเป็นต้องใช้จ่ายเงิน จึงลาออกจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

อัตราการส่งเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพของกลุ่มตัวอย่าง ลูกจ้างส่วนใหญ่ส่งเงิน สะสมในอัตราร้อยละ 5 มีจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 81.08 ของผู้เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยง ชีพ และใน 150 คนนี้ มี 142 คน คิดเป็นร้อยละ 76.76 ของผู้เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ที่นายจ้าง ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพให้อัตราร้อยละ 5 และอีก 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.32 ของผู้ เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ นายจ้างส่งเงินสมทบเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพให้อัตราร้อยละ 7.5 ในขณะที่นายจ้างส่วนใหญ่ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพในอัตราร้อยละ 5 มีจำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 91.89 ของผู้เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

จำนวนเงินผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ วันตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ วันตอบแบบสอบถามเฉลี่ย ประมาณ 221,843 บาทต่อผู้เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยได้รับผลประโยชน์ตอบแทนต่ำสุด 2,400 บาท สูงสุด 1,400,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ วันตอบแบบสอบถามน้อยกว่า 200,001 บาท จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 67.03 ของผู้เป็น สมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

จำนวนเงินผลประโยชน์จากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ วันเกษียณอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเฉลี่ยประมาณ 974,800 บาทต่อผู้เป็นสมาชิกกองทุนฯ โดยได้รับ ผลประโยชน์ตอบแทนต่ำสุดประมาณ 67,559 บาท สูงสุดประมาณ 7,433,777 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับ ผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนฯ ณ วันเกษียณอายุ 50,000 - 500,000 บาท จำนวน 61 คน คิดเป็น ร้อยละ 32.97 ของผู้เป็นสมาชิกกองทุนฯ รองลงมาได้รับ 500,001-1,000,000 บาท จำนวน 60 คน คิด เป็นร้อยละ 32.43 ของผู้เป็นสมาชิกกองทุนฯ ตามลำดับ

การออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการออมดังตาราง 13

ตาราง 13 การเปรียบเทียบ ค่าความถี่ และร้อยละ การออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น

การออม	การเปรียบเทียบการออมโดยสมัครใจรูปแบบอื่น													
	ออมรวม		สถาบันการเงิน		ประกันชีวิต		กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ		พันธบัตร หุ้น		เงินสด		สินทรัพย์อื่น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีการออม	234	58.50	188	47.00	79	19.75	16	4.00	31	7.75	74	18.50	88	22.00
ไม่มีออม	166	41.50	212	53.00	321	80.25	384	96.00	369	92.25	326	81.50	312	78.00
รวม	400	100.00	400	100.00	400	100.00	400	100.00	400	100.00	400	100.00	400	100.00

ผลการวิเคราะห์การออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น จากตาราง 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 และไม่มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 ซึ่งในจำนวนผู้มีการออมในรูปแบบอื่นจะเป็นผู้ที่มีการออมโดยสมัครใจกับสถาบันการเงินจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 มีการออมโดยสมัครใจกับประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.75 มีการออมโดยสมัครใจกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบพันธบัตรรัฐบาล หุ้น สลากออมสินฯ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.75 มีการออมโดยสมัครใจเป็นเงินสดจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 และมีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบสินทรัพย์ เช่น ทองคำ บ้าน และที่ดิน จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมกับสถาบันการเงินมากที่สุด รองลงมาเป็นการออมในรูปแบบของสินทรัพย์อื่น รองลงมาเป็นการทำประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ รองลงมาถือเป็นเงินสด ส่วนกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ พันธบัตรรัฐบาล และหุ้น กลุ่มตัวอย่างยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร

3.2.2 การออมกับสถาบันการเงิน

ตาราง 14 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด การออมกับสถาบันการเงิน ณ วันตอบแบบสอบถาม

การออมกับสถาบันการเงิน	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
จำนวนเงินออมกับสถาบันการเงิน (บาท)		
ไม่มีการออมกับสถาบันการเงิน	212	53.00
น้อยกว่า 100,001	104	26.00
100,001 - 500,000	56	14.00
500,001 - 1,000,000	15	3.75
1,000,001 - 1,500,000	4	1.00
1,500,001 - 2,000,000	3	0.75
2,500,001 - 3,000,000	1	0.25
3,500,001 - 4,000,000	2	0.50
4,500,001 - 5,000,000	2	0.50
5,000,001 ขึ้นไป	1	0.25
รวม	400	100.00
ค่าเฉลี่ย = 394,000	ค่าต่ำสุด = 1,000	ค่าสูงสุด = 10,000,000

ผลการวิเคราะห์การออมกับสถาบันการเงิน ณ วันตอบแบบสอบถาม จากตาราง 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีการออมกับสถาบันการเงินจำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 และมีการออมกับสถาบันการเงินจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 กลุ่มตัวอย่างมีเงินออมกับสถาบันการเงินเฉลี่ยประมาณคนละ 394,000 บาทต่อผู้มีเงินออมกับสถาบันการเงิน โดยมีเงินออมกับสถาบันการเงินต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 10,000,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่มีเงินออมน้อยกว่า 100,001 บาท จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 รองลงมา มีเงินออมกับสถาบันการเงินตั้งแต่ 100,001 - 500,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 รองลงมา มีเงินออมกับสถาบันการเงินตั้งแต่ 500,001 - 1,000,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 และน้อยที่สุดมีเงินออมกับสถาบันการเงินตั้งแต่ 1,000,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.25 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างยังมีการออมกับสถาบันการเงินในปริมาณค่อนข้างต่ำ

3.2.3 การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์

ตาราง 15 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์

การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
จำนวนวงเงินกรมธรรม์ (บาท)		
ไม่มีเงินออมกับประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์	321	80.25
น้อยกว่า 200,001	45	11.25
200,001 - 400,000	11	2.75
400,001 - 600,000	12	3.00
600,001 - 800,000	8	2.00
800,001 - 1,000,000	2	0.50
1,000,001 บาทขึ้นไป	1	0.25
รวม	400	100.00
ค่าเฉลี่ย = 326,494	ค่าต่ำสุด = 13,000	ค่าสูงสุด = 2,500,000

ผลการวิเคราะห์การออมกับประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ จากตาราง 15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีการออมกับประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 80.25 และมีการออมกับประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.75 โดยจำแนกกลุ่มที่มีการออมกับประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ตามมูลค่ากรมธรรม์ได้ดังนี้ กรมธรรม์มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 326,494 บาทต่อผู้ทำประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ กรมธรรม์มีมูลค่าต่ำสุด 13,000 บาท มูลค่าสูงสุด 2,500,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ทำประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์กรมธรรม์มีมูลค่าน้อยกว่า 200,001 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 รองลงมากรมธรรม์มีมูลค่า 400,001 - 600,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 รองลงมากรมธรรม์มีมูลค่า 200,001 - 400,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 รองลงมากรมธรรม์มีมูลค่า 600,001 - 800,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 รองลงมากรมธรรม์มีมูลค่า 800,001 - 1,000,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 และกรมธรรม์มีมูลค่า 1,000,001 บาทขึ้นไปอีก 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีผู้ให้ความสนใจในการออมโดยการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์เป็นจำนวนน้อย

3.2.4 กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

ตาราง 16 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
มูลค่ากองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (บาท)		
ไม่เป็นสมาชิกกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ	384	96.00
น้อยกว่า 200,001	7	1.75
200,001 - 400,000	2	0.50
400,001 - 600,000	5	1.25
600,001 ขึ้นไป	2	0.50
รวม	400	100.00
ค่าเฉลี่ย = 318,030	ค่าต่ำสุด = 19,500	ค่าสูงสุด = 700,000

ผลการวิเคราะห์การห่อหมักกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ จากตาราง 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีการห่อหมักกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพจำนวน 384 คน คิดเป็นร้อยละ 96.00 และมีการห่อหมักกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 โดยจำแนกกลุ่มที่มีการห่อหมักกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามมูลค่ากองทุนได้ดังนี้ มีผู้ลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพมีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 318,030 บาทต่อผู้มีการห่อหมักกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ ต่ำสุดมีมูลค่า 19,500 บาท สูงสุดมีมูลค่า 700,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพมีมูลค่าน้อยกว่า 200,001 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 รองลงมาลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพมีมูลค่า 400,001 - 600,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 รองลงมาลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพมีมูลค่า 200,001 - 400,000 บาท และ 600,001 บาทขึ้นไป จำนวนกลุ่มละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 เท่ากัน ตามลำดับ

3.2.5 พันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ

ตาราง 17 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด พันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ

พันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
มูลค่าพันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ (บาท)		
ไม่มีการออมในส่วนนี้	369	92.25
น้อยกว่า 100,001	19	4.75
100,001 - 500,000	3	0.75
500,001 - 1,000,000	4	1.00
1,500,001 - 2,000,000	2	0.50
2,000,001 - 2,500,000	0	0.00
2,500,001 - 3,000,000	0	0.00
3,000,001 - 3,500,000	0	0.00
3,500,001 - 4,000,000	2	0.50
4,000,001 ขึ้นไป	1	0.25
รวม	400	100.00
ค่าเฉลี่ย = 879,505	ค่าต่ำสุด = 500	ค่าสูงสุด = 10,000,000

ผลการวิเคราะห์การออมในรูปแบบพันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ จากตาราง 17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีการออมในรูปแบบพันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ จำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 92.25 และมีการออมในรูปแบบพันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.75 โดยจำแนกกลุ่มที่มีการออมในรูปแบบพันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ ตามมูลค่าการลงทุนได้ดังนี้ การลงทุนในรูปแบบพันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 879,505 บาทต่อผู้มีการออมในรูปแบบพันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ ต่ำสุดมีมูลค่า 500 บาท สูงสุดมีมูลค่า 10,000,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่การลงทุนมีมูลค่าน้อยกว่า 100,001 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75 รองลงมาการลงทุนมีมูลค่า 500,001 – 1,000,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 รองลงมาการลงทุนมีมูลค่า 100,001 - 500,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75 รองลงมาการลงทุนมีมูลค่า 1,500,001 – 2,000,000 บาท และ 3,500,001 – 4,000,000 บาท จำนวนกลุ่มละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 เท่ากัน และการลงทุนมีมูลค่า 4,000,001 บาทขึ้นไป อีก 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

3.2.6 การถือเงินสด

ตาราง 18 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด การถือเงินสด

การถือเงินสด	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
จำนวนเงินสดที่ถือไว้ (บาท)		
ไม่ถือเงินสด	326	81.50
น้อยกว่า 20,001	49	12.25
20,001 - 40,000	3	0.75
40,001 - 60,000	9	2.25
60,001 - 80,000	2	0.50
80,001 - 100,000	9	2.25
140,001 - 160,000	1	0.25
180,001 ขึ้นไป	1	0.25
รวม	400	100.00
ค่าเฉลี่ย = 32,764	ค่าต่ำสุด = 1,000	ค่าสูงสุด = 200,000

ผลการวิเคราะห์การถือเงินสด จากตาราง 18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีการถือเงินสดจำนวนถึง 326 คน คิดเป็นร้อยละ 81.50 และมีผู้การถือเงินสดจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 โดยจำแนกกลุ่มที่มีการถือเงินสดตามจำนวนเงินที่ถือ ได้ดังนี้ การถือเงินสดมีจำนวนเงินเฉลี่ยประมาณ 32,764 บาทต่อผู้ถือเงินสด ต่ำที่สุดเป็นจำนวนเงิน 1,000 บาท สูงสุดเป็นจำนวนเงิน 200,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ถือเงินสดไว้้นน้อยกว่า 20,001 บาท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.25 รองลงมาถือเงินสดไว้ 40,001 - 60,000 บาท และ 80,001 - 100,000 บาท จำนวนกลุ่มละ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 เท่ากัน รองลงมาถือเงินสดไว้ 20,001 - 40,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75 รองลงมาถือเงินสดไว้ 60,001 - 80,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 และถือเงินสดไว้ 140,001 - 160,000 บาท และ 180,001 บาทขึ้นไป กลุ่มละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25 เท่ากัน ตามลำดับ

3.2.7 ทรัพย์สินอื่น

ตาราง 19 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ทรัพย์สินอื่น

ทรัพย์สินอื่น	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
มูลค่าทรัพย์สินอื่น (บาท)		
ไม่มีเงินออม	312	78.00
น้อยกว่า 100,001	26	6.50
100,001 - 500,000	16	4.00
500,001 - 1,000,000	13	3.25
1,000,001 - 1,500,000	5	1.25
1,500,001 - 2,000,000	6	1.50
2,000,001 - 2,500,000	1	0.25
2,500,001 - 3,000,000	3	0.75
3,500,001 - 4,000,000	1	0.25
4,000,001 - 4,500,000	1	0.25
4,500,001 - 5,000,000	4	1.00
5,000,001 ขึ้นไป	12	3.00
รวม	400	100.00
ค่าเฉลี่ย = 2,543,784	ค่าต่ำสุด = 4,000	ค่าสูงสุด = 57,000,000

ผลการวิเคราะห์การออมในรูปแบบทรัพย์สินอื่น จากตาราง 19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการออมในรูปแบบทรัพย์สินอื่นมีจำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 78.00 และกลุ่มที่มีการออมในรูปแบบทรัพย์สินอื่นมีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 โดยจำแนกกลุ่มที่มีการออมในรูปแบบทรัพย์สินอื่นตามมูลค่าทรัพย์สิน ได้ดังนี้ การออมในรูปแบบทรัพย์สินอื่นมีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 2,543,784 บาทต่อผู้มีการออมในรูปแบบทรัพย์สินอื่น ต่ำสุดมีมูลค่า 4,000 บาท สูงสุดมีมูลค่า 57,000,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่มีทรัพย์สินอื่นมีมูลค่าน้อยกว่า 100,001 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 รองลงมา มีมูลค่า 100,001 - 500,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 รองลงมา มีมูลค่า 500,001 - 1,000,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.25 รองลงมา มีมูลค่า

5,000,001 ขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มที่เหลือมีทรัพย์สินอื่นไม่ถึงร้อยละ 2.00

การออมในรูปแบบทรัพย์สินอื่น จำแนกได้ดังนี้

1. การออมเป็นทองคำ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.25
2. การออมเป็นที่ดิน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75
3. การออมเป็นทองคำ และที่ดิน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5
4. การออมเป็นทองคำ และอัญมณี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25
5. การออมเป็นที่ดิน และอัญมณี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25
6. ไม่ระบุรูปแบบการออม จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.25

อัตราการออม การศึกษาอัตราการออมของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอัตราการออม 4 รูปแบบ คือ

1. อัตราการออมเพิ่มเท่ากับศูนย์ หรือไม่มีการออมเพิ่ม กรณีนี้ผู้ไม่มีเงินออมและผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่นซึ่งมีเงินสะสมไว้จำนวนหนึ่งแล้ว และไม่ประสงค์จะออมเพิ่มอีก เช่น ปัจจุบันมีเงินออมสะสมไว้จำนวน 10,000 บาท และในอนาคตไม่มีการออมเพิ่ม

2. การออมเพิ่มในอัตราคงที่เท่าเดิม หมายถึง ผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่นเดิมมีการออมเฉลี่ยปีละเท่าใด ในอนาคตจะออมเป็นจำนวนเท่าเดิมทุกๆปี เช่น ปัจจุบันออมเฉลี่ยปีละ 6,000 บาท ในอนาคตก็จะออมปีละ 6,000 บาท เท่าเดิม

3. การออมเพิ่มในอัตราเพิ่มคงที่ หมายถึง ผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่นเดิมมีการออมปีละเท่าใด ในอนาคตจะออมเพิ่มขึ้นอีกในอัตราคงที่ เช่น ปัจจุบันออมเฉลี่ยปีละ 6,000 บาท ในอนาคตจะออมเพิ่มอีกปีละ 600 บาท รวมเป็น 6,600 บาท และปีต่อไปออมเป็น 7,200 บาท

4. การออมเพิ่มเป็นร้อยละของอัตราการออมเดิม หมายถึง ผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่นเดิมมีการออมปีละเท่าใด ในอนาคตจะออมเพิ่มขึ้นอีกในอัตราร้อยละของการออมเดิม เช่น ปัจจุบันออมเฉลี่ยปีละ 6,000 บาท ในอนาคตจะออมเพิ่มอีกร้อยละ 10 ของการออมเดิม เท่ากับ 600 บาท รวมเป็น 6,600 บาท และปีต่อไปออมเพิ่มอีก 660 บาท รวมเป็น 7,260 บาท ($6,600 + 660$)

ตาราง 20 ค่าความถี่ และร้อยละ อัตราการออม

อัตราการออมเพิ่ม	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
เท่ากับศูนย์	185	46.25
คงที่เท่าเดิม	89	22.25
ในอัตราเพิ่มคงที่	111	27.75
เป็นร้อยละของอัตราการออมเดิม	15	3.75
รวม	400	100.00

ผลการวิเคราะห์อัตราการออมเพิ่ม จากตาราง 20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอัตราการออมเท่ากับศูนย์หรือไม่มีการออมเพิ่มจำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 รองลงมามีอัตราการออมเพิ่มในอัตราเพิ่มคงที่จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.75 รองลงมามีอัตราการออมเพิ่มในอัตราคงที่เท่าเดิมจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.25 และมีอัตราการออมเพิ่มเป็นร้อยละของอัตราการออมเดิมจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 ตามลำดับ

ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม ดังตาราง 21

ตาราง 21 ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม

ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
เท่ากับศูนย์	55	13.75
0.01 – 0.25	238	59.50
0.26 – 0.50	69	17.25
0.51 – 0.75	32	8.00
0.76 – 1.00	6	1.50
รวม	400	100.00
ค่าเฉลี่ย = 0.15	ค่าต่ำสุด = 0.00	ค่าสูงสุด = 0.97

ผลการวิเคราะห์ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม จากตาราง 21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายเฉลี่ย 0.15 ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออมต่ำสุด 0.00 สูงสุด 0.97 และ โดยส่วนใหญ่มีความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม 0.01 – 0.25 จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมามีความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม 0.26 – 0.50 จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.25 รองลงมามีความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออมเท่ากับศูนย์ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.75 รองลงมามีความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม 0.51 – 0.75 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 และน้อยที่สุดมีความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม 0.76 – 1.00 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 ตามลำดับ

ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่อปี ดังตาราง 22

ตาราง 22 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่อปี

ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่อปี (ร้อยละ)	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
น้อยกว่า 15.00	280	70.00
15.01 - 30.00	83	20.75
30.01 - 45.00	33	8.25
45.01 - 60.00	4	1.00
รวม	400	100.00
ค่าเฉลี่ย = 12.10	ค่าต่ำสุด = 0.73	ค่าสูงสุด = 53.20

ผลการวิเคราะห์ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่อปี จากตาราง 22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่อปีเฉลี่ยร้อยละ 12.10 ต่ำสุดร้อยละ 0.73 สูงสุดร้อยละ 53.20 ส่วนใหญ่มีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่อปีน้อยกว่าร้อยละ 15 มีจำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมามีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่อปีร้อยละ 15.01 - 30.00 จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 รองลงมามีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่อปี ร้อยละ 30.01 - 45.00 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.25 และน้อยที่สุดมีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่อปีร้อยละ 45.01 - 60.00 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่อปีต่ำ

4. วัตถุประสงค์ของการออม

การศึกษาวัตถุประสงค์ของการออมของกลุ่มตัวอย่างที่มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่นในครั้งนี พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีวัตถุประสงค์ของการออมจำแนกได้เป็น 10 ประเภท ดังนี้

- 4.1 เพื่อไว้ใช้หลังเกษียณอายุ
 - 4.2 เพื่อไว้ใช้ยามเจ็บป่วย
 - 4.3 เพื่อเป็นหลักประกันให้ครอบครัว
 - 4.4 เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ
 - 4.5 เพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลาน
 - 4.6 เพื่อเป็นทุนในการศึกษาของครอบครัว
 - 4.7 เพื่อการท่องเที่ยว
 - 4.8 เพื่อต้องการดอกเบีย
 - 4.9 เพื่อซื้อสินทรัพย์อื่น เพื่อความมั่งคั่ง
 - 4.10 เพื่อกิจกรรมอื่นๆ เช่น ไว้เลี้ยงดูบิดามารดา ทำบุญตามโอกาส และทำพิธีศพ เป็นต้น
- โดยผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่นหนึ่งคนอาจมีวัตถุประสงค์ในการออมได้มากกว่า

หนึ่งประเภท และวัตถุประสงค์ของการออมที่กลุ่มตัวอย่างเลือก 5 อันดับแรก คือ

- อันดับที่ 1 ไว้ใช้หลังเกษียณอายุ
- อันดับที่ 2 ไว้ใช้ยามเจ็บป่วย
- อันดับที่ 3 เป็นหลักประกันให้ครอบครัว
- อันดับที่ 4 เป็นมรดกให้ลูกหลาน
- อันดับที่ 5 เป็นทุนในการประกอบอาชีพ

รายละเอียดดังตาราง 23

ตาราง 23 ค่าความถี่ และร้อยละ วัดอุปประสงค์ของการออม

วัตถุประสงค์ ของการออม	ไว้ใช้หลังเกษียณ		ไว้ใช้ยามเจ็บป่วย		เป็นหลักประกันให้ ครอบครัว		เป็นมรดกให้ลูกหลาน		เป็นทุนในการประกอบ อาชีพ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้ตอบ	196	83.76	171	73.08	105	44.87	68	29.06	67	28.63
จำนวนผู้ไม่ตอบ	38	16.24	63	26.92	129	55.13	166	70.94	167	71.37
รวม	234	100.00	234	100.00	234	100.00	234	100.00	234	100.00

ตาราง 23 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ ของการออม	เพื่อท่องเที่ยว		เป็นทุนในการศึกษา ของครอบครัว		ต้องการดอกเบี้ย		ซื้อสินทรัพย์อื่น เพื่อความมั่งคั่ง		อื่นๆ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้ตอบ	52	22.22	50	21.37	39	16.67	23	9.83	4	1.71
จำนวนผู้ไม่ตอบ	182	77.78	184	78.63	195	83.33	211	90.17	230	98.29
รวม	234	100.00	234	100.00	234	100.00	234	100.00	234	100.00

ผลการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการออม จากตาราง 23 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อไว้ใช้หลังเกษียณอายุ มีจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 83.76 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น รองลงมาเป็นการออมเพื่อไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย มีจำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 73.08 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น รองลงมาออมเพื่อเป็นหลักประกันให้ครอบครัวจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 44.87 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น รองลงมาออมเพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลานจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 29.06 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น รองลงมาออมเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 28.63 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น รองลงมาออมเพื่อท่องเที่ยวจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น รองลงมาออมเพื่อเป็นทุนในการศึกษาของครอบครัวจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 21.37 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น รองลงมาออมเพื่อต้องการดอกเบี้ยจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น รองลงมาออมเพื่อซื้อสินทรัพย์อื่นเพื่อความมั่งคั่งจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.83 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น และน้อยที่สุดออมเพื่อวัตถุประสงค์อื่นจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.71 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น ตามลำดับ

5. ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ

การศึกษาความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ จำแนกตามความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ การคาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ และสาเหตุหรือที่มาของการคาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ

ตาราง 24 ค่าความถี่ และร้อยละ ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ

ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
พอเพียง	38	9.50
ไม่พอเพียง	362	90.50
รวม	400	100.00

ผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ จากตาราง 24 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ไม่พอเพียงจะใช้จ่ายหลังเกษียณอายุจำนวน 362 คน คิดเป็นร้อยละ 90.50 และมีรายได้พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุเพียง 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 เท่านั้น

ตาราง 25 ค่าความถี่ และร้อยละ การคาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ

การคาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
พอเพียง	103	25.75
ไม่พอเพียง	101	25.25
ไม่แน่ใจ	196	49.00
รวม	400	100.00

ผลการวิเคราะห์การคาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ จากตาราง 25 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าจะมีรายได้พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุหรือไม่จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมาคาดประมาณว่ามีรายได้พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.75 และน้อยที่สุดคาดประมาณว่ามีรายได้ไม่พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 ตามลำดับ

สาเหตุหรือที่มาของการคาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ จำแนกตามการคาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ ได้ดังนี้

กลุ่มที่คาดประมาณว่ามีรายได้พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุ มีสาเหตุจาก

1. อยู่อย่างเศรษฐกิจพอเพียง ใช้จ่ายอย่างประหยัด
2. ครอบครัวมีฐานะ มีเงินออมจากประกันสังคม ไม่มีภาระ และอาจย้ายไปอยู่ต่างจังหวัด
3. มีการวางแผนการเงินไว้ล่วงหน้า และจะออมเพิ่ม

กลุ่มที่คาดประมาณว่ามีรายได้ไม่พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุ และไม่แน่ใจว่าจะมีรายได้ไม่พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุหรือไม่ มีสาเหตุจาก

1. รายได้น้อย
2. อาจมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดเกิดขึ้น เช่น ภาวะเงินเฟ้อ ไม่ได้เกษียณตามที่ระบุไว้ เป็นต้น
3. ภาระมาก หนี้เยอะ
4. ยังไม่เคยคำนวณความพอเพียง และยังไม่ถึงเวลานั้น
5. ไม่มีการออม ไม่แน่ใจว่าจะมีเงินออมหรือไม่ เงินออมน้อย

ตาราง 26 ค่าความถี่ และร้อยละ สาเหตุหรือที่มาของการขาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ

สาเหตุหรือที่มาของการขาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ										
ความพอเพียง	ไม่ตอบ		อยู่อย่างเศรษฐกิจ		มีฐานะ มีเงินออม		มีการวางแผนการเงิน		เหตุไม่คาดคิดเกิดขึ้น	
			พอเพียง		ไม่มีภาระ					
	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ
พอเพียง	66	16.50	16	4.00	12	3.00	9	2.25	0	0.00
ไม่พอเพียง	51	12.75	0	0.00	0	0.00	0	0.00	15	3.75
ไม่แน่ใจ	132	33.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	38	9.50
รวม	249	62.25	16	4.00	12	3.00	9	2.25	53	13.25

ความพอเพียง	สาเหตุหรือที่มาของการขาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ (ต่อ)									
	ภาระมาก หนี้เยอะ		รายได้น้อย		เงินออมน้อย		ไม่เคยคำนวณ		รวม	
	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ	จำนวนลูกจ้าง	ร้อยละ		
พอเพียง	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	103	25.75
ไม่พอเพียง	20	5.00	10	2.50	4	1.00	1	0.25	101	25.25
ไม่แน่ใจ	14	3.50	4	1.00	6	1.50	2	0.50	196	49.00
รวม	34	8.50	14	3.50	10	2.50	3	0.75	400	100.00

ผลการวิเคราะห์สาเหตุหรือที่มาของการขาดประมาณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ จากตาราง 26 พบว่า กลุ่มที่คาดประมาณว่ามีรายได้พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุทั้งหมด 103 คน มีผู้ไม่ตอบคำถาม 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 และมีผู้ตอบคำถาม 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13 ส่วนใหญ่คิดว่าจะอยู่อย่างเศรษฐกิจพอเพียงมีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 รองลงมาครอบครัวมีฐานะ มีเงินออมจากประกันสังคม ไม่มีภาระ และอาจย้ายไปอยู่ต่างจังหวัดจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 รองลงมามีการวางแผนการเงินไว้ล่วงหน้าแล้ว และจะออมเพิ่มอีกจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 ตามลำดับ

กลุ่มที่คาดประมาณว่ามีรายได้ไม่พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุทั้งหมด 101 คน มีผู้ไม่ตอบคำถาม 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 และมีผู้ตอบคำถาม 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 ส่วนใหญ่ให้สาเหตุว่ามีภาระมาก หนี้เยอะจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5 รองลงมาอาจมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดเกิดขึ้นจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 รองลงมามีรายได้น้อยจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 รองลงมายังไม่มีการออม ไม่แน่ใจว่าจะมีเงินออมหรือไม่ เงินออมน้อยจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 และตอบว่ายังไม่เคยคำนวณความพอเพียง และยังไม่ถึงเวลานั้นอีกเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

กลุ่มที่ไม่แน่ใจว่าจะมีรายได้ไม่พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุหรือไม่ทั้งหมด 196 คน มีผู้ไม่ตอบคำถาม 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 และมีผู้ตอบคำถาม 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16 สาเหตุของความไม่แน่ใจส่วนใหญ่เกิดจากอาจมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดเกิดขึ้นจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 สาเหตุรองลงมา คือ ภาระมาก หนี้เยอะจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 สาเหตุจากการไม่มี การออม ไม่แน่ใจว่าจะมีเงินออมหรือไม่ เงินออมน้อยจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 สาเหตุจากการมีรายได้น้อยจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 และสาเหตุเพราะยังไม่เคยคำนวณความพอเพียง และยังไม่ถึงเวลานั้นจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

ตาราง 27 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออมโดยสมัครใจ

ความพอเพียง ของรายได้ หลังเกษียณอายุ	การออมโดยสมัครใจ						รวม	
	ไม่มีการออมโดยสมัครใจ			มีการออมโดยสมัครใจ				
	จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ		จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			
		ผู้ไม่มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง		ผู้มีการออม	กลุ่ม ตัวอย่าง		
								จำนวน ลูกจ้าง
ไม่พอเพียง	166	100.00	41.50	196	83.76	49.00	362	90.50
พอเพียง	0	0.00	0.00	38	16.24	9.50	38	9.50
รวม	166	100.00	41.50	234	100.00	58.50	400	100.00

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการออมจำแนกตามความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณ จากตาราง 27 พบว่า ลูกจ้าง 400 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการออมแบบสมัครใจจำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 ของกลุ่มตัวอย่าง และมีผู้ที่ไม่มีการออมแบบสมัครใจ 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ที่มีการออมแบบสมัครใจมีความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุเพียง 38 คน คิดเป็นร้อยละ 16.24 ของผู้มีการออมการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 9.50 ของกลุ่มตัวอย่าง นอกนั้นเป็นผู้มีรายได้ไม่พอเพียงหลังเกษียณอายุ จำนวน 362 คน จำแนกเป็นผู้มีการออมโดยสมัครใจ 196 คน คิดเป็นร้อยละ 83.76 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 49.00 ของกลุ่มตัวอย่าง และผู้ที่ไม่มีการออมโดยสมัครใจ 166 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของผู้ที่ไม่มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 41.50 ของกลุ่มตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีรายได้พอเพียงหลังเกษียณอายุ คือ ผู้ที่มีการออมโดยสมัครใจเท่านั้น

ตาราง 28 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออมและเพศ

ความพอเพียง ของรายได้ หลังเกษียณอายุ		ไม่มีการออมโดยสมัครใจ				มีการออมโดยสมัครใจ				รวม	
		จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละ
เพศ			ผู้ไม่มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง	เพศ		ผู้มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง			
พอเพียง	ชาย	0	0.00	0.00	0.00	14	7.00	5.98	3.50	14	3.50
	หญิง	0	0.00	0.00	0.00	24	12.00	10.26	6.00	24	6.00
	รวม	0	0.00	0.00	0.00	38	19.00	16.24	9.50	38	9.50
ไม่พอเพียง	ชาย	96	48.00	57.83	24.00	90	45.00	38.46	22.50	186	46.50
	หญิง	70	35.00	42.17	17.50	106	53.00	45.30	26.50	176	44.00
	รวม	166		100.00	41.50	196		83.76	49.00	362	90.50
รวมทั้งสิ้น		166		100.00	41.50	234		100.00	58.50	400	100.00

ผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออมเงินและเพศ จากตาราง 28 พบว่า มีผู้มีรายได้พอเพียงหลังเกษียณ 38 คน ทุกคนเป็นผู้ที่มีการออมโดยสมัครใจ จำแนกเป็นเพศชาย 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 ของเพศชาย หรือร้อยละ 5.98 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 3.50 ของกลุ่มตัวอย่าง และเพศหญิง 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 ของเพศหญิง หรือร้อยละ 10.26 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 6.00 ของกลุ่มตัวอย่าง นอกนั้นเป็นผู้มีรายได้ไม่พอเพียงหลังเกษียณจำนวน 362 คน คิดเป็นร้อยละ 90.50 ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจ 166 คน จำแนกเป็นเพศชาย 96 คน และเพศหญิง 70 คน และผู้มีการออมโดยสมัครใจ 196 คน จำแนกเป็นเพศชาย 90 คน และเพศหญิง 106 คน

ตาราง 29 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออมและอายุ

ความพอเพียง ของรายได้ หลังเกษียณอายุ	อายุ (ปี)	ไม่มีการออมโดยสมัครใจ				มีการออมโดยสมัครใจ				รวม	
		จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละ
			อายุ	ผู้ไม่มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง		อายุ	ผู้มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง		
พอเพียง	40 - 45	0	0.00	0.00	0.00	27	12.50	11.54	6.75	27	6.75
	46 - 50	0	0.00	0.00	0.00	8	7.14	3.42	2.00	8	2.00
	51 - 55	0	0.00	0.00	0.00	2	3.64	0.85	0.50	2	0.50
	56 - 60	0	0.00	0.00	0.00	1	5.88	0.43	0.25	1	0.25
	รวม	0	0.00	0.00	0.00	38	17.59	16.24	9.50	38	9.50
ไม่พอเพียง	40 - 45	86	39.81	51.81	21.50	103	47.69	44.02	25.75	189	47.25
	46 - 50	50	44.64	30.12	12.50	54	48.22	23.08	13.50	104	26.00
	51 - 55	23	41.82	13.86	5.75	30	54.54	12.82	7.50	53	13.25
	56 - 60	7	41.18	4.22	1.75	9	52.94	3.85	2.25	16	4.00
	รวม	166		100.00	41.50	196		83.76	49.00	362	90.50
รวมทั้งสิ้น		166		100.00	41.50	234		100.00	58.50	400	100.00

ผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออมและอายุ จากตาราง 29 พบว่า มีผู้มีรายได้พอเพียงหลังเกษียณอายุทั้งหมด 38 คน และทุกคนเป็นผู้ที่มีการออมโดยสมัครใจ ส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุ 40 – 45 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ของผู้มีอายุ 40 – 45 ปี หรือร้อยละ 11.54 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 21.50 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมามีอายุ 46 – 50 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ของผู้มีอายุ 46 – 50 ปี หรือร้อยละ 3.42 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 2.00 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมามีอายุ 51 – 55 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.64 ของผู้มีอายุ 51 – 55 ปี หรือร้อยละ 0.85 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 0.50 ของกลุ่มตัวอย่าง และมีอายุ 56 – 60 ปี อีก 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 ของผู้มีอายุ 56 - 60ปี หรือร้อยละ 0.43 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 0.25 ของกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ นอกนั้นเป็นผู้มีรายได้ไม่พอเพียงหลังเกษียณอายุจำนวน 362 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการออมโดยสมัครใจและมีอายุ 40 – 45 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 47.69 ของผู้มีอายุ 40 – 45 ปี หรือร้อยละ 44.02 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 25.75 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมามีอายุ 40 – 45 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 39.81 ของผู้มีอายุ 40 – 45 ปี หรือร้อยละ 51.81 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 21.25 ของกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ

ตาราง 30 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออม และระดับการศึกษา

ความพอเพียง ของรายได้ หลังเกษียณอายุ		ระดับการศึกษา	ไม่มีการออมโดยสมัครใจ				มีการออมโดยสมัครใจ				รวม	
			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละ
ระดับ การศึกษา	ผู้ไม่มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง		ระดับ การศึกษา	ผู้มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง						
พอเพียง	ประถมศึกษา	0	0.00	0.00	0.00	2	6.06	0.85	0.50	2	0.50	
	มัธยมต้น	0	0.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	0	0.00	
	มัธยมปลาย/ปวช.	0	0.00	0.00	0.00	6	7.32	2.56	1.50	6	1.50	
	อนุปริญญา/ปวส.	0	0.00	0.00	0.00	2	3.45	0.85	0.50	2	0.50	
	ปริญญาตรี	0	0.00	0.00	0.00	22	15.83	9.40	5.50	22	5.50	
	ปริญญาโท	0	0.00	0.00	0.00	6	25.00	2.56	1.50	6	1.50	
	รวม	0	0.00	0.00	0.00	38		16.24	9.50	38	9.50	

ผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออมเงิน และระดับการศึกษา จากตาราง 30 พบว่าผู้มีรายได้พอเพียงหลังเกษียณอายุ 38 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการออมโดยสมัครใจและมีการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.83 ของผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือร้อยละ 9.40 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 5.50 ของกลุ่มตัวอย่าง นอกนั้นมีจำนวนไม่ถึงร้อยละ 2.00 ของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 30 (ต่อ)

ความพอเพียง ของรายได้ หลังเกษียณอายุ		ระดับการศึกษา	ไม่มีการออมโดยสมัครใจ				มีการออมโดยสมัครใจ				รวม	
			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละ
				ระดับ การศึกษา	ผู้ไม่มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง		ระดับ การศึกษา	ผู้มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง		
ไม่พอเพียง	ประถมศึกษา	18	54.55	10.84	4.50	13	39.39	5.55	3.25	31	7.75	
	มัธยมต้น	40	62.50	24.10	10.00	24	37.50	10.26	6.00	64	16.00	
	มัธยมปลาย/ปวช.	37	48.78	22.29	9.25	39	29.27	16.67	9.75	76	19.00	
	อนุปริญญา/ปวส.	34	63.79	20.48	8.50	22	67.24	9.40	5.50	56	14.00	
	ปริญญาตรี	32	23.02	19.28	8.00	85	61.15	36.32	21.25	117	29.25	
	ปริญญาโท	5	20.83	3.01	1.25	13	54.17	5.56	3.25	18	4.50	
	รวม	166		100.00	41.50	196		83.76	49.00	362	90.50	
รวมทั้งสิ้น		166		100.00	41.50	234		100.00	58.50	400	100.00	

ผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออมเงิน และระดับการศึกษา จากตาราง 30 (ต่อ) พบว่า ผู้มีรายได้ไม่พอเพียงหลังเกษียณอายุจำนวน 362 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการออมโดยสมัครใจและมีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 61.15 ของผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือร้อยละ 36.32 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 21.25 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาเป็นผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจและมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 ของผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือร้อยละ 24.10 ของผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 10.00 ของกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ

ตาราง 31 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออม และสถานภาพสมรส

ความพอเพียง ของรายได้ หลังเกษียณอายุ		สถานภาพสมรส	ไม่มีการออมโดยสมัครใจ			มีการออมโดยสมัครใจ			รวม		
			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ		จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ		จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละ	
สถานภาพ สมรส	ผู้ไม่มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง		สถานภาพ สมรส	ผู้มี การออม		กลุ่ม ตัวอย่าง				
พอเพียง	โสด	0	0.00	0.00	0.00	12	12.37	5.13	3.00	12	3.00
	สมรส/อยู่ด้วยกัน	0	0.00	0.00	0.00	20	8.30	8.55	5.00	20	5.00
	หม้าย	0	0.00	0.00	0.00	3	11.54	1.28	0.75	3	0.75
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่	0	0.00	0.00	0.00	3	8.33	1.28	0.75	3	0.75
	รวม	0	0.00	0.00	0.00	38		16.24	9.50	38	9.50
ไม่พอเพียง	โสด	31	31.96	18.67	7.75	54	55.67	23.08	13.50	85	21.25
	สมรส/อยู่ด้วยกัน	96	39.83	57.83	24.00	125	51.87	53.42	31.25	221	55.25
	หม้าย	15	57.69	9.04	3.75	8	30.77	3.42	2.00	23	5.75
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่	24	66.67	14.46	6.00	9	25.00	3.84	2.25	33	8.25
	รวม	166		100.00	41.50	196		83.76	49.00	362	90.50
รวมทั้งสิ้น		166		100.00	41.50	234		100.00	58.50	400	100.00

ผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการออมเงิน และ สถานภาพสมรส จากตาราง 31 พบว่า ผู้มีรายได้พอเพียงหลังเกษียณอายุ 38 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการ ออมโดยสมัครใจและมีสถานภาพสมรสแล้ว/อยู่ด้วยกันจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8.30 ของผู้ที่ สมรส/อยู่ด้วยกัน หรือร้อยละ 8.55 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 5.00 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาเป็นคนโสดจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.37 ของคนโสด หรือร้อยละ 5.13 ของผู้มีการ ออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 3.00 ของกลุ่มตัวอย่าง และมีผู้เป็นหม้ายและหย่าร้าง/แยกกันอยู่อีกกลุ่ม ละ 3 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.28 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 0.75 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนผู้มีรายได้ไม่พอเพียงหลังเกษียณอายุจำนวน 362 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการออมโดยสมัครใจและมี สถานภาพสมรสแล้ว/อยู่ด้วยกัน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 39.83 ของผู้ที่มีสถานภาพสมรสแล้ว/ อยู่ด้วยกัน หรือร้อยละ 57.83 ของผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 24.00 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาเป็นผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจและมีสถานภาพสมรสแล้ว/อยู่ด้วยกันจำนวน 96 คน คิดเป็น ร้อยละ 39.83 ของผู้ที่สมรส/อยู่ด้วยกัน หรือร้อยละ 57.83 ของผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 24.00 ของกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ

ตาราง 32 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนประกันสังคม

ความพอเพียง ของรายได้ หลังเกษียณอายุ	ผลตอบแทนจาก กองทุน ประกันสังคม	ไม่มีการออมโดยสมัครใจ				มีการออมโดยสมัครใจ				รวม	
		จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละ
			ผู้รับ บำเหน็จ หรือ บำนาญ	ผู้ไม่มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง		ผู้รับ บำเหน็จ หรือ บำนาญ	ผู้มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง		
พอเพียง	บำเหน็จ	0	0.00	0.00	0.00	33	11.18	14.10	8.25	33	8.25
	บำนาญ	0	0.00	0.00	0.00	5	4.76	2.14	1.25	5	1.25
	รวม	0	0.00	0.00	0.00	38		16.24	9.50	38	9.50
ไม่พอเพียง	บำเหน็จ	121	41.02	72.89	30.25	141	47.80	60.26	35.25	262	65.50
	บำนาญ	45	42.86	27.11	11.25	55	52.38	23.50	13.75	100	25.00
	รวม	166		100.00	41.50	196		83.76	49.00	362	90.50
รวมทั้งสิ้น		166		100.00	41.50	234		100.00	58.50	400	100.00

ผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามผลตอบแทนจากกองทุนประกันสังคม จากตาราง 32 พบว่า ผู้มีรายได้พอเพียงหลังเกษียณอายุ 38 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการออมโดยสมัครใจและได้รับบำนาญชราภาพ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.18 ของผู้ได้รับบำนาญชราภาพ หรือร้อยละ 14.10 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 8.25 ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมากกว่าผู้ได้รับบำนาญชราภาพซึ่งมีเพียง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76 ของผู้ได้รับบำนาญชราภาพ หรือร้อยละ 2.14 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 1.25 ของกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ

ส่วนผู้มีรายได้ไม่พอเพียงหลังเกษียณอายุ ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการออมโดยสมัครใจและได้รับบำนาญชราภาพ จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 ของผู้ได้รับบำนาญชราภาพ หรือร้อยละ 60.26 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 35.25 ของกลุ่มตัวอย่าง และเป็นผู้ได้รับบำนาญจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 52.38 ของผู้ได้รับบำนาญชราภาพ หรือร้อยละ 23.50 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 13.75 ของกลุ่มตัวอย่าง นอกนั้นเป็นผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับบำนาญชราภาพจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 41.02 ของผู้ได้รับบำนาญชราภาพ หรือร้อยละ 72.89 ของผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 30.25 ของกลุ่มตัวอย่าง และเป็นผู้ได้รับบำนาญชราภาพจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ของผู้ได้รับบำนาญชราภาพ หรือร้อยละ 27.11 ของผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจหรือร้อยละ 11.25 ของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 33 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

ความพอเพียง ของรายได้ หลังเกษียณอายุ	การเป็นสมาชิก กองทุน สำรองเลี้ยงชีพ	ไม่มีการออมโดยสมัครใจ				มีการออมโดยสมัครใจ				รวม	
		จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละของ			จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละ
			การเป็น สมาชิก	ผู้ไม่มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง		การเป็น สมาชิก	ผู้มี การออม	กลุ่ม ตัวอย่าง		
พอเพียง	เป็นสมาชิก	0	0.00	0.00	0.00	24	12.90	10.26	6.00	24	6.00
	ไม่เป็นสมาชิก	0	0.00	0.00	0.00	14	6.54	5.98	3.50	14	3.50
	รวม	0	0.00	0.00	0.00	38		16.24	9.50	38	9.50
ไม่พอเพียง	เป็นสมาชิก	59	31.72	35.54	14.75	103	55.38	44.02	25.75	162	40.50
	ไม่เป็นสมาชิก	107	50.00	64.46	26.75	93	43.46	39.74	23.25	200	50.00
	รวม	166		100.00	41.50	196		83.76	49.00	362	90.50
รวมทั้งสิ้น		166		100.00	41.50	234		100.00	58.50	400	100.00

ผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามการเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จากตาราง 33 พบว่า ผู้มีรายได้พอเพียงหลังเกษียณอายุ 38 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการออมโดยสมัครใจและเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 ของผู้เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือร้อยละ 10.26 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 6.00 ของกลุ่มตัวอย่าง และมีผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.54 ของผู้เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือร้อยละ 5.98 ของผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 3.50 ของกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ

และผู้มีรายได้ไม่พอเพียงหลังเกษียณอายุ ส่วนใหญ่เป็นผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจและไม่เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ของผู้ไม่เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือร้อยละ 64.46 ของผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 26.75 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาเป็นผู้มีการออมโดยสมัครใจและเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 55.38 ของผู้เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือร้อยละ 44.02 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 25.75 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาเป็นผู้มีการออมโดยสมัครใจแต่ไม่สมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 43.46 ของผู้ไม่สมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือร้อยละ 39.74 ของผู้มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 23.25 ของกลุ่มตัวอย่าง และมีผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจแต่เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 31.72 ของผู้เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือร้อยละ 35.54 ของผู้ไม่มีการออมโดยสมัครใจ หรือร้อยละ 14.75 ของกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ

ตาราง 34 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามปริมาณเงินและระยะเวลาที่ขาดความพอเพียง

ปริมาณเงิน (ล้านบาท)	ระยะเวลาที่ขาดความพอเพียง (ปี)														จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละ
	ศูนย์		น้อยกว่า 5		5 - 10		10.1 - 15		15.1 - 20		20.1 - 25		25.1 - 30			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	ลูกจ้าง		ลูกจ้าง		ลูกจ้าง		ลูกจ้าง		ลูกจ้าง		ลูกจ้าง		ลูกจ้าง			
น้อยกว่า - 2	0	0	19	4.75	33	8.25	54	13.50	40	10.00	21	5.25	3	0.75	170	42.50
-2 ถึง -4	0	0	4	1	7	1.75	25	6.25	50	12.50	17	4.25	5	1.25	108	27.00
- 4.1 ถึง -6	0	0	0	0	2	0.50	13	3.25	21	5.25	6	1.50	2	0.50	44	11.00
-6.1 ถึง -8	0	0	1	0.25	2	0.50	3	0.75	7	1.75	2	0.50	0	0	15	3.75
-8.1 ถึง -10	0	0	0	0	1	0.25	1	0.25	5	1.25	5	1.25	1	0.25	13	3.25
มากกว่า -10	0	0	0	0	1	0.25	6	1.50	5	1.25	0	0	0	0	12	3.00
น้อยกว่า 2	17	4.25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	4.25
2 – 4	7	1.75	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1.75
4.1 – 6	2	0.50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0.50
6.1 – 8	2	0.50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0.50
8.1 – 10	3	0.75	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0.75
มากกว่า 10	7	1.75	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1.75
รวม	38	9.50	24	6.00	46	11.50	102	25.50	128	32.00	51	12.75	11	2.75	400	100.00

ผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามปริมาณเงินและระยะเวลาที่ขาดความพอเพียง จากตาราง 34 พบว่า มีผู้รายได้พอเพียงหลังเกษียณอายุ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 ส่วนใหญ่มีเงินเหลือหลังอายุคาดหมายน้อยกว่า 2 ล้านบาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25 รองลงมา มีเงินเหลือ 2 – 4 ล้านบาท และ มากกว่า 10 ล้านบาท กลุ่มละ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 เท่ากัน รองลงมา มีเงินเหลือ 8.1 – 10 ล้านบาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75 และกลุ่มน้อยที่สุดมีเงินเหลือ 4.1 – 6 ล้านบาท และ 6.1 – 8 ล้านบาท กลุ่มละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 เท่ากัน ตามลำดับ ซึ่งเงินส่วนที่เหลือนี้จะตกเป็นมรดกของลูกหลานต่อไป

และผู้มีรายได้ไม่พอเพียงหลังเกษียณอายุ ส่วนใหญ่ขาดความพอเพียงน้อยกว่า 2 ล้านบาท หรือระยะเวลา 10.1 – 15 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 รองลงมาขาดความพอเพียง 2 – 4 ล้านบาท หรือระยะเวลา 15.1–20 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 รองลงมาขาดความพอเพียงน้อยกว่า 2 ล้านบาท หรือระยะเวลา 15.1–20 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 รองลงมาขาดความพอเพียงน้อยกว่า 2 ล้านบาท หรือระยะเวลา 5 – 10 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.25 ตามลำดับ

สรุปว่า กลุ่มตัวอย่างขาดความพอเพียงเฉลี่ย 3,080,260 บาทต่อผู้ขาดความพอเพียง หรือ 2,213,548 บาทต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยมีผู้ขาดความพอเพียงน้อยที่สุดเป็นจำนวนเงิน 124,032 บาท และสูงสุด 18,631,230 บาท ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ขาดความพอเพียงเป็นจำนวนเงินน้อยกว่า 2 ล้านบาท จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 รองลงมาขาดความพอเพียง 2 – 4 ล้านบาท มีจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 รองลงมาขาดความพอเพียง 4.1 - 6 ล้านบาท มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 ตามลำดับ

ในส่วนระยะเวลาของการขาดความพอเพียงนั้น มีระยะเวลาขาดความพอเพียงเฉลี่ย 14 ปี 11 เดือนต่อผู้ขาดความพอเพียง หรือประมาณ 12 ปีต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยมีผู้ขาดความพอเพียงเป็นระยะเวลาน้อยที่สุดประมาณ 5 เดือน และสูงสุดประมาณ 29 ปี 5 เดือน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ขาดความพอเพียงเป็นระยะเวลา 15.1 – 20 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 รองลงมาขาดความพอเพียงเป็นระยะเวลา 10.1–15 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 รองลงมาขาดความพอเพียงเป็นระยะเวลา 20.1 – 25 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 รองลงมาขาดความพอเพียงเป็นระยะเวลา 5 -10 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 รองลงมาขาดความพอเพียงเป็นระยะเวลาน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 และขาดความพอเพียง 25.1 – 30 ปี อีก 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 ตามลำดับ

ตาราง 35 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามรายได้ต่อปีและระยะเวลาที่ขาดความพอเพียง

รายได้ต่อปี (บาท)	ระยะเวลาที่ขาดความพอเพียง (ปี)														จำนวน ลูกจ้าง	ร้อยละ
	ศูนย์		น้อยกว่า 5		5 - 10		10.1 - 15		15.1 - 20		20.1 - 25		25 - 30			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	ลูกจ้าง		ลูกจ้าง		ลูกจ้าง		ลูกจ้าง		ลูกจ้าง		ลูกจ้าง		ลูกจ้าง			
60,000 - 300,000	22	5.50	9	2.25	35	8.75	79	19.75	93	23.25	41	10.25	9	2.25	288	72.00
300,001 - 600,000	7	1.75	9	2.25	7	1.75	17	4.25	27	6.75	6	1.50	2	0.50	75	18.75
600,001 - 900,000	4	1.00	5	1.25	2	0.50	2	0.50	7	1.75	3	0.75	0	0.00	23	5.75
900,001 - 1,200,000	4	1.00	0	0.00	2	0.50	2	0.50	1	0.25	1	0.25	0	0.00	10	2.50
1,200,001 - 1,500,000	0	0.00	1	0.25	0	0.00	2	0.50	0	0.00	0	0.00	0	0.00	3	0.75
1,500,001 - 1,800,000	1	0.25	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	0.25
รวม	38	9.50	24	6.00	46	11.50	102	25.50	128	32.00	51	12.75	11	2.75	400	100.00

ผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามรายได้ต่อปีและระยะเวลาที่ขาดความพอเพียง จากตาราง 35 พบว่า มีผู้รายได้พอเพียงหลังเกษียณอายุ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อปี 60,000 – 300,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 รองลงมา มีรายได้ต่อปี 300,001 - 600,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 รองลงมา มีรายได้ต่อปี 600,001 - 900,000 บาท และ 900,001 - 1,200,000 บาท กลุ่มละ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 เท่ากัน และมีรายได้ต่อปี 1,500,001 - 1,800,000 อีก 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

และผู้มีรายได้ไม่พอเพียงหลังเกษียณอายุ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อปี 60,000- 300,000 บาท จำแนกเป็นขาดความพอเพียงเป็นระยะเวลา 15.1-20 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.25 รองลงมาขาดความพอเพียงเป็นระยะเวลา 10.1-15 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.75 รองลงมาขาดความพอเพียงเป็นระยะเวลา 20.1-25 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.25 และรองลงมาขาดความพอเพียงเป็นระยะเวลา 5 – 10 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าผู้ที่ขาดความพอเพียงของรายได้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้ต่อปี 60,000 - 300,000 บาท มีจำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50 ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีรายได้น้อยที่สุด ส่งผลให้มีการออมต่ำและไม่พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุ

ตาราง 36 สรุปความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม

ความพอเพียง ของรายได้ หลังเกษียณอายุ	ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม							
	APS < ร้อยละ 25				APS ≥ ร้อยละ 25			รวม
	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
	จำนวน ลูกจ้าง	ความ พอเพียง	กลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ลูกจ้าง	ความ พอเพียง	กลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ลูกจ้าง	กลุ่ม ตัวอย่าง
พอเพียง	9	23.68	2.25	29	76.32	7.25	38	9.50
ไม่พอเพียง	327	90.33	81.75	35	9.67	8.75	362	90.50
รวม	336		84.00	64		16.00	400	100.00

ผลการวิเคราะห์ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจำแนกตามความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม โดยพิจารณาจากความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมที่ระดับร้อยละ 25 ตามคำชักชวนของรัฐบาลที่สนับสนุนให้ประชาชนจัดสรรรายได้ โดยให้ออม 1 ส่วน บริโภค 3 ส่วน จากตาราง 36 พบว่า ผู้ที่มีรายได้พอเพียงหลังเกษียณทั้งหมด 38 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม

เท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 25 จำนวน 29 คนคิดเป็นร้อยละ 76.32 ของผู้มีความพอเพียง หรือร้อยละ 7.25 ของกลุ่มตัวอย่าง และมีผู้ที่มีความไม่เอียงเฉลี่ยในการอมน้อยกว่าร้อยละ 25 จำนวน 9 คนคิดเป็นร้อยละ 23.68 ของผู้มีความพอเพียง หรือร้อยละ 2.25 ของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนผู้มีรายได้ไม่พอเพียงหลังเกษียณทั้งหมด 362 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความไม่เอียงเฉลี่ยในการอมน้อยกว่าร้อยละ 25 จำนวน 327 คนคิดเป็นร้อยละ 90.33 ของผู้ขาดความพอเพียง หรือร้อยละ 81.75 ของกลุ่มตัวอย่าง และมีผู้ที่มีความไม่เอียงเฉลี่ยในการอมเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 25 จำนวน 35 คนคิดเป็นร้อยละ 9.67 ของผู้ขาดความพอเพียง หรือร้อยละ 8.75 ของกลุ่มตัวอย่าง

6. ความสัมพันธ์ของตัวแปร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 การพิจารณาตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม

6.2 การสร้างแบบจำลองสมการจำแนกประเภท (Discriminant Function)

6.1 การพิจารณาตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม จากการทดสอบคุณสมบัติของตัวแปรอิสระ ที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยศึกษาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระต่างๆ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Covariance) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยมีตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ที่นำเข้าสมการความถดถอยเชิงเส้น คือ เพศ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม อายุการเป็นผู้ประกันตน อายุที่คาดว่าจะเกษียณ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส เงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส และรายได้อื่น โดยมีปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ เป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) และปรับเงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา และรายได้อื่น จากรายเดือนให้เป็นรายปี ซึ่งจะสรุปค่าสถิติของสมการความถดถอยเชิงพหุ ดังตาราง 37

ตาราง 37 ค่าสถิติสมการความถดถอยเชิงพหุ ครั้งที่ 1

รูปแบบ	สัมประสิทธิ์การ					Durbin-Watson
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R)	สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2)	ตัดสินใจหลังปรับค่า ($\bar{R}^2$)	F	Sig. F	
1	.772	.596	.588	72.145	.000	1.916

จากตาราง 37 พบว่า ตัวแปรอิสระนำเข้า คือ เพศ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส เงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส และรายได้อื่น มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุปานกลาง หรือมีความสัมพันธ์กันร้อยละ 58.80 นั่นคือ ตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัวนี้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการออมได้ถึงร้อยละ 58.80 (การที่สัมประสิทธิ์การตัดสินใจหลังปรับค่า ($\bar{R}^2$) มีค่าไม่สูง เนื่องจากข้อมูลที่น่ามาวิงสมการ เป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross Sectional Data) โดยธรรมชาติค่า R^2 และ $\bar{R}^2$ มักจะต่ำ ซึ่งตรงกันข้ามกับการใช้ข้อมูลแบบอนุกรมเวลา (Time Series Data) เมื่อทำการวิงสมการ ค่า R^2 และ $\bar{R}^2$ จะสูงเข้าใกล้ค่า 1 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

กับระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร) และได้ค่าสถิติทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อน Durbin-Watson = 1.916 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 2 จึงสรุปได้ว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ i กับคนที่ j เป็นอิสระจากกัน (ผู้ตอบมีอิสระภาพในการตอบ ไม่ได้รับอิทธิพลจากผู้ตอบคนอื่นทำให้ค่าความคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กัน ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน) ซึ่งเป็นไปตามข้อสมมติเบื้องต้นของคุณลักษณะของตัวคลาดเคลื่อน (Disturbance Term, u) ค่า $F = 72.145$ และ $\text{Sig. } F = .000$ สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันในรูปเชิงเส้น และมีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวที่มีค่าไม่เท่ากับศูนย์ ซึ่งตัวแปรนี้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการออม ณ วันเกษียณได้

ตาราง 38 สถิติทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระทีละตัว ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ค่าคงที่ และ	ค่า	ค่าสัมประสิทธิ์	สถิติทดสอบ	
	สัมประสิทธิ์	คลาดเคลื่อน	ความถดถอย	สมมติฐาน	
	ความถดถอย	มาตรฐาน	มาตรฐาน	t	Sig.
	(B)		(Beta)		
(Constant)	8822457.214	1319553.547		6.686	.000 **
เพศ	424540.750	261897.631	0.0536	1.621	.106
อายุผู้ตอบแบบสอบถาม	-233742.240	27287.288	-0.283	-8.566	.000 **
ระดับการศึกษา	133515.579	92762.663	0.049	1.439	.151
สถานภาพสมรส	75700.619	160613.029	0.016	0.471	.638
เงินเดือนหรือค่าจ้าง	12.978	1.146	0.543	11.325	.000 **
ค่าล่วงเวลา	33.683	4.721	0.246	7.134	.000 **
โบนัส	9.789	3.487	0.141	2.807	.005 *
รายได้อื่น	5.847	1.974	0.102	2.961	.003 *

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 38 พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ คือ เพศ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม เงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส และรายได้อื่น โดย โบนัส และรายได้อื่น มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนอายุ

ผู้ตอบแบบสอบถาม เงินเดือนหรือค่าจ้าง และค่าล่วงเวลา มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ ที่ระดับนัยสำคัญ .01

สำหรับตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส ซึ่งมีค่าสถิติทดสอบสมมติฐาน (Sig.) มากกว่าระดับนัยสำคัญ .05

6.2 การสร้างแบบจำลองสมการจำแนกประเภท (Discriminant Function) จากการทดสอบว่าตัวแปรอิสระใดมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (ตาราง 38) สามารถนำมาสร้างแบบจำลองสมการความถดถอยเชิงพหุ ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ค่าคงที่ และตัวแปรนำเข้าทั้ง 8 ตัว กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ ได้ดังนี้

ผลการวิ่งสมการ OLS (Ordinary Least Square) ครั้งที่ 1 ได้สมการความถดถอยเชิงพหุ ดังนี้

$$\begin{aligned}\hat{S} = & 8822457.214 + 424540.750 X_1 - 233742.240 X_2 + 133515.579 X_3 + 75700.619 X_4 \\ & (6.686) \quad (1.621) \quad (-8.566) \quad (1.439) \quad (0.471) \\ & + 12.978 X_5 + 33.683 X_6 + 9.789 X_7 + 5.847 X_8 \\ & (11.325) \quad (7.134) \quad (2.807) \quad (2.961)\end{aligned}$$

โดยที่ $\hat{S}$ คือ ปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ ที่ประมาณค่าขึ้นมาได้

X_1 คือ เพศ

X_2 คือ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม

X_3 คือ ระดับการศึกษา

X_4 คือ สถานภาพสมรส

X_5 คือ เงินเดือนหรือค่าจ้าง

X_6 คือ ค่าล่วงเวลา

X_7 คือ โบนัส

X_8 คือ รายได้อื่น

เนื่องจาก สมการข้างต้นสร้างขึ้นจากตัวแปรอิสระนำเข้าทุกตัว ซึ่งรวมถึงตัวแปรอิสระที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม เพื่อให้ได้สมการที่มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด ควรเลือกเฉพาะตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามเท่านั้น มาสร้างเป็นแบบจำลองสมการความถดถอย ซึ่งตัวแปรอิสระดังกล่าวได้แก่ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม เงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส และรายได้อื่น จะได้ค่าสถิติของสมการความถดถอยเชิงพหุใหม่ ดังตาราง 39

ตาราง 39 ค่าสถิติสมการความถดถอยเชิงพหุ ครั้งที่ 2

รูปแบบ	สัมประสิทธิ์การ				Sig. F	Durbin-Watson
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R)	สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2)	ตัดสินใจหลังปรับค่า ($\bar{R}^2$)	F		
1	.768	.590	.585	113.624	.000	1.897

จากตาราง 39 พบว่า ตัวแปรอิสระนำเข้าทุกตัวมีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุปานกลางเช่นเดิม หรือมีความสัมพันธ์กันร้อยละ 58.50 นั่นคือ ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวนี้ ยังคงอธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการออมได้ร้อยละ 58.50 และได้ค่าสถิติทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อน Durbin-Watson = 1.897 ซึ่งมีค่าลดลงเล็กน้อย ส่วนค่า $F = 113.624$ และ $\text{Sig. } F = .000$ สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันในรูปเชิงเส้นและมีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวที่มีค่าไม่เท่ากับศูนย์ ซึ่งสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณการออม ณ วันเกษียณได้

จะเห็นได้ว่า การนำตัวแปรอิสระที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตามแปรตามออก ไม่ส่งผลกระทบต่อค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจหลังปรับค่า ($\bar{R}^2$) และตัวแปรนำเข้าที่เหลือยังคงสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้ดีในระดับเดิม ซึ่งสามารถอธิบายได้จากตาราง 40

ตาราง 40 สถิติทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระที่ละตัว ครั้งที่ 2

ตัวแปร	ค่าคงที่ และ สัมประสิทธิ์ ความถดถอย (B)	ค่า คลาดเคลื่อน มาตรฐาน	ค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอย มาตรฐาน (Beta)	สถิติทดสอบ สมมติฐาน	
				t	Sig.
ค่าคงที่	9741638.936	1233839.770		7.895	.000 **
อายุผู้ตอบแบบสอบถาม	-237221.830	27163.502	-.288	-8.733	.000 **
เงินเดือนหรือค่าจ้าง (บ)	13.055	1.125	.547	11.604	.000 **
ค่าล่วงเวลา (บาท)	32.955	4.680	.241	7.041	.000 **
โบนัส (บาท)	10.357	3.485	.149	2.971	.003 *
รายได้อื่น (บาท)	6.180	1.975	.108	3.129	.002 *

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 40 พบว่า ตัวแปรอิสระที่นำเข้าสู่ทุกตัวมีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ โดย โบนัส และรายได้อื่น มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วน ค่าคงที่ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม เงินเดือนหรือค่าจ้าง และค่าล่วงเวลา มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ ที่ระดับนัยสำคัญ .01

ผลการวิ่งสมการ OLS ครั้งที่ 2 ได้สมการถดถอยเชิงพหุ ดังนี้

$$\hat{S} = 9741638.936 - 237221.830 X_2 + 13.055 X_5 + 32.955 X_6 + 10.357 X_7 + 6.180 X_8$$

(7.895) (-8.733) (11.604) (7.041) (2.971) (3.129)

โดยที่ $\hat{S}$ คือ ปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ ที่ประมาณค่าขึ้นมาได้

X_2 คือ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม

X_5 คือ เงินเดือนหรือค่าจ้าง

X_6 คือ ค่าล่วงเวลา

X_7 คือ โบนัส

X_8 คือ รายได้อื่น

จะเห็นได้ว่า ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออม ณ วันเกษียณ ในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ ถ้าค่าของตัวอิสระเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ปริมาณการออม ณ วันเกษียณ ก็ จะเปลี่ยนแปลงไปเท่ากับค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรนั้นในทิศทางเดียวกัน ยกเว้นอายุผู้ตอบแบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ แสดงว่า อายุผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับปริมาณการออม ณ วันเกษียณ ในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ ถ้าอายุของผู้ตอบแบบสอบถามเพิ่มขึ้น 1 ปี จะส่งผล กระทบทำให้ปริมาณการออม ณ วันเกษียณของผู้ตอบแบบสอบถามลดลงเท่ากับค่าสัมประสิทธิ์ของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

จากหลักของ Ordinary Least Square (OLS) ในการประมาณพารามิเตอร์ หรือสัมประสิทธิ์ ความถดถอย มีเงื่อนไขเกี่ยวกับค่าคลาดเคลื่อน 4 ข้อ ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ข้อ 2.2.5 (หน้า 49) คุณสมบัติของค่าคลาดเคลื่อนข้อที่ (3) ระบุว่า e มีความแปรปรวนคงที่ คือ σ_e^2 นั่นคือ ค่าแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนจะต้องเท่ากันทุกค่าของ X หรือ ค่าแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนคงที่ นั้นเกิดไม่เป็นจริง

เนื่องจากข้อมูลด้านอายุผู้ตอบแบบสอบถาม และรายได้มีการกระจายค่อนข้างสูง ซึ่งข้อมูลด้านอายุผู้ตอบแบบสอบถามสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 51 ปี จำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 82 และกลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ส่วนข้อมูลด้านรายได้พิจารณาจากเงินเดือนหรือค่าจ้าง จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม เช่นกันคือ กลุ่มที่มีเงินเดือนหรือค่าจ้างต่ำกว่า 20,001 บาท จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 73.25 และกลุ่มที่มีเงินเดือนหรือค่าจ้างตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.75 ซึ่งกลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป และผู้มีเงินเดือนหรือค่าจ้างตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป ข้อมูลจะมีการกระจายมากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 51 ปี และกลุ่มผู้มีเงินเดือนหรือค่าจ้างต่ำกว่า 20,001 บาท ส่งผลให้การกระจายของค่าคลาดเคลื่อนของสมการที่ได้จากการวิ่งสมการ OLS ครั้งที่ 2 ค่าคลาดเคลื่อนมีการกระจายมากขึ้นเมื่อ $\hat{S}$ มีค่ามากขึ้น ซึ่งพบว่า การกระจายปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณ ของผู้ที่มีอายุสูงกว่าจะมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า นั่นคือ ผู้ที่มีอายุสูงกว่าจะมีการกระจายของปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า หรือค่าแปรปรวนของ $\hat{S}$ ขึ้นกับค่า X ถ้ายังคงใช้ OLS จะทำให้ผลลัพธ์ที่ได้ไม่ถูกต้อง เนื่องจากวิธี OLS จะให้น้ำหนักหรือความสำคัญแก่ข้อมูลแต่ละค่าเท่าๆ กัน จึงต้องใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยแบบถ่วงน้ำหนัก (Weighted Least Square: WLS) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ให้ความสำคัญหรือให้น้ำหนักแก่ข้อมูลแต่ละค่าไม่เท่ากัน นั่นคือ จะให้น้ำหนักเป็น $\frac{1}{\text{variances}}$ หมายความว่า ข้อมูลที่มีค่าแปรปรวนหรือมีค่ากระจายสูงจะมีความสำคัญหรือมีน้ำหนักน้อยกว่าข้อมูลที่มีค่าความแปรปรวนต่ำ ในกรณีนี้ จะนำตัวแปรอิสระจากการวิ่งสมการ OLD ครั้งที่ 2 มาวิ่งสมการ WLS ใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยการประมาณค่าน้ำหนักจากตัวแปร (Estimating weights from a variable) ดังนั้นน้ำหนักของข้อมูลจะเป็นสัดส่วนกับค่ายกกำลังของตัวแปร หรือ (กลยา วานิชบัญชา. 2544: 5 – 6)

$$\text{ค่าแปรปรวน } (\hat{S}) \propto \text{ตัวแปร}^{\text{ค่ายกกำลัง (Power)}}$$

ในที่นี้จะกำหนดค่ายกกำลัง และช่วงที่เพิ่มขึ้น เท่ากับ -2 ถึง 2 ซึ่งได้ค่ายกกำลังที่ทำให้ค่า log likelihood มีค่าสูงสุด คือ ยกกำลัง -2 และกำหนดให้ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นตัวถ่วงน้ำหนัก โดยมีเงื่อนไข ดังนี้

1. ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระควรเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ (Interval หรือ ratio scale)
2. ตัวแปรใดเป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม ต้องแปลงให้อยู่ในรูปตัวแปรเทียม
3. ตัวแปรที่นำมาคำนวณค่าน้ำหนักจะต้องเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ และมีความสัมพันธ์กับค่าความแปรปรวนของตัวแปรตาม

ตาราง 41 ค่าสถิติสมการความถดถอยเชิงพหุ ครั้งที่ 3

รูปแบบ	สัมประสิทธิ์การ			F	Sig. F	Log-likelihood Function
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R)	สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2)	ตัดสินใจหลังปรับค่า ($\bar{R}^2$)			
1	.776	.602	.599	119.309	.000	-6452.620

จากตาราง 41 พบว่า ตัวแปรอิสระนำเข้าทุกตัวมีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุปานกลางเช่นเดิม แต่มีความสัมพันธ์กันเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 59.90 นั่นคือ ตัวแปรอิสระทั้ง 5 อธิบายการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการออมได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 59.90 และได้ ค่า log likelihood = -6452.620 ซึ่งเป็นค่าสูงสุด สำหรับค่า F และ Sig. F มีค่าเท่ากับ 119.309 และ .000 ตามลำดับสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันในรูปเชิงเส้นและมีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวที่มีค่าไม่เท่ากับศูนย์ ซึ่งสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณการออม ณ วันเกษียณได้

ตาราง 42 สถิติทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระทีละตัว ครั้งที่ 3

ตัวแปร	ค่าคงที่ และ		ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta)	สถิติทดสอบสมมติฐาน	
	สัมประสิทธิ์ความถดถอย (B)	ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		t	Sig.
ค่าคงที่	9429526.655	1157917.522		8.144	.000 **
อายุผู้ตอบแบบสอบถาม	-223886.469	24926.937	-.291	-8.982	.000 **
เงินเดือนหรือค่าจ้าง (บ)	11.601	1.066	.512	10.885	.000 **
ค่าล่วงเวลา (บาท)	30.829	4.279	.249	7.205	.000 **
โบนัส (บาท)	11.389	3.330	.175	3.420	.001 *
รายได้อื่น (บาท)	6.259	1.843	.117	3.395	.001 *

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 42 พบว่า ตัวแปรอิสระนำเข้าทุกตัวมีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ โดย โบนัส และรายได้อื่นมีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 สำหรับ ค่าคงที่ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม เงินเดือนหรือค่าจ้าง และค่าล่วงเวลา มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ ที่ระดับนัยสำคัญ .01

ผลการวิ่งสมการ WLS ได้สมการความถดถอยเชิงพหุ ดังนี้

$$\hat{S} = 9429526.655 - 223886.469 X_2 + 11.601 X_5 + 30.829 X_6 + 11.389 X_7 + 6.259 X_8$$

(8.144) (-8.982) (10.885) (7.205) (3.420) (3.395)

โดยที่ $\hat{S}$ คือ ปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ ที่ประมาณค่าขึ้นมาได้

X_2 คือ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม

X_5 คือ เงินเดือนหรือค่าจ้าง

X_6 คือ ค่าล่วงเวลา

X_7 คือ โบนัส

X_8 คือ รายได้อื่น

จะเห็นได้ว่า ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออม ณ วันเกษียณ ในทางบวก ยกเว้นอายุผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการออม ณ วันเกษียณ ในทางลบ อาจเป็นผลมาจากผู้ที่มีอายุสูงขึ้นมีการออมลดลง โดยพิจารณาจากการออมกับสถาบันการเงิน ซึ่งผู้มีอายุ 40-45 ปี ไม่มีการออมกับสถาบันการเงินร้อยละ 51.85 มีการออมกับสถาบันการเงินร้อยละ 48.15 ของผู้มีอายุ 40-45 ปี ผู้มีอายุ 46-50 ปี ไม่มีการออมกับสถาบันการเงินร้อยละ 55.36 มีการออมกับสถาบันการเงินร้อยละ 44.64 ของผู้มีอายุ 46-50 ปี ผู้มีอายุ 51-55 ปี ไม่มีการออมกับสถาบันการเงินร้อยละ 54.55 มีการออมกับสถาบันการเงินร้อยละ 45.45 ของผู้มีอายุ 51-55 ปี และผู้มีอายุ 56-60 ปี ไม่มีการออมกับสถาบันการเงินร้อยละ 47.06 มีการออมกับสถาบันการเงินร้อยละ 52.94 ของผู้มีอายุ 56-60 ปี อธิบายได้ว่า เมื่ออายุสูงขึ้นจำนวนผู้ไม่มีการออมกับสถาบันการเงินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และจำนวนผู้มีการออมกับสถาบันการเงินมีแนวโน้มลดลง ผนวกกับปริมาณเงินออมที่ค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 73.40 ของผู้มีการออมกับสถาบันการเงินมีปริมาณเงินออมต่ำกว่า 200,001 บาท

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป คือ อายุผู้ตอบแบบสอบถาม เงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส และรายได้อื่น โดยเงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส และรายได้อื่น มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออมในทางบวก และอายุผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินออมในทางลบ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออม ปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุ และความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยการศึกษาผ่าน รายได้ต่อปี และการออมต่อปี รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการออม และความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุจาก เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อปี ปริมาณเงินออมแบบบังคับ และแบบสมัครใจ ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม และความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ เพื่อจะได้นำข้อมูลไปสู่การกำหนดมาตรการส่งเสริมการออมทั้งระดับบุคคล ภาคเอกชน และภาครัฐบาล ให้เหมาะสมกับสถานภาพของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ และขยายผลไปสู่ประชากรทั่วประเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมของลูกจ้างในสถานประกอบการเอกชนในขนาดต่างๆ กัน ต่อไป

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการ เอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ทั้งที่เป็นลักษณะการออมหรือรูปแบบการออม วัตถุประสงค์ของการออม และปริมาณเงินออม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป
3. เพื่อศึกษาความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยทำให้ทราบพฤติกรรมการออม ทั้งที่เป็นลักษณะการออมหรือรูปแบบการออม วัตถุประสงค์ในการออม และปริมาณเงินออม ทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออม และความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป เพื่อจูงใจให้ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนเห็นความสำคัญของการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุ รวมทั้งเพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง

ภาครัฐบาล และภาคเอกชน นำไปกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการออมในรูปแบบต่างๆ ให้เหมาะสมกับกลุ่มประชากร และเพียงพอต่อการยังชีพหลังเกษียณอายุต่อไป

สมมติฐานในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีสมมติฐานว่า ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ระหว่างที่อยู่ในกำลังแรงงานและมีรายได้ มีการออมโดยสมัครใจน้อย ผลสุดท้ายจะมีรายได้หลังเกษียณอายุไม่พอเพียงพอต่อการดำรงชีวิตจนถึงอายุคาดหมาย 80 ปี

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแรงงานในระบบกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศ จำนวน 400 คน (จากสูตรยามาเน) และเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จำแนกเป็นเพศชายและเพศหญิง เพศละ 200 คนเท่ากัน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อายุการเป็นผู้ประกันตน และอายุที่คาดว่าจะเกษียณ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ รายได้ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ รายได้ทั้งหมดต่อปี และการคาดการณ์รายได้ทั้งปีที่จะเพิ่มขึ้น

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การมีเงินออมแบบสมัครใจ รูปแบบหรือลักษณะการออม จำนวนเงินออมวัตถุประสงค์ของการออม จำนวนเงินที่คาดว่าจะออมเพิ่มในแต่ละปี และเงินที่ออมไว้จะพอใช้เมื่อเกษียณอายุหรือไม่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และสำนักงานส่งเสริมประสิทธิภาพในสำนักงานประกันสังคม ไปถึงผู้บริหารของสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการให้ลูกจ้างกรอกแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตัวเองบางส่วน และประสานงานกับเครือข่าย ณ สถานประกอบการเอกชน เพื่อดำเนินการสำรวจ สัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูล ในระหว่างวันที่ 6 ตุลาคม ถึง 2 ธันวาคม 2549 และนำกลับมาประมวลผล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับที่รับคืนมา (Editing)
2. ลงรหัสแบบสอบถาม (Coding) และบันทึกข้อมูลบนเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรม Microsoft office Excel 2000 แล้วคำนวณค่าสถิติต่างๆ ดังนี้
 - 2.1 รายได้ต่อเดือนและต่อปีในอดีต ประกอบด้วย เงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส และรายได้อื่น ด้วยวิธีการคำนวณเงินต้นหรือมูลค่าปัจจุบัน
$$\left(S_m = \frac{S_o}{(1+i)^m} \right)$$
 - 2.2 รายได้ต่อเดือนและต่อปีในอนาคต ด้วยวิธีมูลค่าในอนาคต หรือมูลค่าทบต้น
$$(S_n = (1+i)^n)$$
 - 2.3 จำนวนเงินออมที่คาดว่าจะได้รับจากบำนาญชราภาพ ณ วันเกษียณ
 - 2.4 จำนวนเงินออมที่คาดว่าจะได้รับจากบำเหน็จชราภาพ ณ วันเกษียณ
 - 2.5 จำนวนเงินออมที่คาดว่าจะได้รับจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ วันเกษียณ
 - 2.6 จำนวนเงินออมที่คาดว่าจะได้รับจากการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น ณ วันเกษียณ โดยมีอัตราการออมเพิ่ม 4 รูปแบบ ดังนี้
 - 2.6.1 อัตราการออมเพิ่มเท่ากับศูนย์ หรือ ไม่มีการออมเพิ่ม
 - 2.6.2 การออมเพิ่มในอัตราคงที่
 - 2.6.3 การออมเพิ่มในอัตราเพิ่มคงที่
 - 2.6.4 การออมเพิ่มเป็นร้อยละของอัตราการออมเดิม
 - 2.7 ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (MPS)
 - 2.8 ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม (APS)

2.9 ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ โดยคำนวณหาเงินออมที่ต้องมี ณ วันเกษียณ และเงินออมที่มี ณ วันเกษียณ ซึ่งเงินออมที่มี ณ วันเกษียณ แบ่งได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

2.9.1 กรณีรับบำเหน็จชราภาพ

2.9.2 กรณีรับบำนาญชราภาพ

3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จากนั้นทำการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows Version 11 เพื่อคำนวณหา ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\text{Mean} - \bar{X}$) ค่าต่ำสุด (Min.) และค่าสูงสุด (Max.)

4. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ในการคำนวณหาปริมาณเงินออมหลังเกษียณ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชน ขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยใช้สถิติวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เนื่องจากมีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากกว่า 1 ตัว ซึ่งความสัมพันธ์มีการแจกแจงปกติ และอยู่ในรูปเชิงเส้น แล้วนำมาถ่วงน้ำหนัก โดยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยแบบถ่วงน้ำหนัก (Weighted Least Square: WLS) เพื่อสร้างแบบจำลองของประชากร (Population Regression Model)

ข้อจำกัดของข้อมูล

ข้อมูลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่นำมาประมวลผลครั้งนี้ มีความคลาดเคลื่อนหลายประการ ดังนี้

1. ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการใช้ตัวอย่าง (Sampling Error) ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากการทอแบบสอบถาม ไม่ได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. ความคลาดเคลื่อนที่ไม่ได้เกิดเพราะการใช้ระเบียบวิธีสำรวจจากตัวอย่าง (Non-Sampling Error) ได้แก่

2.1 ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ตอบหรือไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง เนื่องจากการถามเรื่องรายได้และเงินออม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ถือว่าเป็นความลับ โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานในสถาบันการเงิน

2.2 ข้อมูลทางด้านอายุและรายได้มีการกระจายตัวค่อนข้างสูง เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์และทอแบบสอบถามเอง จะได้กลุ่มตัวอย่างในระดับผู้บริหาร ดังนั้น อายุผู้ตอบแบบสอบถามจะสูงกว่า 50 ปีขึ้นไป และมีรายได้ค่อนข้างสูง ส่วนกลุ่มที่สองสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ทอแบบสอบถามให้ จะได้

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นระดับผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุต่ำกว่า 50 ปี และมีรายได้ค่อนข้างต่ำ ดังนั้นจึงไม่สามารถประมาณค่าความถูกต้องแม่นยำของผลการสำรวจได้

2.3 ข้อมูลที่นำมาประมวลผลครั้งนี้ พิจารณาเฉพาะรายได้กับการออม มิได้นำการบริโภคเข้ามาพิจารณาด้วย ทำให้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ยาก

ผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุ และความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป สรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาพฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ทั้งที่เป็นลักษณะการออมหรือรูปแบบการออม วัตถุประสงค์ในการออม และปริมาณเงินออม พบว่า

รูปแบบการออม จำแนกเป็นการออมแบบบังคับ และการออมแบบสมัครใจ

การออมแบบบังคับ คือ การออมกับกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ ซึ่งลูกจ้างทุกคนต้องเป็นผู้ประกันตนกับกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ ผู้ที่มีอายุการเป็นผู้ประกันตนกรณีชราภาพไม่ถึง 15 ปี จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นบำนาญชราภาพ และผู้ที่มีอายุการเป็นผู้ประกันตนกรณีชราภาพตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นบำนาญ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับบำนาญชราภาพมีจำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 73.75 และที่เหลือจำนวน 105 คน ได้รับเป็นบำนาญกรณีชราภาพ คิดเป็นร้อยละ 26.25

การออมแบบสมัครใจ จำแนกเป็น การออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กับ การออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น ได้แก่ การออมกับสถาบันการเงิน การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ การลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ การลงทุนในพันธบัตร หุ้น และสลากออมสิน การถือเงินสด และการออมเป็นทรัพย์สินอื่น เช่น อัญมณี ทองคำ รวมถึงอสังหาริมทรัพย์ อาทิเช่น รถยนต์ บ้าน ที่ดิน เป็นต้น โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.75 และเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 สำหรับการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น สามารถจัดลำดับรูปแบบการออมตามจำนวนผู้ออมจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

1. การออมกับสถาบันการเงิน
2. การออมเป็นสินทรัพย์อื่น
3. การทำประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์
4. การถือเงินสด

5. การลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล หุ้น สลากออมสิน

6. การลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีการออมกับสถาบันการเงินมากที่สุด เนื่องจากมีสภาพคล่องสูง ส่วนการออมกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ พันธบัตรรัฐบาล และการลงทุนในหุ้น กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญน้อยที่สุด อาจเนื่องมาจากมีสภาพคล่องน้อย เงินที่นำไปลงทุนแล้วไม่สามารถเบิกมาใช้ได้เมื่อมีความจำเป็น เพราะมีเงื่อนไขของเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง และผู้ที่ลงทุนต้องมีความรู้ในการลงทุนพอสมควร

วัตถุประสงค์ในการออม สามารถจัดลำดับวัตถุประสงค์ในการออมตามจำนวนผู้ออมจากมากไปน้อย 5 อันดับแรก ได้ดังนี้

1. ไว้ใช้หลังเกษียณอายุ
2. ไว้ใช้ยามเจ็บป่วย
3. เป็นหลักประกันให้ครอบครัว
4. เป็นมรดกให้ลูกหลาน
5. เป็นทุนในการประกอบอาชีพ

ปริมาณเงินออม จำแนกได้เป็นปริมาณเงินออม ณ วันตอบแบบสอบถาม และปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณ

ปริมาณเงินออม ณ วันตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เงินออมโดยสมัครใจ ได้แก่ เงินออมจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และการออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น โดยส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ วันตอบแบบสอบถามต่ำกว่า 200,001 บาท จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 67.03 ของผู้เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น ส่วนใหญ่มีปริมาณเงินออมกับสถาบันการเงินต่ำกว่า 100,001 บาท จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 ถือเป็นเงินสดต่ำกว่า 20,001 บาท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.25 ทำประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์กรมธรรม์มีมูลค่าต่ำกว่า 200,001 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 ออมเป็นทรัพย์สินอื่นมีมูลค่าต่ำกว่า 100,001 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ซึ่งเป็นการออมในรูปทองคำ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.25 ลงทุนในรูปแบบพันธบัตร หุ้น สลากออมสินฯ มีมูลค่าต่ำกว่า 100,001 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75 ลงทุนกับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ มีมูลค่าต่ำกว่า 200,001 บาท อีกจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75

ปริมาณเงินออม ณ วันเกษียณอายุ ประกอบด้วย เงินออมจากกองทุนประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และเงินออมจากการออมโดยสมัครใจ โดยส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพเป็นบำนาญชราภาพ เมื่อรวมกับเงินกองทุนสำรอง

เลี้ยงชีพ และเงินออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น มีเงินออม ณ วันเกษียณ ต่ำกว่า 1 ล้านบาท มีจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 และผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพเป็นบำเหน็จชราภาพ เมื่อรวมกับเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และเงินออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น มีเงินออม ณ วันเกษียณ ต่ำกว่า 1 ล้านบาท มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75

2. การศึกษาปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป พบว่า เงินเดือน หรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส และรายได้อื่น เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออมของกลุ่มตัวอย่างในทางบวก นั่นคือ ถ้าเงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา โบนัส หรือรายได้อื่น เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ปริมาณเงินออมเพิ่มขึ้นด้วย แต่อายุผู้ตอบแบบสอบถามเป็นปัจจัยที่ส่งผลในทางลบกับปริมาณการออม นั่นคือ ถ้าอายุผู้ตอบแบบสอบถามเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ปริมาณเงินออมของเขาลดลง

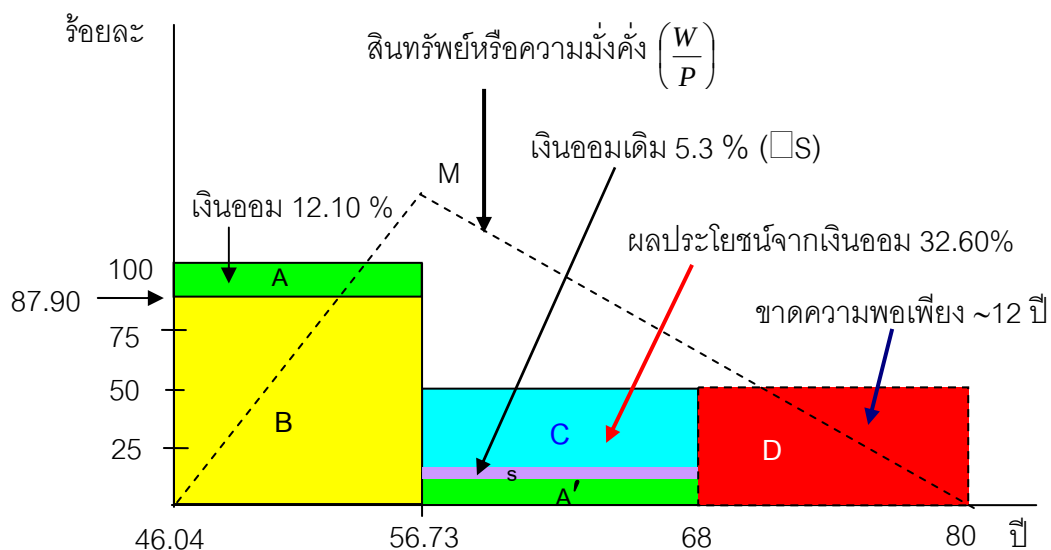
3. การศึกษาความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ไม่พอเพียง จะใช้จ่ายหลังเกษียณอายุจนถึงอายุคาดหมาย 80 ปี จำนวน 362 คน คิดเป็นร้อยละ 90.50 โดยเป็นผู้ที่มีรายได้ต่อปี 60,000 - 300,000 บาท มีจำนวนถึง 266 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50 ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีรายได้น้อยที่สุด และมีผู้ที่มีรายได้พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุจนถึงอายุคาดหมาย 80 ปี เพียง 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 เท่านั้น ซึ่งสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า “ลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ระหว่างที่อยู่ในกำลังแรงงานและมีรายได้ มีการออมโดยสมัครใจน้อย ผลสุดท้ายจะมีรายได้หลังเกษียณอายุไม่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตจนถึงอายุคาดหมาย 80 ปี” จึงเป็นจริง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่ำเพียงร้อยละ 12.10 และมีความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออมเฉลี่ยเท่ากับ 0.15 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีปริมาณการออมต่อปีในอัตราที่ต่ำเมื่อเทียบกับรายได้ที่ได้รับ และมีแนวโน้มในการออมต่ำเมื่อเทียบกับรายได้ที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้หลังเกษียณอายุขาดความพอเพียงเป็นเวลาประมาณ 12 ปี 1 เดือน และมีผู้ขาดความพอเพียงตั้งแต่ปีแรกที่เกษียณมีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00

อภิปรายผล

การศึกษาพฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป เป็นการศึกษากฎการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินออม และการคาดประมาณรายได้ ณ วันเกษียณอายุ จากรายได้ปัจจุบัน เงินออมทุกประเภท และแนวโน้มในการออม เพื่อประเมินความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ เพื่อเตรียมรับมือกับ “สังคมผู้สูงอายุ” ต่อไป ผลการศึกษาเบื้องต้นได้ข้อสรุปว่า กลุ่มตัวอย่าง 400 คน เป็นเพศชายและเพศหญิงเพศละ 200 คนเท่ากัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 54.00 มีอายุระหว่าง 40 – 45 ปี ร้อยละ 59.25 มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และร้อยละ 40.75 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 60.25 มีสถานภาพสมรสแล้ว เงินเดือนหรือค่าจ้างอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือ ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.00 รูปแบบการออมมี 2 แบบ คือ การออมแบบบังคับกับกองทุนประกันสังคม และการออมแบบสมัครใจ การออมแบบสมัครใจ ร้อยละ 46.25 เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และร้อยละ 58.50 มีการออมแบบสมัครใจในรูปแบบอื่น โดยมีการออมกับสถาบันการเงินมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47.00 และมีวัตถุประสงค์ของการออม 3 อันดับแรก คือ ออมเพื่อไว้ใช้หลังเกษียณ คิดเป็นร้อยละ 84.55 รองลงมาออมเพื่อไว้ยามเจ็บป่วย คิดเป็นร้อยละ 73.82 และอันดับสุดท้ายออมเพื่อเป็นหลักประกันให้ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 45.49 ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจพฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทยของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2541 ที่พบว่า ครัวเรือนในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่มีการออมกับสถาบันการเงินร้อยละ 46.70 มีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยและชราภาพ รองลงมาเพื่อการศึกษา และรายได้มีความสัมพันธ์กับการออมในทางบวก จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างและครัวเรือนกรุงเทพฯ จากผลการสำรวจในปี พ.ศ.2541 มีการออมกับสถาบันการเงินใกล้เคียงกันมาก ส่วนวัตถุประสงค์ของการออม อันดับแรกและอันดับสองไม่แตกต่างกัน แต่อันดับ 3 จะมีความแตกต่างกัน อันเนื่องจากการศึกษาครั้งนี้กำหนดว่าผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องมีอายุ 40 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นอายุที่พ้นวัยของการศึกษาแล้ว จึงให้ความสำคัญกับหลักประกันของครอบครัวมากกว่าด้านการศึกษา และรายได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการออมในทางบวกเช่นเดียวกัน และยังสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยการออมของครัวเรือนในเครือลา ของ ซี.เจ.อุนนี่ (C.J.UNNY) ในปี พ.ศ.2544 ซึ่งพบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินออมทางด้านการบวก สำหรับอายุผู้ตอบแบบสอบถามหรืออายุของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้กลับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางด้านการลบ เนื่องมาจากอายุที่เพิ่มขึ้นทำให้ระยะเวลาของการออมลดลง ผนวกกับมีความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมที่ค่อนข้างต่ำคิดเป็นร้อยละ 12.10 และมีความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออมต่ำเพียง 0.15 จึงทำให้อายุเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางด้านการลบ ซึ่งเป็นไปตามปรากฏการณ์ “ratchet effect” ที่สรุปว่า การบริโภคของแต่ละคนขึ้นอยู่กับรายได้สูงสุดที่

เคยได้รับมาในอดีต เมื่อรายได้ลดลงผู้บริโภคจะลดปริมาณการออมลงมากกว่าที่จะลดการบริโภคลง เพื่อรักษามาตรฐานการครองชีพให้สูงเท่าที่ตนเคยใช้จ่าย และถ้ารายได้เพิ่มขึ้นการบริโภคก็จะสูงขึ้น เพื่อให้มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น ดังนั้น ไม่ว่ารายได้จะเพิ่มหรือลดลงจะส่งผลกระทบต่อ การออมมากกว่าการบริโภค และรายได้ของกลุ่มตัวอย่างนี้ มีข้อสมมติว่ามีรายได้เพิ่มทุกปี ดังนั้น เมื่ออายุเพิ่มขึ้นหมายถึงรายได้ก็จะเพิ่มขึ้นเช่นกันแต่กลับส่งผลให้ปริมาณการออมลดลง อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำและมีสถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกัน ดังนั้นเมื่อมีรายได้สูงขึ้นจึงมีการบริโภคมากขึ้นอมน้อยลง จึงเป็นไปตามทฤษฎีการบริโภคที่คำนึงถึงมาตรฐานการครองชีพโดยเปรียบเทียบ (The Relative Income Hypothesis) ของ Jame S. Duesenberry (1949)

ด้านความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ โดยใช้เกณฑ์ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุที่ระดับร้อยละ 50 ของรายได้เดือนสุดท้าย ซึ่งเป็นระดับรายได้ที่พอเพียงให้ประชากรในวัยชราสามารถเลี้ยงดูตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี และมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ด้อยกว่าช่วงทำงานมากจนเกินไป ตามเกณฑ์นี้มีเพียงร้อยละ 9.50 เท่านั้นที่มีรายได้พอเพียงใช้จ่ายหลังเกษียณอายุ และล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีการออมโดยสมัครใจ พิจารณาจากภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 ความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ

ที่มา: พัฒนามาจาก Mankiw. (2003). *Macroeconomics*. P. 447–451.

จากภาพประกอบ 10 กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 46.04 ปี คาดว่าจะเกษียณเมื่ออายุเฉลี่ย 56.73 ปี มีอายุคาดหมาย 80 ปี นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างเหลือเวลาทำงานอีก 10.69 ปี และมีเวลาใช้เงินหลังเกษียณอีก 23.27 ปี เวลาการทำงานที่เหลือนี้ กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ $\square A + \square B$ และมีเงินออมเท่ากับ $\square A$ คิดเป็นร้อยละ 12.10 ของรายได้ แสดงว่าเขาใช้เงินเพื่อการบริโภคไปเท่ากับ $\square B$ คิดเป็นร้อยละ 87.90 ของรายได้ และเงินออม $\square A$ จะต้องนำไปใช้หลังเกษียณอายุ ซึ่งเท่ากับ $\square A'$ จากผลการวิเคราะห์ เงินออม $\square A'$ รวมกับเงินออมเฉลี่ยที่สะสมก่อนวันตอบแบบสอบถามอีกร้อยละ 5.30 ของรายได้เดือนสุดท้าย ($\square S$) สามารถสร้างผลประโยชน์ตอบแทนได้เท่ากับ $\square C$ หรือร้อยละ 32.60 ของรายได้เดือนสุดท้าย ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจะมีเงินออมเพื่อใช้จ่ายหลังเกษียณเท่ากับ $\square A' + \square S + \square C$ โดยกำหนดไว้ว่า ค่าใช้จ่ายต่อเดือนเท่ากับครึ่งหนึ่งของรายได้เดือนสุดท้าย ซึ่งเงินออมทั้งหมดนี้จะใช้ไปได้จนถึงอายุเฉลี่ยประมาณ 68 ปี ทำให้ขาดความพอเพียงอีกประมาณ 12 ปี หรือ เท่ากับ $\square D$ หรือประมาณ 2,213,548 บาท จะเห็นได้ว่า ถ้าเงินออมที่สะสมไว้ไม่มีผลประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างจะขาดความพอเพียงเป็นปริมาณเท่ากับ $\square C + \square D$

ดังนั้นถ้ากลุ่มตัวอย่างมีการออมตั้งแต่อายุน้อยหรือเริ่มทำงาน จะเห็นการทำงานหรือพลังของเงินออมที่สามารถสร้างผลประโยชน์ตอบแทนจากตัวของมันเองได้อย่างมหาศาล ลูกจ้างจึงควรเริ่มออมตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของตนเองในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ การศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญในยุคนี เพราะจะเป็นตัวส่งเสริมให้ลูกจ้างรู้จักวิธีการออมที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด ลดอัตราการเสี่ยง มีความพอเพียงของรายได้ มีเงินออม เมื่อไม่มีปัญหาทางการเงิน สุขภาพจิตก็จะดี และเป็นผู้มีความสุข จะสามารถทุ่มเทเวลาและความคิดทั้งหมดให้กับการทำงาน ส่งผลให้สามารถสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพให้กับนายจ้างหรือสถานประกอบการ เมื่อสถานประกอบการมีผลผลิตที่มีคุณภาพก็สามารถจำหน่ายออกไปได้อย่างง่ายและนำกลับมาซึ่งผลกำไร ผลกำไรนี้ก็จะกลับคืนสู่ลูกจ้างและสถานประกอบการ ในรูปของการเพิ่มเงินเดือนหรือค่าจ้าง โบนัส และสวัสดิการต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาความรู้ให้ลูกจ้าง และพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในสถานประกอบการให้ได้มาตรฐาน มีเงินออมและเงินลงทุนเพิ่มขึ้น สามารถขยายกิจการออกไป การจ้างงานก็จะเพิ่มขึ้น ลดปัญหาการว่างงานให้แก่รัฐบาลได้ และเงินออมของลูกจ้างและสถานประกอบการก็จะกลับไปเป็นเงินลงทุนของรัฐบาลเพื่อนำไปพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นลูกจ้าง นายจ้างหรือสถานประกอบการ และรัฐบาล ที่จะต้องร่วมมือกันส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักออมเพื่อความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ลูกจ้างหรือประชาชน

1.1 ควรลด ละ เลิก พฤติกรรมการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย หันมาใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 ให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเองด้วยการออมตั้งแต่วัยทำงาน เพื่อสร้างอนาคตที่มั่นคงทางการเงิน ให้มีเงินพอเพียงใช้จ่ายหลังวัยเกษียณอายุ

1.3 ต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมั่นศึกษาหาความรู้ทั้งในด้านวิชาชีพ และการดำรงชีวิต รวมถึงการออมเพื่อให้ได้ผลประโยชน์สูงสุด

1.4 หมั่นดูแลสุขภาพสภาพให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ เพื่ออนาคตการทำงาน และลดปัญหาด้านสุขภาพและค่ารักษาพยาบาลในวัยชรา จะได้ไม่เป็นภาระต่อลูกหลานต่อไป

1.5 ควรสร้างคุณสมบัติต่อไปนี้เป็นคุณสมบัติประจำตัว เป็นคนดี คนเก่ง คนที่มีความสุข รู้จักเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่เอาความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นรอบๆตัว รวมถึงเป็นสิ่งที่เข้าไปแก้ไขไม่ได้ สุดท้าย คือ ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะสิ่งดี หรือสิ่งไม่ดีก็ต้องอยู่กับสิ่งนั้นให้ได้

คุณสมบัติเหล่านี้เป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนายจ้าง จะทำให้น้ำหนักที่การงานเจริญก้าวหน้ามั่นคง นำมาซึ่งรายได้พอเพียงที่จะออมไว้ใช้ในยามเกษียณอายุต่อไป

2. นายจ้างหรือสถานประกอบการ

2.1 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการออมในสถานประกอบการเพื่อให้ลูกจ้างมีความมั่นคงทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น เมื่อลูกจ้างมีความมั่นคงทางการเงินส่งผลให้ลูกจ้างมีพลังในการทำงาน โดยเฉพาะนายจ้างเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการออมจะทำให้เกิดความสามัคคีระหว่างลูกจ้างกับนายจ้าง และลูกจ้างด้วยตนเอง ทำให้ลูกจ้างมีความจงรักภักดีต่อนายจ้างและสถานประกอบการ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น

2.2 ควรขยายหรือเพิ่มอายุเกษียณออกไปอีก เช่น เลื่อนจากเกษียณอายุ 55 ปี เป็น 60 ปี หรือ 60 ปี เป็น 65 ปี เนื่องจากอายุขัยของคนไทยเพิ่มขึ้น อันเป็นผลจากความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ ดังนั้น ผู้ที่มีอายุ 55 - 60 ปี ยังมีกำลังและมันสมองที่จะทำงานให้สถานประกอบการต่อไปได้อีก และจะไม่เป็นภาระแก่บุตรหลาน อายุที่เหลือหลังเกษียณก็จะน้อยลง ซึ่งในส่วนงานภาครัฐ อาทิเช่น ข้าราชการอัยการได้ขยายอายุราชการออกไปถึง 70 ปี โดยจะต้องผ่านการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ (ราชกิจจานุเบกษา. 2543: 5-7)

2.3 ควรพิจารณาอัตราค่าตอบแทนการทำงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของลูกจ้าง ไม่เอาเปรียบลูกจ้าง เพราะสถานประกอบการจะเจริญก้าวหน้าได้ก็ด้วยลูกจ้างเหล่านี้

2.4 ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ลูกจ้างมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การส่งไปอบรม สัมมนา ศึกษา ดูงาน และอาจมีห้องสมุดเล็กๆ ให้ลูกจ้างพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อเปิดโลกทัศน์ให้แก่ลูกจ้างควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เรียกได้ว่า “ก้าวทันโลก”

2.5 สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสหภาพแรงงานในสถานประกอบการ เพื่อดูแลลูกจ้างของสถานประกอบการ

3. สำหรับรัฐบาลผู้ซึ่งเป็นผู้ควบคุมและกำหนดนโยบาย เป็นคนกลางเมื่อเกิดการพิพาทระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง รวมทั้งเป็นผู้ระดมเงินออมของประเทศ รัฐบาลจึงมีบทบาทสำคัญมากในเรื่องการออม โดย

3.1 ระดับวัยเรียน ควรใส่องค์ความรู้ในเรื่องการออมให้กับประชาชนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนเป็นต้นไป โดยมีโรงเรียนเป็นสื่อกลางผ่านครูและอาจารย์ ให้รู้จักประโยชน์และคุณค่าของการออม รวมถึงเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่จ่ายเงินเกินตัว

3.2 ระดับวัยทำงานควรเข้าไปดูแลแรงงานให้มากขึ้น จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างยังมีผู้คาดว่าจะได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างเพิ่มในอัตราต่ำกว่าร้อยละ 2.0 จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13 เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ กลุ่มตัวอย่างนี้ได้เลื่อนเงินเดือนก็เหมือนไม่ได้เลื่อน เนื่องจากค่าครองชีพจะสูงตามภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งในส่วนนี้รัฐบาลจำเป็นต้องเข้าไปดูแลถึงแม้จะเป็นลูกจ้างรายวัน กลุ่มน้อยก็ตาม เพราะการใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพมหานครไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะค่าครองชีพที่สูง ดังนั้นคนกลุ่มนี้จึงยากที่จะมีเงินออมโดยสมัครใจ รัฐบาลควรมีบทบาทในการกำหนดอัตราการเพิ่มของเงินเดือนหรือค่าจ้างสำหรับลูกจ้างที่มีการทำงานต่อเนื่องเกิน 1 ปีขึ้นไป

3.3 ควรขยายเพดานอัตราการส่งเงินสะสมและสมทบของกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ ตามที่ได้กำหนดอัตราการส่งเงินสะสมไว้ที่ร้อยละ 3 ที่เพดานเงินเดือน 15,000 บาท เพดานเงินเดือนนี้อาจจะเหมาะสมสำหรับสถานประกอบการที่รับลูกจ้างที่มีคุณวุฒิน้อย ก็จะจ่ายเงินเดือนหรือค่าจ้างให้น้อย แต่สถานประกอบการขนาดใหญ่หลายแห่งที่จ้างคนมีคุณวุฒิสูง เงินเดือนหรือค่าจ้างก็จะจ่ายสูงตามไปด้วย คนเหล่านี้จะมีศักยภาพเพียงพอที่จะออมมากกว่าเดือนละ 450 บาท ตามที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด

3.4 เร่งให้เกิดกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว

3.5 ควบคุมสถาบันการเงิน และหน่วยธุรกิจที่ดำเนินการเช่นเดียวกับสถาบันการเงิน เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ต่างๆ ไม่ให้ปล่อยสินเชื่อโดยไม่มีขีดจำกัดของรายได้ ปัจจุบันเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้า สถาบันการเงินมีเครือข่ายทั่วถึงกัน สามารถเรียกดูข้อมูลของลูกค้าได้ ลูกค้าเองเมื่อจะ

ขอสินเชื่อก็จะยินยอมเปิดเผยข้อมูลรายรับรายจ่ายแก่สถาบันการเงิน รัฐบาลโดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องเข้าไปกำหนดขีดจำกัดของรายได้ของผู้ขอสินเชื่อ เช่น หลังจากผ่อนชำระสินเชื่อแล้วจะต้องมีเงินเหลืออีกร้อยละ 50 ของรายได้ เป็นต้น ดังนั้น สถาบันการเงินจะปล่อยสินเชื่อโดยไม่พิจารณาขีดความสามารถของผู้กู้ไม่ได้ ทั้งนี้ จะต้องนำสินเชื่อจากบัตรเครดิต และทุกแหล่งเท่าที่จะสืบหาได้มาพิจารณาประกอบด้วย ควบคุมประเภทสินค้าที่จะปล่อยสินเชื่อ เช่น ให้สินเชื่อได้เฉพาะสินค้าที่มีความจำเป็นในการดำรงชีพ รวมถึงกำหนดวงเงินขั้นต่ำในการปล่อยสินเชื่อไม่ให้ต่ำเกินไป เพราะจะทำให้ประชาชนไม่กระตือรือร้นที่จะออมเงิน และนำเงินในอนาคตมาใช้ล่วงหน้า

3.6 เร่งให้มีการระดมเงินออมภาคครัวเรือน โดยสร้างมาตรการจูงใจการออมเงินเพื่อวัยเกษียณ เช่น ลดอัตราภาษีเงินฝาก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. กลุ่มประชากรเป้าหมาย ควรจัดกระทำกับหน่วยงาน หรือบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น อยู่สถานประกอบการเดียวกัน จะทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้
2. ควรกำหนดอายุผู้ที่ตอบแบบสอบถามให้มีการกระจายให้สมดุลกัน เพื่อผลที่ตามาจะทำให้ได้ข้อมูลด้านรายได้ที่สอดคล้องกับอายุผู้ตอบแบบสอบถาม
3. ควรใช้การสัมภาษณ์ให้มากที่สุด เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด
4. ควรศึกษาด้านการบริโภคควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านรายได้ รายจ่าย และการออม ซึ่งจะทำให้การประมวลผลมีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการประกันภัย. (2549). *ประกันภัยน้ำท่วม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2549, จาก <http://www.doi.go.th/knowledge/life-insure-learning.htm>
- กรมบัญชีกลาง. (2549). *ระบบคำนวณบำเหน็จบำนาญล่วงหน้า (โดยประมาณ)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2549, จาก http://www.cgd.go.th/rightMenu_7.asp
- กระทรวงสาธารณสุข. (2549). *การสาธารณสุขไทย พ.ศ.2544 – 2547*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.
- กาญจนา ธรรมมาวาท. (2545). *วิธีวิจัยทางเศรษฐศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). *การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วย SPSS for Windows*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกื้อ วงศ์บุญสิน. (2546). *การปันผลประชากรอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร*. *จดหมายข่าวประชากร*. (65): 2 – 4.
- คณะทำงานคาดประมาณประชากร. *การคาดประมาณการประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2542 – 2559*. (2542). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดไอดีเอสแควร์.
- โคทม อารียา. (2549, พฤษภาคม). *บทบาทภาคประชาชนกับการขับเคลื่อนแผนฯ 10*. *จดหมายข่าวยุทธศาสตร์แผนฯ 10*. 4(6): 2 – 4.
- เฉลิมศักดิ์ รอดเกลี้ยง. (2547). *พฤติกรรมกรรมการของข้าราชการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. สารนิพนธ์. ศม. (เศรษฐศาสตร์การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ชูศักดิ์ จุฑาวัสถ์. (2548). *ระบบเศรษฐกิจ พัฒนาการเศรษฐกิจไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ..
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2549). *ระบบจัดการและกองทุนเพื่อลดคนชรา วิเคราะห์ห้อนาคตกจากข้อมูล*. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2549, จาก <http://www.hppthai.org/autopage/file/save%20for%20old.pdf>

- เทพนิตดา กฤษด้า. (2549, กุมภาพันธ์ - มีนาคม). การบริหารแหล่งเสริมสร้างแรงงานสัมพันธ์ใน
แนวทางของการใช้หลักธรรม. วารสารแรงงานสัมพันธ์ฉบับพัฒนามาตรฐานแรงงาน.
49(3): 34 – 37.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2541). การสำรวจพฤติกรรมกรรมการสมาคมครัวเรือน ปี 2541. กรุงเทพฯ:
ธนาคารฯ.
- พระราชกฤษฎีกาการปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2548. (2548, 26 กันยายน).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 122 ตอนที่ 86 ก. หน้า 4-6.
- พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ 18) พ.ศ.2543. (2543, 25 กุมภาพันธ์).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 117 ตอนที่ 11 ก. หน้า 5-7.
- มณีสรี พันธุลาภ. (2540). เศรษฐศาสตร์มหภาควิเคราะห์ : ทฤษฎีและนโยบาย. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2548, มกราคม). ประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2548. สารประชากร
มหาวิทยาลัยมหิดล. (14): ไม่ปรากฏเลขหน้า.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2547). คู่มือการจัดทำปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- นันทวัน อันตรเสน. (2521). สถาบันเกี่ยวกับการออมและการลงทุน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นพพร เรืองสกุล. (2546). ออมก่อน รวยกว่า – ฉบับพิเศษตลาดหลักทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ: บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด.
- บุญคง หันจางสิทธิ์. (2540). เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- สมชัย ฤชุพันธุ์. (2548). การออมของประเทศไทยกับการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
เอกสารการเสวนา: 4.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2549). กองทุนบำเหน็จบำนาญ
แห่งชาติ (กบช.). สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2549, จาก
<http://www.thaipvd.com/thaipvd2/NPF/proposal.shtml>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2549). กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ.
สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2549, จาก
<http://www.sec.or.th/th/educate/manage/rmf/invplan/aboutrmf.shtml>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2549). *การออมเพื่อเกษียณ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2549, จาก

http://www.thaipvd.com/thaipvd_v3/knowhow/another.shtml

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2549). *ประหยัดภาษีด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2549, จาก

http://www.thaipvd.com/thaipvd_v3/sunha/article30.shtml

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2549). *วางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2549, จาก

<http://www.sec.or.th/th/educate/manage/rmf/cal/section2.php>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2549). *อัตราการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2549, จาก

http://www.thaipvd.com/thaipvd_v3/knowhow/another_sso.shtml

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). *กรอบยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สำนักงานประกันสังคม. (2548). *ทำเนียบโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนประกันสังคม (พ.ศ.2541 – 2547) และกองทุนเงินทดแทน (พ.ศ.2538 – 2547) สำนักงานประกันสังคม*. นนทบุรี: สำนักงานฯ.

สำนักงานประกันสังคม. (2548). *สถิติงานประกันสังคม 2547*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.

สำนักงานประกันสังคม. (2549). *จำนวนสถานประกอบการ และสาขาจำนวนผู้ประกันตน จำแนกรายจังหวัด ประจำเดือนพฤษภาคม 2549*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2549, จาก

http://www.sso.go.th/knowledge/link/statisticsmid_May.html

สำนักงานประกันสังคม. (2549). *วิธีการคำนวณผลประโยชน์ทดแทน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2549, จาก <http://www.sso.go.th/benefit/retire4.asp>

สำนักงานประกันสังคม. (2549). *สถิติงานประกันสังคม 2548*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.

สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2548). *แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548 – 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2549). *การเตรียมการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ ครั้งที่ 2*. ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการ: 9.

- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง; และสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง. (2547). *การออม การลงทุน และการประเมินระบบความปลอดภัยทางสังคมของไทย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2549, จาก <http://www.fpo.go.th/fseg/Source/Research/R0/Document.pdf>
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2549). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2549 จาก <http://www.oppo.opp.go.th/info/war.pdf>
- สุวัฒนา ศรีภิรมย์. (2549). *การเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2549, จาก [http://oppo.opp.go.th/info/257,1,Slide 1](http://oppo.opp.go.th/info/257,1,Slide%201)
- เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์. (2549, พฤษภาคม - สิงหาคม). การวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคมวลรวมและฟังก์ชันการบริโภค. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 26(2): 44 – 70.
- อนุสรณ์ สรพรม. (2540). *ทฤษฎีและตัวอย่างโจทย์เศรษฐศาสตร์มหภาค*. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล อินเทอร์เน็ตชันแนล เอ็นเตอร์ไพรส์, อิงค์.
- Angus Deaton. (2005, March). *Franco Modigliani and the Life Cycle Theory of Consumption*. Retrieved March 4, 2006, from <http://www.wws.princeton.edu/deaton/downloads/romelecture.pdf>
- C.J.Unny. (2006). *Determinants of savings of rural households in KERALA*. Retrieved March 4, 2006, from <http://www.igidr.ac.in/~money/unny.pdf>
- Mankiw; N. Gregory. (2003). *Macroeconomics*. New York: Worth.
- Thomas G. Walsh. (2003, November). *How Much Should A Pension Save For Retirement?*. Retrieved 4 March 4, 2006, from <http://www.tiaa-crefinstitute.org/research/papers/docs/110103.pdf>
- William H. Branson. (1989). *Macroeconomic Theory and Policy*. 3rd ed. Singapore: Harper & Row, Publishers.
- Yamane Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper & Row, Publishers.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สำหรับผู้มีอายุ 40 ปีขึ้นไป

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
พฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุ
ของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำรายงานการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการออมเพื่อการเตรียมเกษียณอายุของลูกจ้างสถานประกอบการเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลรายได้

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม

คำตอบของท่านถือเป็นความลับ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีการเผยแพร่ต่อการปฏิบัติงานและสถานประกอบการของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยจึงขอความกรุณาจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่านมีความสำคัญมากต่อการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดียิ่งมา ณ โอกาสนี้

นางศิริอรุณ อนันตวิรุฬห์
นิสิตปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง การตอบแบบสอบถามมี 3 วิธี คือ 1. เขียนคำตอบลงในช่องว่าง 2. เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ และ 3. เขียนหมายเลขลงในช่อง ☐ หน้าข้อความซึ่งตรงกับข้อมูลของคุณ โปรดตอบตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุปัจจุบันของคุณ.....ปี
3. การศึกษาสูงสุด

☐ มัธยมต้น	☐ มัธยมปลาย/ปวช.
☐ อนุปริญญา/ปวส.	☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี	☐ การศึกษาอื่นๆ โปรดระบุ.....
4. สถานภาพสมรส

☐ โสด	☐ สมรส/อยู่ด้วยกัน
☐ หม้าย	☐ หย่าร้าง/แยกกันอยู่
5. คุณเป็นผู้ประกันตนกับสำนักงานประกันสังคมมาเป็นระยะเวลาประมาณ ปี.....เดือน
6. คุณคาดว่าจะเลิกทำงาน หรือเกษียณเมื่ออายุ.....ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลรายได้ เป็นส่วนที่สำคัญมาก ซึ่งต้องนำไปคำนวณความเพียงพอของรายได้หลังเกษียณ

รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้รับที่อยู่ในรูปตัวเงิน ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลาเงินโบนัส และรายได้อื่นๆ เช่น ค่าเช่าบ้าน-ที่ดิน ดอกเบี้ยธนาคาร เงินปันผลสหกรณ์ เงินที่บิดา-มารดา-บุตร-หลานส่งให้เป็นประจำหรือเป็นครั้งคราว รวมถึงเงินได้จากอาชีพเสริม เป็นต้น

7. ปัจจุบันคุณมีรายได้ (โดยประมาณ) ประกอบด้วย

เงินเดือน เดือนละ.....บาท	ค่าล่วงเวลาเดือนละ.....บาท
โบนัส ปีละ.....บาท	รายได้อื่นๆ จาก.....
	เดือนละ.....บาท
8. คุณคาดว่าจะรายได้เฉลี่ยทั้งปีของคุณจะเพิ่มขึ้นปีละ.....% (เช่น ได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นปีละ 6%)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมการออม

☐ มี คุณส่งเงินสะสมในอัตรา.....%	☐ ไม่มี
นายจ้างส่งเงินสมทบให้ในอัตรา.....%	

ขณะนี้คุณมีเงินสะสมและเงินสมทบ ประมาณ บาท (ดูจากสลิปเดือน มิ.ย.49 ได้)

10.ขณะนี้ คุณมีเงินออมบ้างไหม?

- ☐ มี คุณออมเงินด้วยวิธีใดบ้าง และปัจจุบันคุณมีเงินออม (โดยประมาณ) จำนวนเท่าไร
- ฝากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น รวม..... บาท
- กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ มีทุนประกัน..... บาท
- กรมธรรม์มีอายุ ปี ครบกำหนด พ.ศ..... หรือ เมื่อท่านมีอายุ.....ปี
- กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หน่วยลงทุนในกองทุนรวม รวม..... บาท
- พันธบัตรรัฐบาล หุ้น หุ้นกู้ สลากออมสิน มูลค่ารวม..... บาท
- เก็บเป็นเงินสดไว้กับตัว และที่บ้าน รวม..... บาท
- สินทรัพย์อื่น อาทิ ที่ดิน ทองคำ อัญมณี มูลค่า ณ ปัจจุบัน รวม..... บาท
- อื่นๆ โปรดระบุ..... รวม.....บาท
- อื่นๆ โปรดระบุ..... รวม.....บาท

☐ ไม่มี คุณจะเริ่มออมเงินเมื่ออายุเท่าไร..... ปี (ข้ามไปตอบข้อ 14)

11. คุณออมเงินไว้เพื่ออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) โปรดใส่หมายเลขลำดับความสำคัญลงในช่อง ☐

☐ เก็บไว้ใช้หลังเกษียณ	☐ เป็นมรดกให้ลูกหลาน
☐ เก็บไว้ใช้ยามเจ็บป่วย	☐ เพื่อท่องเที่ยว
☐ เป็นหลักประกันให้ครอบครัว	☐ ต้องการดอกเบี้ยย
☐ เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ	☐ ซื้อสินทรัพย์อื่น เพื่อความมั่งคั่ง
☐ เป็นเงินทุนในการศึกษาของครอบครัว	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

12. ปัจจุบันนี้คุณออมเงินเฉลี่ยเดือนละ.....บาท หรือ ปีละ.....บาท
(ตอบอย่างใดอย่างหนึ่งได้)

13. ในปีต่อไปคุณคาดว่าจะออมเงินเพิ่มขึ้นจากข้อ 12 ประมาณเดือนละ.....บาท หรือ
ปีละ.....บาท หรือ คิดเป็นร้อยละ.....% (ตอบอย่างใดอย่างหนึ่งได้)

14. คุณคิดว่าหลังเกษียณแล้ว คุณจะมีเงินออมไว้ใช้จ่ายอย่างเพียงพอหรือไม่

- ☐ ไม่พอ ☐ พอ ☐ ไม่แน่ใจ

เพราะ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

สถิติต่างๆ ที่ใช้ในการคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ

สถิติต่างๆ ที่ใช้ในการคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ

2.3.1. สถิติคำนวณเงินที่ต้องมีหลังเกษียณอายุงานต่อปี คำนวณได้ดังนี้

$$\text{เงินที่ต้องมีหลังเกษียณอายุต่อปี} = \text{รายได้เดือนสุดท้าย} \times 50\% \times 12$$

2.3.2. สถิติการคำนวณรายได้เดือนสุดท้าย โดยใช้วิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือมูลค่าทบต้น (Compound Value)

$$\text{จากสูตร} \quad S_n = S_0 (1 + i)^n$$

โดย	S_0	แทน	รายได้ปีปัจจุบัน
	S_n	แทน	รายได้ปีที่เกษียณอายุงาน
	i	แทน	อัตราดอกเบี้ย
	n	แทน	อายุงานที่เหลือ ตั้งแต่ 0, 1, 2, 3, ..., n

ตัวอย่าง ลูกจ้างได้รับเงินเดือนปี 2549 ในอัตราเดือนละ 13,000 บาท อัตราการขึ้นเงินเดือนเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปีตลอดอายุงาน มีค่าล่วงเวลาเดือนละ 1,500 บาท โบนัสปีละ 2 เดือน มีรายได้อื่นจากค่าเช่าบ้านอีกเดือนละ 5,000 บาท จะเกษียณอายุงานอีก 5 ปีข้างหน้า และมีอายุคาดหมาย 80 ปี

$$\begin{aligned} \text{รายได้ปีปัจจุบันเดือนละ} &= 13,000 + 1,500 + (13,000 \times 2)/12 + 5,000 \\ &= 21,667 \text{ บาท} \\ \text{แทนค่า} \quad S_{54} &= 21,667(1 + 0.05)^5 \\ &= 27,653 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\text{เงินที่ต้องมีหลังเกษียณอายุต่อเดือน} = \frac{27,653}{2} = 13,826 \text{ บาทต่อเดือน}$$

$$\text{หรือ เงินออมที่ควรมี} = \text{รายได้เดือนสุดท้าย} \times 50\% \times (80 - \text{อายุที่คาดว่าจะเกษียณ}) \times 12$$

$$\text{เงินออมที่ควรมี ณ วันเกษียณต่อปี} = 13,826 \times (80 - 55) \times 12 = 4,147,915 \text{ บาท}$$

2.3.3. สถิติคำนวณเงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุงาน ประกอบด้วย

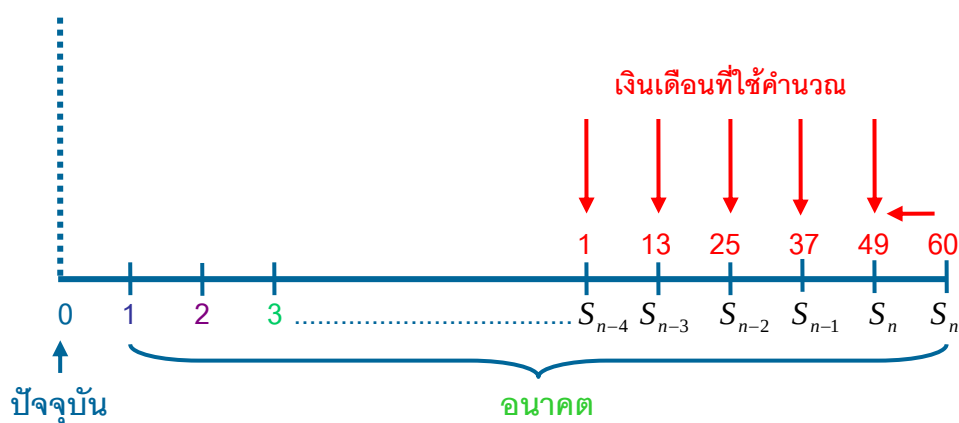
2.3.3.1 สถิติคำนวณเงินออมจากบำนาญชราภาพจากกองทุนประกันสังคม ลูกจ้าง
ที่เป็นผู้ประกันตนกรณีชราภาพ มีอายุงาน ณ วันเกษียณ ≥ 15 ปี จะได้รับบำนาญชราภาพ
โดยคำนวณหาอายุงานที่เหลือ ได้ดังนี้

$$\text{อายุงานที่เหลือ} = \text{อายุที่คาดว่าจะเกษียณ} - \text{อายุปัจจุบัน}$$

สถิติคำนวณเงินเดือน 5 ปีสุดท้าย โดยใช้วิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือ มูลค่าทบ
ต้น (Compound Value)

จากสูตร
$$S_n = S_0 (1 + i)^n$$

โดย	S_0	แทน	รายได้ปีปัจจุบัน
	S_n	แทน	รายได้ปีที่เกษียณอายุงาน
	i	แทน	อัตราดอกเบี้ยเงินเดือน
	n	แทน	อายุงานที่เหลือ ตั้งแต่ 0, 1, 2, 3, ..., n

ภาพประกอบ 11 เส้นแสดงตารางเวลา (Time Line) และเงินเดือนที่ใช้คำนวณบำนาญชราภาพ

จากภาพประกอบ 11 จะเห็นว่าเงินเดือน 5 ปีสุดท้าย คือ S_n , S_{n-1} , S_{n-2} , S_{n-3} และ S_{n-4} เพราะฉะนั้น เงินเดือนเฉลี่ย 5 ปีสุดท้าย คำนวณได้ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad S_{a60} = \frac{S_n + S_{n-1} + S_{n-2} + S_{n-3} + S_{n-4}}{5}$$

โดย	S_{a60}	แทน	เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย หรือ 5 ปีสุดท้าย
	S_n	แทน	เงินเดือนเฉลี่ยเดือนที่ 49 – 60 หรือ ปีสุดท้าย
	S_{n-1}	แทน	เงินเดือนเฉลี่ยเดือนที่ 37 – 48 หรือก่อนปีสุดท้าย 1 ปี
	S_{n-2}	แทน	เงินเดือนเฉลี่ยเดือนที่ 25 – 36 หรือก่อนปีสุดท้าย 2 ปี
	S_{n-3}	แทน	เงินเดือนเฉลี่ยเดือนที่ 13 – 24 หรือก่อนปีสุดท้าย 3 ปี
	S_{n-4}	แทน	เงินเดือนเฉลี่ยเดือนที่ 01 – 12 หรือก่อนปีสุดท้าย 4 ปี

สถิติคำนวณจำนวนเงินออมจากกองทุนประกันสังคม ณ วันเกษียณ ได้จากสูตร

เงินบำนาญชราภาพ = เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย $\times$ (15% + จำนวน % ที่เพิ่มขึ้นปีละ 1%)

$$\text{หรือ} \quad S_{ss0} = S_{a60} \times [15 + (t - 15)]\%$$

โดย	S_{ss0}	แทน	จำนวนเงินออมจากกองทุนประกันสังคม (บำนาญชราภาพ)
	S_{a60}	แทน	เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย หรือ 5 ปีสุดท้าย
	t	แทน	อายุการเป็นผู้ประกันตน

ตัวอย่าง ลูกจ้างได้รับเงินเดือนปี 2549 ในอัตราเดือนละ 13,000 บาท อัตราการขึ้นเงินเดือนเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปีตลอดอายุงาน เป็นผู้ประกันตนกรณีชราภาพมาแล้ว 8 ปี และคาดว่าจะเกษียณอายุงานอีก 8 ปีข้างหน้า

ตาราง 43 การคำนวณเงินเดือนตั้งแต่ปัจจุบัน ถึงปีที่เกษียณอายุ

ปี	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557
เงินเดือน	13,000	13,650	14,333	15,049	15,802	16,592	17,421	18,292	19,207
เงินสะสม	390	410	430	450	450	450	450	450	450

จากตาราง 43 ปี 2549 ลูกจ้างได้รับเงินเดือนๆละ 13,000 บาท และมีอัตราการขึ้นเงินเดือนเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี ดังนั้นในปี 2550 จะได้รับเงินเดือนๆละ 13,650 บาท ปี 2551 ได้รับเงินเดือนๆละ 14,333 บาท จนถึงปี 2557 จะได้รับเงินเดือนๆละ 19,207 บาท ตามลำดับ ซึ่งจะต้องส่งเงินสะสมเข้ากองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพในอัตราร้อยละ 3 ต่อเดือน แต่ฐานเงินเดือนต้องไม่เกิน 15,000 บาท ดังนั้น ในปี 2549 ส่งเงินสะสมเดือนละ 390 บาท ปี 2550 ส่งเงินสะสมเดือนละ 410 บาท ปี 2551 ส่งเงินสะสมเดือนละ 430 บาท และปี 2552 ถึงปี 2557 ซึ่งมีเงินเดือนสูงกว่า 15,000 บาท ก็ส่งเงินสะสมเพียง 450 บาท โดยใช้ 15,000 บาท เป็นฐานในการคำนวณส่งเงินสะสม และเงินออมจากกองทุนประกันสังคม (บำนาญชราภาพ)

การคำนวณเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย หรือ 5 ปีสุดท้าย

$$\text{จากสูตร} \quad S_{a60} = \frac{S_n + S_{n-1} + S_{n-2} + S_{n-3} + S_{n-4}}{5}$$

โดย	S_{a60}	แทน	เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย หรือ 5 ปีสุดท้าย
	S_n	แทน	เงินเดือนเฉลี่ยเดือนที่ 49 – 60 หรือ ปี 2557 = 15,000 บาท
	S_{n-1}	แทน	เงินเดือนเฉลี่ยเดือนที่ 37 – 48 หรือ ปี 2556 = 15,000 บาท
	S_{n-2}	แทน	เงินเดือนเฉลี่ยเดือนที่ 25 – 36 หรือ ปี 2555 = 15,000 บาท
	S_{n-3}	แทน	เงินเดือนเฉลี่ยเดือนที่ 13 – 24 หรือ ปี 2554 = 15,000 บาท
	S_{n-4}	แทน	เงินเดือนเฉลี่ยเดือนที่ 01 – 12 หรือ ปี 2553 = 15,000 บาท

$$\text{แทนค่า} \quad S_{a60} = \frac{15,000 + 15,000 + 15,000 + 15,000 + 15,000}{5}$$

$$S_{a60} = 15,000$$

$$\text{เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย หรือ 5 ปีสุดท้าย} = 15,000 \text{ บาท}$$

การคำนวณเงินบำนาญชราภาพ จากสูตร

$$\text{เงินบำนาญชราภาพ} = \text{เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย} \times (15\% + \text{จำนวน \% ที่เพิ่มขึ้นปีละ 1\%})$$

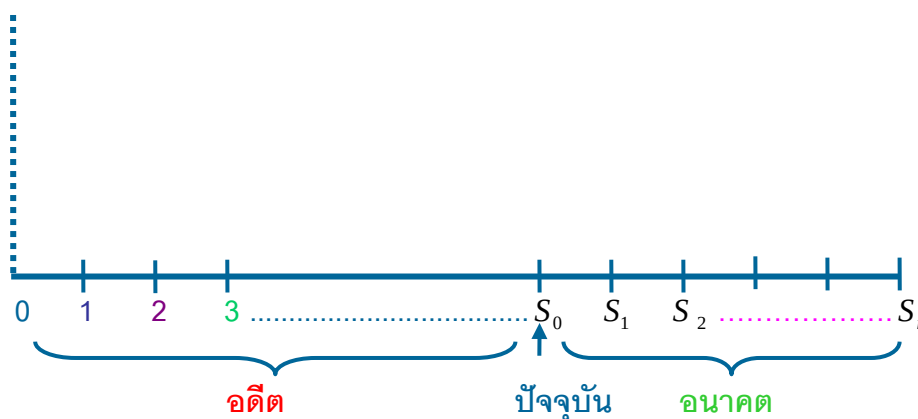
$$\text{หรือ} \quad S_{ss0} = S_{a60} \times [15 + (t - 15)]\%$$

โดย S_{ss0} แทน จำนวนเงินออมจากกองทุนประกันสังคม (บำนาญชราภาพ)
 S_{a60} แทน เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย หรือ 5 ปีสุดท้าย = 15,000 บาท
 t แทน อายุการเป็นผู้ประกันตน = 16 ปี

$$\begin{aligned}\text{แทนค่า } S_{ss0} &= 15,000 \times [15 + (16 - 15)] \% \\ &= 15,000 \times 16\% = 2,400 \text{ บาท}\end{aligned}$$

ลูกจ้างจะได้รับบำนาญชราภาพเดือนละ 2,400.00 บาท

2.3.3.2 สถิติคำนวณเงินออมจากบำนาญชราภาพจากกองทุนประกันสังคม สำหรับลูกจ้างที่จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม กรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ ตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป แต่ไม่ถึง 180 เดือน จะได้รับเงินบำนาญชราภาพ มีจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ลูกจ้าง (ผู้ประกันตน) และนายจ้างนำส่งพร้อมผลประโยชน์ตอบแทน ตามที่สำนักงานประกันสังคมประกาศกำหนด โดยมีวิธีการคำนวณดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 12 เส้นแสดงตารางเวลา (Time Line) และเงินเดือนที่ใช้คำนวณบำนาญชราภาพ

จากภาพประกอบ 12 เป็นการคำนวณหาเงินเดือนตั้งแต่เริ่มเข้าเป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคมกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ (อดีต) จนถึงวันที่เกษียณอายุงาน (อนาคต) โดยกำหนดให้ S_0 คือ เงินเดือนปัจจุบัน

การคำนวณเงินเดือนในอดีตในแต่ละปี สามารถคำนวณได้จากสูตรการคำนวณเงินต้นหรือมูลค่าปัจจุบัน

$$S_m = \frac{S_0}{(1+i)^m} \quad (1)$$

โดย S_m แทน เงินเดือนของปีที่ผ่านมาในอดีต
 S_0 แทน เงินเดือนของปีปัจจุบัน
 i แทน อัตราการขึ้นเงินเดือน
 m แทน ปีการทำงานในอดีตที่ผ่านมา กำหนดให้ $m = 1, \dots, 8$
 เนื่องจากกองทุนประกันชราภาพ ณ ปัจจุบันมีอายุ 8 ปี

การคำนวณเงินเดือนในอนาคตในแต่ละปี สามารถคำนวณได้โดยใช้วิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือ มูลค่าทบต้น (Compound Value)

$$\text{จากสูตร} \quad S_n = S_0 (1+i)^n \quad (2)$$

โดย S_0 แทน เงินเดือนของปีปัจจุบัน
 S_n แทน เงินเดือนปีที่เกษียณอายุงาน
 i แทน อัตราการของขึ้นเงินเดือน
 n แทน อายุงานที่เหลือ ตั้งแต่ 0, 1, 2, 3, ..., n

อัตราผลประโยชน์จากกองทุนบำเหน็จ

ปี 2542 อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 2.4
 ปี 2543 อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 3.7
 ปี 2544 อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 4.2
 ปี 2545 อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 4.3
 ปี 2546 – ปีที่เกษียณอายุ อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 6.5

ตัวอย่าง ลูกจ้างได้รับเงินเดือนปี 2549 ในอัตราเดือนละ 13,000 บาท อัตราการขึ้นเงินเดือนเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปีตลอดอายุงาน เป็นผู้ประกันตนกรณีประกันการชราภาพตั้งแต่ปี 2542 ถึงปัจจุบัน รวม 8 ปี (ตั้งแต่เริ่มมีกองทุนฯ) คือ ตั้งแต่อายุ 43 ปี และคาดว่าจะเกษียณเมื่ออายุ 55 ปี ปัจจุบันลูกจ้างอายุ 50 ปี ดังนั้น จึงเหลือเวลาทำงานอีก 5 ปี รวมอายุการเป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ 13 ปี ซึ่งไม่ถึง 15 ปี ลูกจ้างจะได้รับบำเหน็จชราภาพ ดังตาราง 44

ตาราง 44 การคำนวณบำเหน็จชราภาพ

ลูกจ้าง 3% + นายจ้าง 3%					
ปี	เงินเดือน	เงินสะสมและ เงินสมทบต่อเดือน	เงินสะสมและ เงินสมทบต่อปี	เงินเงินสะสมและเงินสมทบ × อัตราผลประโยชน์	ผลประโยชน์ ตอบแทน
2542	$9,701 \div (1+0.05) = 9,239$	$9,239 \times 6\% = 554$	$554 \times 12 = 6,648$	$6,648 \times 2.4\%$	160
2543	$10,186 \div (1+0.05) = 9,701$	$9,701 \times 6\% = 582$	$582 \times 12 = 6,984$	$(6,648 + 6,984 = 13,632) \times 3.7\%$	504
2544	$10,695 \div (1+0.05) = 10,186$	$10,186 \times 6\% = 611$	$611 \times 12 = 7,332$	$(13,632 + 7,332 = 20,964) \times 4.2\%$	880
2545	$11,230 \div (1+0.05) = 10,695$	$10,695 \times 6\% = 642$	$642 \times 12 = 7,704$	$(20,964 + 7,704 = 28,668) \times 4.3\%$	1,233
2546	$11,791 \div (1+0.05) = 11,230$	$11,230 \times 6\% = 674$	$674 \times 12 = 8,088$	$(28,668 + 8,088 = 36,756) \times 6.5\%$	2,389
2547	$12,301 \div (1+0.05) = 11,791$	$11,791 \times 6\% = 707$	$707 \times 12 = 8,484$	$(36,756 + 8,484 = 45,240) \times 6.5\%$	2,940
2548	$13,000 \div (1+0.05) = 12,301$	$12,301 \times 6\% = 738$	$738 \times 12 = 8,856$	$(45,240 + 8,856 = 54,096) \times 6.5\%$	3,520
2549	13,000 ← เงินเดือนปัจจุบัน	$13,000 \times 6\% = 780$	$780 \times 12 = 9,360$	$(54,096 + 9,360 = 63,456) \times 6.5\%$	4,125
2550	$13,000 \times (1+0.05) = 13,650$	$13,650 \times 6\% = 819$	$819 \times 12 = 9,828$	$(63,456 + 9,828 = 73,284) \times 6.5\%$	4,763
2551	$13,650 \times (1+0.05) = 14,333$	$14,333 \times 6\% = 860$	$860 \times 12 = 10,320$	$(73,284 + 10,320 = 83,604) \times 6.5\%$	5,434
2552	$14,333 \times (1+0.05) = 15,049$	$15,049 \times 6\% = 900$	$900 \times 12 = 10,800$	$(83,604 + 10,800 = 94,404) \times 6.5\%$	6,136
2553	$15,049 \times (1+0.05) = 15,802$	$15,802 \times 6\% = 900$	$900 \times 12 = 10,800$	$(94,404 + 10,800 = 105,204) \times 6.5\%$	6,838
2554	$15,801 \times (1+0.05) = 16,592$	$16,592 \times 6\% = 900$	$900 \times 12 = 10,800$	$(105,204 + 10,800 = 116,004) \times 6.5\%$	7,540
รวม			116,004		46,462
เงินบำเหน็จที่ได้รับ ณ วันเกษียณอายุ					162,466
เงินเดือน × 6% แต่ไม่เกิน 900 บาท (ลูกจ้าง และนายจ้าง ฝ่ายละ 450 บาท)					

จากตาราง 44 คำนวณหาเงินเดือนในอดีต (ปี 2542-2548) ด้วยสูตร (1) และคำนวณหาเงินเดือนในอนาคต (ปี 2550-2557) ด้วยสูตร (2) แล้วนำมาคำนวณหาเงินสะสมและเงินสมทบต่อเดือน (ลูกจ้างสะสมร้อยละ 3 และนายจ้างสมทบอีกร้อยละ 3 ของเงินเดือน) แล้วคำนวณเป็นเงินสะสมและเงินสมทบต่อปีโดยนำมาคูณด้วย 12 จากนั้นนำเงินสะสมและเงินสมทบต่อปีที่คำนวณได้คูณด้วยอัตราผลประโยชน์จากกองทุนบำเหน็จ โดย

ปี 2542 คูณด้วยอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 2.4

ปี 2543 คูณด้วยอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 3.7

ปี 2544 คูณด้วยอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 4.2

ปี 2545 คูณด้วยอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 4.3

ปี 2546 ถึง ปี 2554 คูณด้วยอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 6.5

จะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในแต่ละปี ผลรวมของผลประโยชน์ตอบแทน = 46,462 บาท

ดังนั้น เงินบำเหน็จที่ได้รับ ณ วันเกษียณ คำนวณได้ดังนี้

เงินบำเหน็จที่ได้รับ ณ วันเกษียณ = (เงินสะสม + เงินสมทบ) + ผลประโยชน์ตอบแทนรวม

= 116,004 + 46,462 = 162,466 บาท

2.3.3.3 สถิติคำนวณจำนวนเงินออมจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

ตัวอย่าง ลูกจ้างมีเงินเดือน 13,000 บาท อัตราการขึ้นเงินเดือนคงที่เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี ตลอดอายุงาน เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยส่งเงินสะสมร้อยละ 5 ต่อเดือน และนายจ้างสมทบอีกร้อยละ 5 ต่อเดือน มีเงินออมจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ วันที่สำรวจเท่ากับ 100,000 บาท คาดว่าจะเกษียณในอีก 5 ปีข้างหน้า คำนวณเงินออมจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพได้ดังตาราง 45

ตาราง 45 การคำนวณจำนวนเงินออมจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

ปี	เงินเดือน (1)	เงินสมทบต่อเดือน (2)	เงินสมทบต่อปี (3)	ผลประโยชน์ตอบแทน (4)
	$S_n = S_0(1+i)^n$	$(2) = (1) \times 10\%$	$(3) = (2) \times 12$	$(4) = (3) \times (1 + 0.05)^n$
2549	13,000	1,300	15,600	20,905
2550	13,650	1,365	16,380	20,905
2551	14,333	1,433	17,199	20,905
2552	15,049	1,505	18,059	20,905
2553	15,802	1,580	18,962	20,905
2554	16,592	1,659	19,910	20,905
เงินออมจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพปัจจุบัน			100,000	134,010
จำนวนเงินที่คาดว่าจะได้รับจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ				259,440

จากตาราง 45 คำนวณหาเงินเดือนในอนาคต (1) คำนวณโดยใช้วิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือ มูลค่าทบต้น (Compound Value) ดังตาราง 41

เงินสมทบต่อเดือน (2) คำนวณได้จากการนำเงินเดือนในแต่ละปี (1) คูณด้วยร้อยละของอัตราเงินสะสมของลูกจ้างรวมกับเงินสมทบจากนายจ้าง

เงินสมทบต่อปี (3) คำนวณได้จากการนำเงินสมทบต่อเดือน (2) คูณด้วย 12

ผลประโยชน์ตอบแทน (4) คำนวณได้จากการนำเงินสมทบต่อปี (3) มาคำนวณมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือ มูลค่าทบต้น (Compound Value) ซึ่งจะรวมผลตอบแทนจากเงินออมจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพปัจจุบันไว้ด้วย โดยกำหนดให้ผลตอบแทนจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นแบบทบต้นคงที่เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

ดังนั้นเมื่อเกษียณอายุงาน ลูกจ้างจะมีเงินได้จากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นเงินทั้งสิ้น 259,440 บาท

2.3.3.4 สถิติคำนวณเงินออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น เงินออมโดยสมัครใจรูปแบบอื่น ประกอบด้วย เงินออมกับ

2.3.3.4.1 สถาบันการเงิน

2.3.3.4.2 การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์

2.3.3.4.3 กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

2.3.3.4.4 การซื้อพันธบัตร หุ้น สลากออมสิน ฯ

2.3.3.4.5 การสะสมเป็นทรัพย์สิน เช่น ทองคำ ที่ดิน

การคำนวณเงินออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่น จะนำมูลค่าของเงินออมทั้งหมดในปัจจุบันมาคำนวณหามูลค่า ณ วันเกษียณอายุงาน โดยใช้วิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือมูลค่าทบต้น (Compound Value) เช่นเดียวกับการคำนวณบำเหน็จและบำนาญชราภาพ

การออมโดยสมัครใจในรูปแบบอื่นนี้ กรณีที่มีการออมเพิ่ม จะกำหนดให้เป็นการออมเพิ่มกับสถาบันการเงินเท่านั้น

2.3.3.4.1 สถิติการคำนวณเงินออมกับสถาบันการเงิน ณ วันเกษียณอายุ จำแนกได้ 4 แบบ ดังต่อไปนี้

ก. อัตราการออมเพิ่มเท่ากับศูนย์ หรือ ไม่มีการออมเพิ่ม คำนวณเงินออมโดยวิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือ มูลค่าทบต้น (Compound Value) โดยใช้สูตร

จากสูตร

$$S_n = S_0 (1 + i)^n$$

โดย S_0 แทน เงินออมปัจจุบัน

S_n แทน เงินออมปีที่เกษียณอายุงาน

i แทน อัตราการออมเพิ่ม

n แทน อายุงานที่เหลือ ตั้งแต่ 0, 1, 2, 3,..., n

ตัวอย่าง ปัจจุบันลูกจ้างมีเงินออมกับสถาบันการเงิน 100,000 บาท เงินออมได้รับดอกเบี้ยทบต้นในอัตราคงที่เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี โดยไม่มีการออมเงินเพิ่ม และจะเกษียณอายุงานในอีก 5 ปีข้างหน้า ดังนั้น เงินออม ณ วันเกษียณอายุงาน คำนวณได้ดังนี้

$$\text{เงินออม ณ วันเกษียณอายุงาน} = 100,000(1 + 0.05)^6 = 134,010 \text{ บาท}$$

ข. การออมเพิ่มในอัตราคงที่ ใช้วิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือมูลค่าทบต้น (Compound Value) และวิธีมูลค่าเงินงวดในอนาคต (Future Value of an Annuity) ในการคำนวณเงินออม ณ วันเกษียณ

ตัวอย่าง ปัจจุบันลูกจ้างมีเงินออมกับสถาบันการเงิน 100,000 บาท เงินออมได้รับดอกเบี้ยทบต้นในอัตราคงที่เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี มีการออมทุกปี เฉลี่ยปีละ 6,000 บาท และจะเกษียณอายุงานในอีก 5 ปีข้างหน้า ดังนั้น เงินออม ณ วันเกษียณอายุงาน คำนวณได้ดังตาราง 46

ตาราง 46 การออมในอัตราคงที่

ปี	จำนวนเงินออม	เงินออม ณ วันเกษียณ	สูตร
เงินออมปัจจุบัน	100,000	134,010	$S_p = S_n (1 + i)^n$
2549 - 2554	6,000	42,852	$S_n = A \sum_{t=1}^n (1 + i)^{n-t}$
เงินออม ณ วันเกษียณทั้งหมด		176,862	

จากตาราง 46 คำนวณเงินออม 100,000 บาท เป็นมูลค่า ณ วันเกษียณอายุงาน ด้วยวิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือ มูลค่าทบต้น (Compound Value) เช่นเดียวกับกรณีอัตราการออมเพิ่มเท่ากับศูนย์ หรือ ไม่มีการออมเพิ่ม จะได้เงินออม ณ วันเกษียณอายุงานเท่ากับ 134,010 บาท

คำนวณมูลค่าเงินออมรายปี เป็นมูลค่า ณ วันเกษียณอายุงาน ด้วยวิธีมูลค่าเงินงวดในอนาคต (Future Value of an Annuity)

$$\text{จากสูตร} \quad S_n = A \sum_{t=1}^n (1 + i)^{n-t}$$

โดย S_n แทน เงินออม ณ วันเกษียณอายุงาน จากเงินออมรายปี
 A แทน จำนวนเงินที่จะออมในแต่ละปี
 i แทน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
 n แทน จำนวนงวด (ปี) ที่ออม ตั้งแต่ 1, 2, 3, ..., n
 t แทน งวดที่ออม ตั้งแต่ 1, 2, 3, ..., n

$$\text{แทนค่า} \quad S_n = 6,000 \sum_{t=1}^6 (1 + 0.05)^{6-t}$$

$$S_n = 6,000 \text{ (CVIFA ที่ } n=6, i=5\%)$$

$$= 6,000(7.142) = 42,852 \text{ บาท}$$

เงินออม ณ วันเกษียณอายุงานทั้งหมด = $134,010 + 42,852 = 176,862$ บาท

ค. การออมเพิ่มในอัตราเพิ่มคงที่ คำนวณเงินออม ณ วันเกษียณ ด้วยวิธีเดียวกับการออมในอัตราคงที่ แต่ในปีต่อไปจะมีการออมเพิ่มขึ้นในอัตราคงที่

ตัวอย่าง ปัจจุบันลูกจ้างมีเงินออมกับสถาบันการเงิน 100,000 บาท เงินออมได้รับดอกเบี้ยทบต้นในอัตราคงที่เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี ปัจจุบันมีการออมเฉลี่ยปีละ 6,000 บาท และจะออมเพิ่มขึ้นอีกปีละ 600 บาท ซึ่งจะเกษียณอายุงานในอีก 5 ปีข้างหน้า ดังนั้น เงินออม ณ วันเกษียณอายุคำนวณได้ดังตาราง 47

ตาราง 47 การออมเพิ่มในอัตราคงที่

ปี	จำนวนเงินออม	เงินออม ณ วันเกษียณ
	(1) ออมเพิ่มขึ้นปีละ 600 บาท	(2) $S_p = S_n(1+i)^n$
2549	106,000	142,051
2550	6,600	8,423
2551	7,200	8,752
2552	7,800	9,029
2553	8,400	9,261
2554	9,000	9,450
เงินออม ณ วันเกษียณทั้งหมด		186,966

จากตาราง 47 เงินออม ณ ปี ปัจจุบัน (2549) เท่ากับ $100,000 + 6,000$ บาท คำนวณเป็นมูลค่า ณ วันเกษียณอายุงาน ด้วยวิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือ มูลค่าทบต้น (Compound Value) เช่นเดียวกับการออมเพิ่มเท่ากับศูนย์ หรือ ไม่มีการออมเพิ่ม จะได้ เงินออม ณ วันเกษียณอายุงานเท่ากับ 142,051 บาท

คำนวณจำนวนเงินออมแต่ละปี (1) เพิ่มขึ้นปีละ 600 บาท และมูลค่าเงินออม ณ วันเกษียณอายุ (2) ด้วยวิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือ มูลค่าทบต้น (Compound Value) จะได้

$$\text{เงินออม ณ วันเกษียณอายุงานทั้งหมด} = 186,966 \text{ บาท}$$

ง. การออมเพิ่มเป็นร้อยละของอัตราการออมเดิม คำนวณเงินออม ณ วันเกษียณ วิธีเดียวกับการออมในอัตราคงที่ แต่ในปีต่อไปจะมีการออมเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละของอัตราการออมเดิม

ตัวอย่าง ปัจจุบันลูกจ้างมีเงินออมกับสถาบันการเงิน 100,000 บาท เงินออมได้รับดอกเบี้ยทบต้นในอัตราคงที่เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี มีปัจจุบันมีการออมเฉลี่ยปีละ 6,000 บาท และจะออมเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10 ต่อปีของเงินออมปีที่ผ่านมา ซึ่งจะเกษียณอายุงานในอีก 5 ปีข้างหน้า ดังนั้น เงินออม ณ วันเกษียณอายุงาน คำนวณได้ดังตาราง 48

ตาราง 48 การออมเพิ่มเป็นร้อยละของอัตราการออมเดิม

ปี	จำนวนเงินออม เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี	เงินออม ณ วันเกษียณ $S_p = S_n (1 + i)^n$
2549	106,000	142,051
2550	6,600	8,423
2551	7,260	8,825
2552	7,986	9,245
2553	8,785	9,685
2554	9,663	10,146
เงินออม ณ วันเกษียณทั้งหมด		188,375

จากตาราง 48 เงินออม ณ ปี ปัจจุบัน (2549) เท่ากับ 100,000 + 6,000 บาท คำนวณเป็นมูลค่า ณ วันเกษียณอายุงาน ด้วยวิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือ มูลค่าทบต้น (Compound Value) เช่นเดียวกับการออมอัตราคงที่เท่ากับศูนย์ หรือ ไม่มีการออมเพิ่ม จะได้ เงินออม ณ วันเกษียณอายุงานเท่ากับ 142,051 บาท

คำนวณจำนวนเงินออมแต่ละปี และมูลค่าเงินออม ณ วันเกษียณอายุงาน ด้วยวิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือ มูลค่าทบต้น (Compound Value) จะได้

เงินออม ณ วันเกษียณอายุงานทั้งหมด = 188,375 บาท

จ. สถิติการคำนวณความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (Marginal Propensity to save: MPS)

ตามที่กำหนดให้การออมเพิ่มโดยสมัครใจเป็นการออมเพิ่มกับสถาบันการเงินเท่านั้น ดังนั้น จะต้องคำนวณหาปริมาณการออมเพิ่มรวมในแต่ละปี แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยการออมเพิ่มตั้งแต่ปัจจุบัน จนถึงปีที่เกษียณอายุ หาด้วยปริมาณรายได้เพิ่มเฉลี่ยตั้งแต่ปัจจุบันจนถึงปีที่เกษียณอายุ แล้วนำมา คำนวณหาค่า MPS

$$\text{จากสูตร} \quad \text{MPS} = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$$

โดยที่ ΔS = จำนวนเงินออมปีที่แล้วเปรียบเทียบกับปีปัจจุบัน ($S_1 - S_0$)

และ ΔY = รายได้ที่เปลี่ยนแปลงจากปีที่แล้วกับปีปัจจุบัน ($Y_1 - Y_0$)

ตัวอย่าง ปัจจุบันลูกจ้างมีรายได้เดือนละ 13,000 บาท อัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ร้อยละ 5 ต่อปี เป็นผู้ประกันตนกรณีประกันการชราภาพในอัตราร้อยละ 3 ต่อเดือน แต่ไม่เกินเดือนละ 450 บาท เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจ่ายเงินสะสมร้อยละ 5 ต่อเดือน ปัจจุบันมีการออมเฉลี่ยกับสถาบันการเงินปีละ 6,000 บาท และจะออมเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10 ต่อปีของเงินออมปีที่ผ่านมา ซึ่งจะเกษียณอายุงานในอีก 5 ปีข้างหน้า คำนวณ MPS ได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 49 การคำนวณรายได้เพิ่มต่อปี (ΔY)

ปี	เงินเดือน (1)	รายได้ต่อปี (2)	รายได้เพิ่มต่อปี
2549	13,000	$13,000 \times 12 = 156,000$	-
2550	$13,000 \times 105\% = 13,650$	$13,650 \times 12 = 163,800$	7,800
2551	$13,650 \times 105\% = 14,333$	$14,333 \times 12 = 171,996$	8,196
2552	$14,333 \times 105\% = 15,049$	$15,049 \times 12 = 180,588$	8,592
2553	$15,049 \times 105\% = 15,802$	$15,802 \times 12 = 189,624$	9,036
2554	$15,802 \times 105\% = 16,592$	$16,592 \times 12 = 199,104$	9,480

จากตาราง 49 คำนวณหารายได้เพิ่มต่อปี โดยคำนวณหาเงินเดือนในแต่ละปี และรายได้ต่อปี ในอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จากการนำเงินเดือน (1) ปี 2549 (13,000) คูณด้วยร้อยละ 105 จะได้

เงินเดือนปี 2550 เท่ากับ 13,650 บาท และนำเงินเดือนปี 2550 คูณด้วยร้อยละ 105 จะได้เงินเดือนของปี 2551 เท่ากับ 14,333 บาท คำนวณจนถึงปี 2554 จากนั้นนำเงินเดือนในแต่ละปีที่คำนวณได้คูณด้วย 12 จะได้รายได้ต่อปี (2) นำรายได้ต่อปี มาคำนวณหารายได้เพิ่มต่อปี (ΔY) โดยนำรายได้ปี 2550 ลบด้วยรายได้ปี 2549 ($163,800 - 156,000 = 7,800$) จะได้รายได้เพิ่มในปี 2550 เท่ากับ 7,800 บาท นำรายได้ปี 2551 ลบด้วยรายได้ปี 2550 จะได้รายได้เพิ่มในปี 2551 เท่ากับ 8,196 บาท คำนวณจนถึงปี 2554 จะได้รายได้เพิ่มต่อปีของทุกปี

ตาราง 50 การคำนวณหาเงินออมเพิ่มต่อปี (ΔS)

ปี	เงินออมกับ สถาบันการเงิน (1)	เงินออมกับกองทุน ประกัน ชราภาพ (2)	เงินออมกับกองทุนสำรอง เลี้ยงชีพ (3)	เงินออมรวมต่อปี (4) = (1) + (2) + (3)	เงินออมเพิ่ม ต่อปี (5)
2549	6,000	$13,000 \times 3\% \times 12 = 4,680$	$156,000 \times 5\% = 7,800$	$6,000 + 4,680 + 7,800 = 18,480$	-
2550	$6,000 \times 110\% = 6,600$	$13,650 \times 3\% \times 12 = 4,914$	$163,800 \times 5\% = 8,190$	$6,600 + 4,914 + 8,190 = 19,704$	1,224
2551	$6,600 \times 110\% = 7,260$	$14,333 \times 3\% \times 12 = 5,160$	$171,996 \times 5\% = 8,600$	$7,260 + 5,160 + 8,600 = 21,020$	1,316
2552	$7,260 \times 110\% = 7,986$	$15,049 \times 3\% \times 12 = 5,400$	$180,588 \times 5\% = 9,029$	$7,986 + 5,400 + 9,029 = 22,415$	1,395
2553	$7,986 \times 110\% = 8,785$	$15,802 \times 3\% \times 12 = 5,400$	$189,624 \times 5\% = 9,481$	$8,785 + 5,400 + 9,481 = 23,666$	1,251
2554	$8,785 \times 110\% = 9,664$	$16,592 \times 3\% \times 12 = 5,400$	$199,104 \times 5\% = 9,955$	$9,664 + 5,400 + 9,955 = 25,019$	1,353

จากตาราง 50 คำนวณเงินออมกับสถาบันการเงิน (1) โดยในปี 2549 ออมกับสถาบันการเงิน 6,000 บาท และออมเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10 ต่อปี ดังนั้น ในปี 2550 จะออมกับสถาบันการเงินเป็นจำนวน 6,600 บาท ปี 2551 ออมกับสถาบันการเงิน เป็นจำนวน 7,260 บาท จนถึงปี 2554 จะออมกับสถาบันการเงินเป็นจำนวน 9,664 บาท ตามลำดับ

คำนวณเงินออมกับกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพต่อปี (2) โดยนำเงินเดือน (1) คูณด้วย 12 แล้วคูณด้วยร้อยละ 3 จะได้เงินออมกับกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพต่อปี แต่เงินสะสมต้องไม่เกินเดือนละ 450 บาท หรือปีละ 5400 บาท

คำนวณเงินออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพต่อไป (3) โดยนำเงินเดือน (1) คูณ 12 แล้วคูณด้วยร้อยละ 5 จะได้เงินออมกับกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ (2) ในแต่ละปี

คำนวณเงินออมรวมในแต่ละปี (4) โดยนำผลที่คำนวณได้ ได้แก่ เงินออมกับสถาบันการเงิน (1) เงินออมกับกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ (2) และเงินออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (3) ในแต่ละปีมารวมกัน จะได้เงินออมรวมของแต่ละปี เช่น ปี 2549 จะมีเงินออมรวม 18,480 บาท ปี 2550 มีเงินออมรวม 19,704 บาท ปี คำนวณจนถึงปี 2554 ตามลำดับ

คำนวณเงินออมเพิ่มต่อไป (5) โดยนำเงินออมรวมปี 2550 ลบด้วยเงินออมรวมปี 2549 จะได้เงินออมเพิ่มปี 2550 เท่ากับ 1,224 บาท นำเงินออมรวมปี 2551 ลบด้วยเงินออมรวมปี 2550 จะได้เงินออมเพิ่มในปี 2551 เท่ากับ 1,316 บาท คำนวณจนถึงปี 2554 จะได้เงินออมเพิ่มต่อไปของทุกปี

ตาราง 51 การคำนวณความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (MPS)

ปี	2550	2551	2552	2553	2554	เฉลี่ย
เงินออมเพิ่มต่อไป (ΔS)	1,224	1,316	1,395	1,251	1,353	1,308
รายได้เพิ่มต่อไป (ΔY)	7,800	8,196	8,592	9,036	9,480	8,621
$MPS = \Delta S / \Delta Y$	0.16	0.16	0.16	0.14	0.14	0.15

จากตาราง 51 นำรายได้เพิ่มต่อไปที่คำนวณได้จากตาราง 49 และเงินออมเพิ่มต่อไปที่คำนวณได้จากตาราง 49 มาคำนวณ MPS (ความโน้มเอียงที่จะออมเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น 1 หน่วย) จะได้ MPS ปี 2550 ถึง 2552 เท่ากับ 0.16 และปี 2553 ถึง ปี 2554 เท่ากับ 0.14 เมื่อนำมาหาค่าเฉลี่ย โดยนำผลบวกของ MPS ทั้ง 5 ปีหารด้วย 5 จะได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.15 ทำเช่นนี้ทั้ง 400 ตัวอย่าง แล้วนำผลบวกของค่าเฉลี่ยของทุกตัวอย่างหารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมด จะได้ค่า MPS ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างนี้ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วยจะมีการออมเพิ่มขึ้น 0.15 คิดเป็นร้อยละ 15

จ. สถิติการคำนวณความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม (Average Propensity to Save: APS) เพื่อศึกษาปริมาณเงินออมเฉลี่ยต่อรายได้เฉลี่ยตั้งแต่ปีปัจจุบันถึงปีที่เกษียณอายุ

$$\text{จากสูตร ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม} = \frac{\sum_{t=1}^n \left(\frac{S_n}{Y_n} \right)}{n}$$

โดย S_n แทน จำนวนเงินที่จะออมรวมต่อปี
 Y_n แทน จำนวนรายได้ต่อปี
 i แทน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
 n แทน จำนวนปีที่ออม
 t แทน ปีที่ออม ตั้งแต่ 1, 2, 3, ..., n

นำตัวอย่างในการคำนวณหาความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (MPS) มาใช้คำนวณหาความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม ดังตาราง 52

ตาราง 52 การคำนวณความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม (APS)

ปี	เงินออมรวมต่อปี	รายได้ต่อปี	เงินออมรวมต่อปี /รายได้ต่อปี
2549	18,480	156,000	0.118
2550	19,704	163,800	0.120
2551	21,020	171,996	0.122
2552	22,415	180,588	0.124
2553	23,666	189,624	0.125
2554	25,019	199,104	0.126
รวม	130,304	1,061,112	0.123 หรือ 12%

จากตาราง 52 นำค่าเงินออมรวมต่อปีจากตาราง 50 และรายได้ต่อปีจากตาราง 49 มาคำนวณในตาราง 52 จะได้ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมต่อปีเท่ากับ 0.123 คิดเป็นร้อยละ 12 แสดงให้เห็นว่า ลูกจ้างคนนี้มีอัตราการออมเฉลี่ยร้อยละ 12 ต่อปี ของรายได้ที่เขาได้รับ

2.3.3.4.2 การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ กำหนดให้ผลประโยชน์ตอบแทน แบ่งเป็น 2 แบบ ดังนี้

แบบที่ 1 ได้รับผลประโยชน์ตอบแทน ณ วันสิ้นสุดกรมธรรม์ คิดเป็นร้อยละ 150 ของเงินเอาประกันภัยเริ่มต้น

แบบที่ 2 ได้รับผลประโยชน์ตอบแทน ร้อยละ 10 ของเงินเอาประกันภัย เริ่มต้น โดยจะได้รับ ณ วันครบรอบปีกรมธรรม์ประกันภัย และวันครบรอบปีกรมธรรม์ประกันภัยทุกปี หลังจากนั้น

ตัวอย่าง ลูกจ้างมีอายุ 50 ปี ทำประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์กรมธรรม์มีมูลค่า 100,000 บาท กรมธรรม์ครบกำหนดเมื่ออายุ 54 ผลประโยชน์ตอบแทน ณ วันสิ้นสุดกรมธรรม์เท่ากับร้อยละ 150 ของทุนประกันชีวิต ผลประโยชน์ตอบแทนทั้งหมดนำไปออมกับสถาบันการเงินได้รับผลตอบแทนในอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปีและจะเกษียณเมื่ออายุ 55 ปี คำนวณได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ผลประโยชน์ตอบแทน ณ วันสิ้นสุดกรมธรรม์} &= 100,000 \times 150\% \\ &= 150,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

คำนวณเงินออม ณ วันเกษียณ โดยใช้วิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือ มูลค่าทบต้น (Compound Value)

$$\text{จากสูตร} \quad S_p = S_n(1+i)^n$$

โดย S_p แทน เงินออมปีที่เกษียณอายุงาน
 S_n แทน เงินออมจากการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ ณ วันสิ้นสุดกรมธรรม์
 i แทน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
 n แทน อายุงานที่เหลือ ตั้งแต่ 1, 2, 3,..., n

$$\begin{aligned}\text{แทนค่า} \quad \text{เงินออมปีที่เกษียณอายุงาน} &= 150,000(1 + 0.05)^2 \\ &= 165,375 \text{ บาท}\end{aligned}$$

ดังนั้น ณ วันเกษียณอายุงาน จะมีเงินออมจากการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ เท่ากับ 165,375 บาท

สำหรับผลประโยชน์ตอบแทนที่เกิดขึ้นหลังจากเกษียณอายุแล้วนั้น จะนำไปคิดภายหลัง ณ ปีที่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นต้นไป

2.3.3.4.3 – 5 การคำนวณเงินออมในรูปกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ
 พันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน ทองคำ ณ วันเกษียณอายุ

กำหนดให้อัตราผลประโยชน์ตอบแทนจากการออมในรูปกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ
 พันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน ทองคำ เฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

คำนวณเงินออม ณ วันเกษียณ โดยใช้วิธีมูลค่าในอนาคต (Future Value) หรือ มูลค่าทบต้น
 (Compound Value)

$$\text{จากสูตร} \quad S_p = S_n (1+i)^n$$

โดย S_p แทน เงินออม ณ วันเกษียณอายุงาน
 S_n แทน เงินออมจากกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ พันธบัตรรัฐบาล
 สลากออมสิน ทองคำ
 i แทน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
 n แทน อายุงานที่เหลือ ตั้งแต่ 1, 2, 3,..., n

2.3.4 สถิติในการคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ คำนวณได้ดังนี้

ความพอเพียง = เงินที่มีหลังเกษียณทั้งหมด – เงินที่จะต้องมียังหลังเกษียณต่อไปจนถึงอายุ 80 ปี

สถิติคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ จำแนกได้ 2 วิธี โดยมีข้อสมมติว่า
 เงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุจะนำไปฝากกับสถาบันการเงิน โดยได้รับผลตอบแทนในอัตราร้อยละ 5
 ต่อปี และจะเบิกมาใช้ปีละครั้งเป็นจำนวนเท่ากับครึ่งหนึ่งของรายได้เดือนสุดท้ายคูณด้วย 12 นั่นก็คือ
 จำนวนเงินที่ต้องมียังหลังเกษียณอายุต่อไป

2.3.4.1 การคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ กรณีลูกจ้างได้รับ
 บำเหน็จ คำนวณได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ปัจจุบันลูกจ้างอายุ 50 ปี มีรายได้เดือนละ 13,000 บาท อัตราการเพิ่มขึ้นของ
 รายได้ร้อยละ 5 ต่อปี และคาดว่าจะเกษียณเมื่ออายุ 55 ปี ดังนั้น จึงเหลือเวลาทำงานอีก 5 ปี คือจะ
 เกษียณอายุในปี 2554 ซึ่งจะได้รับเงินเดือนเท่ากับ 16,592 บาท เป็นผู้ประกันตนกรณีประกันการชรา
 ภาพถึงปัจจุบันรวม 8 ปี (ตั้งแต่เริ่มมีกองทุนฯ) ในอัตราร้อยละ 3 ต่อเดือน เมื่อเกษียณอายุจะเป็น
 สมาชิกกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพรวมทั้งสิ้น 13 ปี โดยจะได้รับผลประโยชน์จากกองทุนประกัน
 สังคมเป็นบำเหน็จชราภาพ ณ วันเกษียณอายุเท่ากับ 162,466 บาท และได้รับผลประโยชน์จาก

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ณ วันเกษียณอายุเท่ากับ 259,440 บาท นอกจากนี้ยังมีเงินออมรวม ณ วันเกษียณเท่ากับ 188,375 บาท เงินออมต่างๆเหล่านี้จะต้องมีนำมาใช้หลังวันเกษียณอายุ โดยสมมติให้นำผลประโยชน์และเงินออมที่ได้รับทั้งหมดฝากไว้กับสถาบันการเงิน ซึ่งจะได้รับผลประโยชน์ในรูปดอกเบี้ยในอัตราคงที่ร้อยละ 5 ต่อปี และจะเบิกถอนปีละ 1 ครั้ง เท่ากับ 99,552 บาทต่อปี หรือเท่ากับเงินที่ต้องใช้หลังเกษียณต่อปี จะคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุได้ดังตาราง 53

ตาราง 53 การคำนวณความพอเพียงของเงินออม ณ วันเกษียณอายุ กรณีรับบำเหน็จชราภาพ

เงินเดือน		เงินออม ณ วันเกษียณ				50% ของ
		เงินออม				รายได้เดือน
ปี 2549	ปี 2554	บำเหน็จ	จาก PVD	เงินออม	รวม	สุดท้าย
13,000	16,592	162,466	259,440	188,375	610,281	8,296

ตาราง 53 แสดงให้เห็น เงินเดือนปัจจุบัน 13,000 บาท เงินเดือนปีสุดท้าย (ปี 2554) 16,592 บาท เงินออม ณ วันเกษียณอายุ ได้แก่ บำเหน็จชราภาพจากกองทุนประกันสังคม 162,466 บาท เงินออมจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (PVD) 259,440 บาท และเงินออมโดยสมัครใจอื่นๆอีก 188,375 บาท รวมมีเงินออมทั้งสิ้น 610,281 บาท และครึ่งหนึ่งของรายได้เดือนสุดท้าย คือ ครึ่งหนึ่งของเงินเดือนปี 2554 เท่ากับ 8,296 บาท ในกรณีนี้รายได้เดือนสุดท้าย คือ ครึ่งหนึ่งของเงินเดือนเดือนสุดท้าย เนื่องจากลูกจ้างไม่มีรายได้อื่น ซึ่งข้อมูลข้างต้นจะนำมาเป็นฐานในการคำนวณความพอเพียงของรายได้ในตาราง 54 ต่อไป โดยมีข้อสมมติว่า เงินออมที่มี ณ วันเกษียณอายุทั้งหมดจะฝากไว้กับสถาบันการเงิน แล้วทยอยเบิกออกมาใช้เป็นรายปีเท่ากับจำนวนเงินที่ต้องมีหลังเกษียณอายุต่อปี แต่อาจมีเงินผลประโยชน์ตอบแทนจากค่าธรรมเนียมประกันชีวิตเพิ่มมา ณ ปีที่กรมธรรม์ครบกำหนด

ตาราง 54 การคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ กรณีรับบำเหน็จชราภาพ

ปี	เงินออมต้นปี	เงินที่ต้องมีต่อปี	เงินออมที่เหลือ	ผลประโยชน์จากเงินออม	เงินออมปลายปี
	(1)	(2)	(3) = (1) – (2)	(4) = (3) × 5%	(5) = (3) + (4)
2555	610,281	99,552	510,729	25,536	536,265
2556	536,265	99,552	436,713	21,836	458,549
2557	458,549	99,552	358,997	17,950	376,947
2558	376,947	99,552	277,395	13,870	291,265
2559	291,265	99,552	191,713	9,586	201,298
2560	201,298	99,552	101,746	5,087	106,834
2561	106,834	99,552	7,282	364	7,646
2562	7,646	99,552	-91,906	0	0
2563 - 2579	0	99,552	-99,552	0	0
ความพอเพียง (บาท)			-1,784,290		
ระยะเวลาที่ขาดความพอเพียง (ปี)			-17 ปี 10 เดือน		

จากตาราง 54 เงินออมต้นปี (1) ในปี 2555 เท่ากับ 610,281 บาท คำนวณได้จากเงินออม ณ วันเกษียณดังตาราง 53

$$\begin{aligned}
 \text{เงินออมที่ต้องมี ณ วันเกษียณอายุ (2)} &= \text{ครึ่งหนึ่งของรายได้เดือนสุดท้าย} \times 12 \\
 &= (16,592 / 2) \times 12 \\
 &= 99,552 \quad \text{บาท}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{เงินออมที่เหลือ (3) คือ เงินออมต้นปี (1) – เงินออมที่ต้องมี ณ วันเกษียณอายุ (2)} \\
 \text{เงินออมที่เหลือปี 2555} &= 610,281 - 99,552 \\
 &= 510,729 \quad \text{บาท}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ผลประโยชน์จากเงินออม (4) คือ เงินออมที่เหลือ (3) คูณด้วยอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5} \\
 \text{ผลประโยชน์จากเงินออมปี 2555} &= 510,729 \times 5\% \\
 &= 25,536 \quad \text{บาท}
 \end{aligned}$$

$$\text{เงินออมปลายปี (5) คือ เงินออมที่เหลือ (3) บวกด้วย ผลประโยชน์จากเงินออม (4)}$$

$$\begin{aligned}
 \text{เงินออมปลายปี 2555} &= 510,729 + 25,536 \\
 &= 536,265 \quad \text{บาท}
 \end{aligned}$$

นำเงินออมปลายปี 2555 ไปคำนวณเป็นเงินออมต้นปี 2556 คำนวณเช่นนี้ไปจนถึงปี 2579 ก็
จะทราบความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุในแต่ละปี

จะเห็นได้ว่าเงินออมทั้งหมดที่สะสมไว้สามารถใช้จ่ายได้พอเพียงถึงปี 2561 หรือ 7 ปีกว่า ซึ่ง
ขาดความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุเป็นจำนวนเงินประมาณ 1,784,290 บาท หรือเป็นระยะ
เวลา 17 ปี 10 เดือน โดยประมาณ

2.3.4.2 การคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ กรณีลูกจ้างได้รับ
บำนาญชราภาพ วิธีการคำนวณเช่นเดียวกับกรณีลูกจ้างรับบำนาญ แต่จะนำเงินบำนาญมาคำนวณ
เป็นปี แล้วนำมาหักกับเงินที่ต้องมีหลังเกษียณอายุต่อไป

วิธีนี้ ลูกจ้างจะมีรายได้จากเงินบำนาญชราภาพตลอดอายุขัย ซึ่งจะทำให้ทราบว่าเงินออมที่มี
ณ วันเกษียณรวมกับเงินบำนาญที่ได้รับในแต่ละปีมีความพอเพียงในระยะเวลาเท่าใด หรือขาดความ
พอเพียงต่อไปเป็นจำนวนเท่าใด

จากตัวอย่างการคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุ กรณีลูกจ้างได้รับ
บำนาญชราภาพ (หน้า 151 - 152) สมมติให้ลูกจ้างคาดว่าจะเกษียณอายุในปี 2557 หรืออีก 8 ปีข้าง
หน้า ซึ่งจะเป็นผู้ประกันตนกรณีชราภาพรวม 16 ปี เขาจะได้รับผลประโยชน์จากกองทุนประกันการชรา
ภาพในรูปแบบของบำนาญชราภาพเดือนละ 2,400 บาท มีเงินออมโดยสมัครใจ ณ วันเกษียณอายุ
279,415 บาท ได้รับผลประโยชน์จากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเท่ากับ 372,940 บาท โดยมีเงินเดือนปี
สุดท้าย (ปี 2557) เท่ากับ 19,207 บาท สามารถคำนวณความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุได้
ดังตาราง 55

ตาราง 55 การคำนวณความพอเพียงของเงินออม ณ วันเกษียณอายุ กรณีรับบำนาญชราภาพ

ปี	เงินออมต้นปี (1)	เงินที่ต้องมีหักด้วยบำนาญ (2)	เงินออมที่เหลือ (3) = (1) - (2)	ผลประโยชน์จากเงินออม (4) = (3) × 5%	เงินออมปลายปี (5) = (3) + (4)
2558	652,355	86,442	565,913	28,296	594,209
2559	594,209	86,442	507,767	25,388	533,155
2560	533,155	86,442	446,713	22,336	469,049
2561	469,049	86,442	382,607	19,130	401,737
2562	401,737	86,442	315,295	15,765	331,060
2563	331,060	86,442	244,618	12,231	256,849
2564	256,849	86,442	170,407	8,520	178,927
2565	178,927	86,442	92,485	4,624	97,109
2566	97,109	86,442	10,667	533	11,200
2567	11,200	86,442	-75,242	0	0
2568 - 2579	0	86,442	-86,442	0	0
ความพอเพียง (บาท)			-1,112,546		
ระยะเวลาที่ขาดความพอเพียง (ปี)			-9 ปี 8 เดือน		

จากตาราง 55 เงินออมต้นปี (1) ปี 2558 เท่ากับ 652,355 บาท คือ ผลรวมของเงินออมโดยสมัครใจ ณ วันเกษียณอายุ 279,415 บาท กับผลประโยชน์จากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเท่ากับ 372,940 บาท

เงินที่ต้องมีหักด้วยบำนาญชราภาพต่อปี (2) คือ เงินที่ต้องมี ณ วันเกษียณอายุ หักด้วยเงินบำนาญชราภาพต่อปี คำนวณได้ ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{เงินออมที่ต้องมี ณ วันเกษียณอายุ} &= \text{ครึ่งหนึ่งของรายได้เดือนสุดท้าย} \times 12 \\ &= (19,207 / 2) \times 12 \\ &= 115,242\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{เงินบำนาญชราภาพต่อปี} &= \text{บำนาญชราภาพต่อเดือน} \times 12 \\ &= 2,400 \times 12 \\ &= 28,800 \quad \text{บาท}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{เงินที่ต้องมีหักด้วยบำนาญชราภาพต่อปี (2)} &= 115,242 - 28,800 \\ &= 86,442 \quad \text{บาท}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{เงินออมที่เหลือ (3) คือ เงินออมต้นปี (1) - เงินที่ต้องมีหักด้วยบำนาญชราภาพต่อปี (2)} \\ \text{เงินออมที่เหลือปี 2558} &= 652,355 - 86,442 \\ &= 565,913 \quad \text{บาท}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{ผลประโยชน์จากเงินออม (4) คือ เงินออมที่เหลือ (3) คูณด้วยอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5} \\ \text{ผลประโยชน์จากเงินออมปี 2558} &= 565,913 \times 5\% \\ &= 28,296 \quad \text{บาท}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{เงินออมปลายปี (5) คือ เงินออมที่เหลือ (3) บวกด้วย ผลประโยชน์จากเงินออม (4)} \\ \text{เงินออมปลายปี 2558} &= 565,913 + 28,296 \\ &= 594,209 \quad \text{บาท}\end{aligned}$$

นำเงินออมปลายปี 2558 ไปคำนวณเป็นเงินออมต้นปี 2559 คำนวณเช่นนี้ไปจนถึงปี 2579 ก็ จะทราบความพอเพียงของรายได้หลังเกษียณอายุในแต่ละปี จะเห็นได้ว่าเงินออมทั้งหมดที่สะสมไว้ และเงินบำนาญชราภาพสามารถใช้จ่ายได้พอเพียงถึงปี 2566 หรือ 9 ปีกว่า ซึ่งขาดความพอเพียงเป็นจำนวนเงินถึงประมาณ 1,112,546 บาท หรือ 9 ปี 8 เดือน

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางศิริอรุณ อนันตวิรุฬห์
วันเดือนปีเกิด	12 ตุลาคม 2500
สถานที่เกิด	กรุงเทพ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	109/9 หมู่ 5 ถนนคูขนามมอว์เตอร์เวย์หลังวัดสังฆราชา แขวงคลองสองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง กทม.10520
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้จัดการศูนย์สนับสนุนและประสานงานระบบตอนนอกที่ 1.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ส่วนปฏิบัติการระบบตอนนอกที่ 1.1 ฝ่ายขายและบริการลูกค้านครหลวงที่ 1.1 ภาคขายและบริการลูกค้านครหลวงที่ 1 บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2521	เศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เชิงปริมาณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2549	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ